

Specialioji ataskaita

Europos pramonės skaitmeninimas: plataus užmojo iniciatyva, kurios sėkmė priklauso nuo ES, vyriausybių ir įmonių nuolatinio įsipareigojimo

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Turinys

	Dalis
Santrauka	I-VIII
Įvadas	01-18
Nuo pirmosios iki ketvirtosios pramonės revoliucijos – Europos pramonės skaitmeninimas	01-07
ES vykdoma politika ir iniciatyvos, susijusios su pramonės skaitmeninimu	08-13
Pramonės skaitmeninimo mastas Europos Sąjungoje	14-18
Audito apimtis ir metodas	19-22
Pastabos	23-78
EPS iniciatyva yra tinkamai pagrįsta ir remiama valstybių narių, bet Komisijos veiksmai turėjo ribotą poveikį daugumos mūsų aplankytų valstybių narių strategijoms	23-40
EPS iniciatyva tinkamai pagrįsta, bet joje trūksta informacijos apie numatomas išdavas ir finansavimą	24-29
Komisijos veiksmai, kuriais buvo remiamos valstybės narės vystant ir įgyvendinant nacionalines skaitmeninimo strategijas, turėjo ribotą poveikį mūsų aplankytose valstybėse narėse	30-40
Komisija ir valstybės narės negali nuodugniai įvertinti EPS iniciatyvos pažangos	41-49
EPS iniciatyva remiama pagal programą „Horizontas 2020“	43-44
ESI fondai – dėl duomenų rinkimo tvarkos šiuo metu gaunama nedaug informacijos apie EPS iniciatyvą	45-49
Komisija rėmė skaitmeninių inovacijų centrų koncepciją, bet veikla valstybėse narėse buvo ribota	50-64
Komisija nuo EPS iniciatyvos pradžios stengėsi remti SIC, bet kai kuriose valstybėse narėse pažanga buvo ribota	52-59
Komisijos ir valstybių narių metodai dėl SIC nėra visapusiškai išplėtoti ir koordinuoti	60-64

Rengiamas tinkamas teisinis pagrindas, bet vėluojama pasiekti tinkamą plačiajuosčio ryšio junglumo lygį, kuris yra reikalingas pramonės skaitmeninimui 65-78

Komisija imasi veiksmų, kad užtikrintų tinkamą EPS iniciatyvos teisinį pagrindą 66-69

Tinkamas plačiajuosčio ryšio junglumo lygis kol kas nepasiektas 70-78

Išvados ir rekomendacijos 79-83

Priedai

I priedas. Europos pramonės skaitmeninimo iniciatyvos ramsčiai

II priedas. Peržiūrėti projektai

III priedas. Konkrečiai šaliai skirtos rekomendacijos (KŠSR), svarbios EPS iniciatyvai

IV priedas. Kataloge užregistruoti SIC

V priedas. SIC, kuriuos turėtų paskirti valstybės narės, siūlomas skaičius

Žodynėlis, akronimai ir santrumpos

Komisijos atsakymai

Audito grupė

Tvarkaraštis

Santrauka

I Skaitmeninimas yra siejamas su geresniais verslo veiksmingumo rodikliais, susijusiais su produktyvumu, geresniais vadybos metodais, inovacijomis, augimu ir didesniu darbo užmokesčiu. Todėl daugeliui Europos Sąjungos (ES) įmonių būtina pasinaudoti skaitmenine transformacija, kad išliktų konkurencingos. ES įmonėse neišnaudojamos visos pažangiųjų technologijų teikiamos galimybės, kurios padeda kurti naujoves. Mažos ir vidutinės įmonės (MVĮ) sudaro 99 % visų ES įmonių, todėl ypač svarbu, kad šis sektorius būtų paskatintas pereiti prie skaitmeninių technologijų.

II Atsižvelgdama į tai, Komisija 2016 m. pradėjo Europos pramonės skaitmeninimo (EPS) iniciatyvą. Šia teisiškai neprivaloma iniciatyva buvo siekiama sustiprinti ES konkurencingumą skaitmeninių technologijų srityje ir užtikrinti, kad kiekvienas Europos verslas, nesvarbu, kuriam sektoriui priklausytų, kur ir kokio dydžio būtų, gautų didžiausią skaitmeninių inovacijų naudą. EPS iniciatyva buvo pasiūlyta per penkerius metus nuo tada, kai ji pradėta įgyvendinti, sutelkti beveik 50 milijardų eurų viešųjų ir privačiųjų investicijų. Kaip viena svarbiausių iniciatyvos įgyvendinimo priemonių buvo pasiūlyta sukurti skaitmeninių inovacijų centrus (SIC), kurie teiktų tokias paslaugas, kaip dalijimasis praktine technologijų srities patirtimi, testavimas ir įmonių tinklų kūrimas. Be to, kad mūsų ataskaita siekiama pateikti piliečiams ir sprendimus priimančioms asmenims ES veiksmų, kurių imtasi nuo EPS iniciatyvos pradžios, veiksmingumo vertinimą, ji taip pat turėtų padėti užtikrinti, kad 2021–2027 m. programavimo laikotarpiui būtų parengtos tinkamos sąlygos.

III Tikrinome, kiek veiksmingos buvo ES rėmimo priemonės, skirtos nacionalinėms pramonės skaitmeninimo strategijoms ir skaitmeninių inovacijų centrums, daugiausia dėmesio skirdami trims iš penkių EPS iniciatyvos ramsčių. Visų pirma įvertinome, ar Komisija veiksmingai rėmė valstybes nares, joms vystant ir įgyvendinant nacionalines pramonės skaitmeninimo strategijas, ir ar kartu su valstybėmis narėmis atliko šių strategijų vertinimą. Be to, peržiūrėjome Komisijos ir valstybių narių paramą SIC įsikūrimui ir veiklai; ar Komisija nustatė reguliavimo kliūtis, kurios galėtų daryti įtaką EPS iniciatyvos įgyvendinimui, ir ar jas šalino; ar ėmėsi veiksmų, kad būtų užtikrintas tinkamas junglumas.

IV Nustatėme, kad Komisijos sukurta Europos pramonės skaitmeninimo paramos strategija buvo tinkamai pagrįsta ir remiama valstybių narių, bet joje trūko informacijos apie numatomas išdavas, rezultatų rodiklius ir tikslus. Todėl Komisijai ir valstybėms narėms buvo sudėtingiau priimti patikimesne informacija pagrįstus sprendimus ir vykdyti tikslingesnę veiklą. Siekdama suteikti valstybėms narėms rekomendacijų,

Komisija vykdė keletą veiksmų, tačiau neskatino jų iniciatyvą finansuoti iš Europos struktūrinių ir investicijų (ESI) fondų lėšų. Nežinoma, koks turi būti visas finansavimas, būtinas sukurti ir išlaikyti ES pramonės skaitmeninimo rėmimo pagrindą. Daugumoje mūsų aplankytų valstybių narių Komisijos vykdomi rėmimo veiksmai turėjo ribotą poveikį.

V Inicatyva remiama pagal programą „Horizontas 2020“, o Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) programose, kurias peržiūrėjome, nustatėme priemonių, kuriomis galėtų būti remiama EPS iniciatyva. Vis dėlto, turint omenyje ESI fondus, valstybėms narėms nebuvo taikomas teisinis reikalavimas stebėti projektų, kurie yra susiję su EPS iniciatyva, nes ji pradėta įgyvendinti 2014–2020 m. programavimo laikotarpio viduryje. Todėl pagal daugelyje valstybių narių galiojančią duomenų rinkimo tvarką nerenkama informacija apie EPS iniciatyvą, ir neįmanoma užtikrinti stebėjimo valstybės narės bei ES lygmeniu. Komisijos nuomone, reikia, kad valstybės narės taikytų labiau struktūruotą metodą, kad būtų tiksliai nustatytos padarytos investicijos. Tai reiškia, kad Komisijai sunku gauti šią informaciją, kad ji galėtų įvertinti, kaip investicijų apimtis atitinka pradiname komunikate dėl EPS iniciatyvos išdėstytus planus.

VI Nuo iniciatyvos pradžios Komisija vykdė keletą veiksmų, kurie buvo skirti SIC įsikūrimui ir veiklai remti. Tačiau mūsų aplankytose valstybėse narėse veiksmai buvo riboti. Praėjus ketveriems metams nuo EPS iniciatyvos pradžios, SIC vis dar turi ribotas galimybes gauti finansavimą; mes nustatėme jų nekoordinuoto steigimo pavyzdžių ir, išskyrus pagal programą „Horizontas 2020“ finansuojamą veiklą, dar nėra išsamaus SIC stebėjimo pagrindo ES lygmeniu. 2021–2027 m. laikotarpiui Komisija pasiūlė naują Skaitmeninės Europos programą, kurioje išdėstomi kriterijai, pagal kuriuos valstybės narės atrenka Europos SIC ir stebi jų veiklą, kai jie gauna paramą pagal šią programą. 2020 m. birželio mėn. ši siūloma programa vis dar buvo svarstoma.

VII Komisija, atsižvelgdama į visus komunikate dėl EPS iniciatyvos įvardytus teisės aktus, tęsia tinkamam teisiniam pagrindui užtikrinti reikalingus veiksmus. Įgyvendinant iniciatyvą taip pat itin svarbu užtikrinti gero lygio plačiajuosčio ryšio junglumą (ankstesnės Audito Rūmų specialiosios ataskaitos Nr. 12/2018 tema), ypač po koronaviruso pandemijos 2020 m. Įmonės gali naudotis pastaraisiais metais nuolat augančia spartaus ir itin spartaus plačiajuosčio ryšio aprėptimi. Tačiau tikėtina, kad ne visos valstybės narės pasieks visus strategijos „Europa 2020“ tikslus, o pasiekti 2025 m. ES gigabitinės visuomenės tikslą atrodo dar sunkiau. Siekiant užtikrinti sėkmingą pramonės skaitmeninimą ES, be aprėpties, labai svarbi įmonių junglumo skverbti. Tačiau įvairių dydžių įmonių sparčiojo plačiajuosčio ryšio skverbties lygis labai skiriasi, o nuo 2019 m. sparčiuoju plačiajuosčiu ryšiu naudojasi tik 46 % mažųjų įmonių.

VIII Remdamiesi šiomis išvadamis rekomenduojame Komisijai kartu su valstybėmis narėmis:

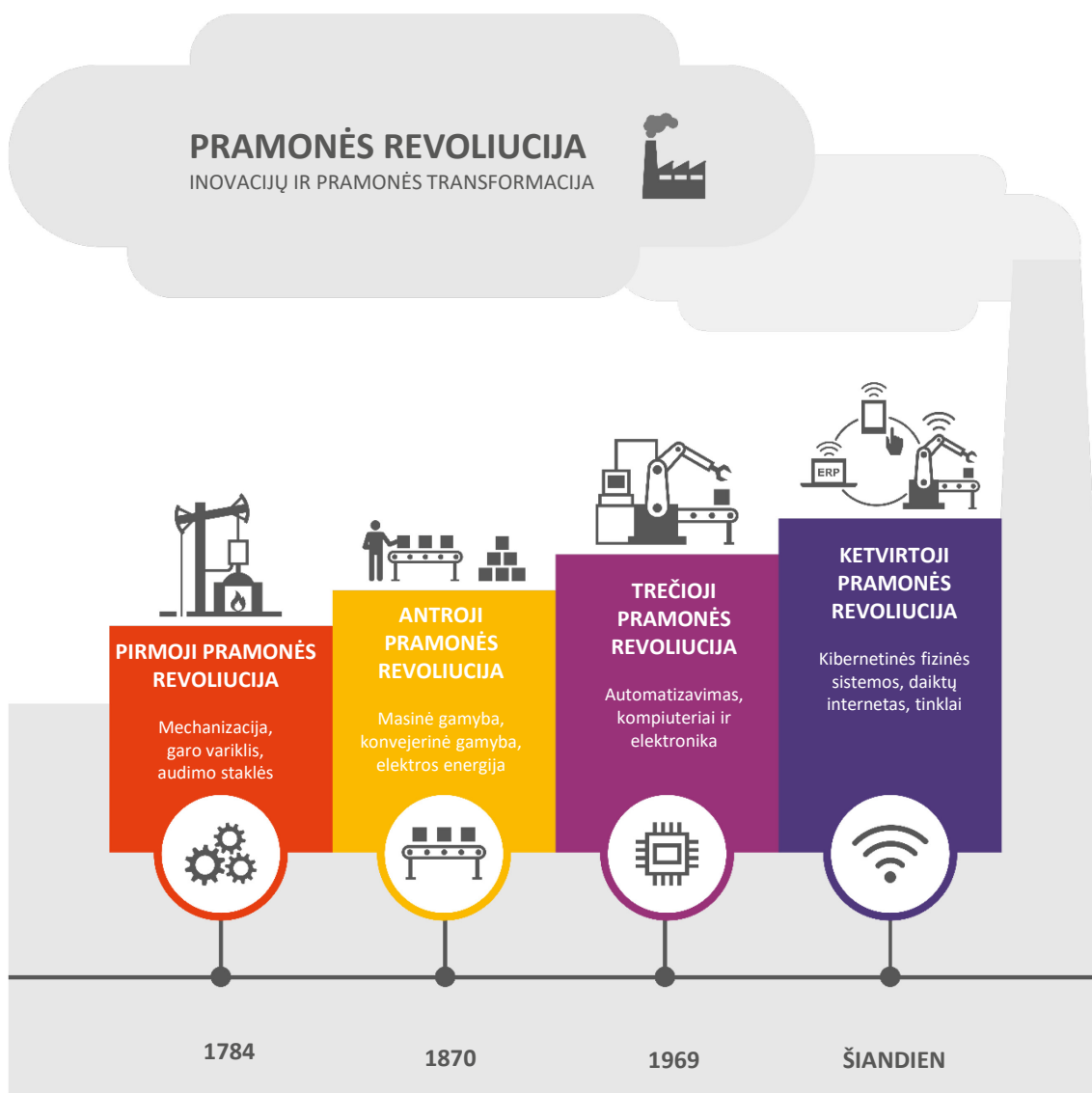
- teikti paramą valstybėms narėms nustatant jų finansavimo spragas ir atkreipti jų dėmesį į turimą ES finansavimą;
- nustatant tinkamus rezultatų rodiklius ir stebint išlaidas gerinti EPS iniciatyvos stebėjimą;
- nustatyti Europos SIC tinklo, kuris apimtų visus Europos regionus, pagrindą, atlikti su tuo susijusį koordinavimo darbą ir šį pagrindą patvirtinti;
- imtis tolesnių veiksmų remiant tinkamo lygio plačiajuosčio ryšio junglumo siekį.

Įvadas

Nuo pirmosios iki ketvirtosios pramonės revoliucijos – Europos pramonės skaitmeninimas

01 Pažanga pramonės srityje vyksta kartu su technologine plėtra. **1 diagramoje** vaizduojama, kaip pramonė keitėsi per praėjusius 250 metų – nuo mechanizacijos ir garo variklių iki konvejerinės gamybos ir pramoninių robotų bei automatizuotos gamybos aštuntojo dešimtmečio pradžioje.

1 diagrama. Pramonės revoliucijos etapai

02 Ketvirtoji pramonės evoliucijos banga (dažnai vadinama Pramone 4.0) apima visų rūšių pramonę ir ekonomikos sektorius. Šio proceso metu įmonėms gali būti sudarytos sąlygos kur kas geriau kontroliuoti jų gaminamus produktus, pavyzdžiui, taip joms suteikiama galimybė sėkmingiau pritaikyti gaminius prie vis labiau individualizuotų klientų reikalavimų. Labiau kontroliuoti galima visą produkto gyvavimo ciklą, pradedant gaminio idėja, kūrimu, gamyba, taip pat pristatymu galutiniam klientui, klientų aptarnavimo paslaugomis ir baigiant antriniu perdirbimu.

03 Ketvirtosios pramonės revoliucijos pagrindas – galimybė tikroju laiku gauti visą reikiamą informaciją apie visus gamybos elementus. Tokiu būdu įmonėms suteikiama potenciali galimybė pritaikyti ir optimizuoti vykdomus techninius procesus pagal skirtingus kriterijus, pavyzdžiui, kainą, prieinamumą ir sunaudojamus išteklius. Todėl gero lygio plačiajuosčio ryšio junglumas – esminė sąlyga tam, kad informacijos srautai būtų perduodami tikroju laiku ir kad įmonėms būtų suteikta galimybė gauti naudos iš naujausios pramonės revoliucijos.

04 *2 diagramoje* pavaizduotos pagrindinės ketvirtosios pramonės revoliucijos sudėtinės dalys – debesijos kompiuterija, didieji duomenys ir jų analizė, robotika ir daiktų internetas ir pan.¹

¹ Daugiau informacijos apie įvairias ketvirtosios pramonės revoliucijos sudėtinės dalis pateikta žodynėlyje.

2 diagrama. Ketvirtosios pramonės revoliucijos sudėtinių dalių pavyzdžiai

Šaltinis: Audito Rūmai.

05 Pramonės perėjimas prie skaitmeninių technologijų (taip pat vadinamas skaitmeninimu) neturėtų būti suprantamas tik kaip naujos informacinių technologijų įrangos ar sistemų įsigijimas. Juo apimamos naujų technologijų teikiamos galimybės iš naujo pažvelgti į verslo procesų aspektus. Daugeliui ES įmonių labai svarbu atvirai žvelgti į skaitmeninimą, kad išliktų konkurencingos. Atlikus tyrimus apskaičiuota, kad produktų ir paslaugų skaitmeninimas leis pramonei Europoje papildomai gauti daugiau kaip 110 milijardų eurų pajamų kasmet². Europos investicijų banko (EIB) tyrimas rodo, kad skaitmeninimas siejamas su geresniais verslo veiklos rezultatais, susijusiais su produktyvumu, geresniais valdymo metodais, inovacijomis, augimu ir didesniu darbo užmokesčiu³.

² Pavyzdžiui, PwC „Opportunities and Challenges of the industrial internet“ (2015 m.) ir Boston Consulting Group „The future of productivity and growth in manufacturing industries“ (2015 m.).

³ Europos investicijų bankas „Who is prepared for the new digital age? – Evidence from the EUB Investment Survey“ (2020 m. vasario mėn.).

06 ES įmonėse neišnaudojamos visos pažangiųjų technologijų teikiamos naujovių kūrimo galimybės, o pažangiųjų technologijų skverbties sparta pramonėje nevienoda, svyruojanti priklausomai nuo sektoriaus, ES šalies ir regiono⁴. Esama didelių skirtumų tarp didelių bendrovių bei mažų ir vidutinių įmonių (MVĮ). Pavyzdžiui, aukštas skaitmeninimo lygis pasiektas 54 % didelių įmonių ir vos 17 % MVĮ⁵.

07 Mažos ir vidutinės įmonės (MVĮ)⁶ sudaro 99 % visų įmonių ES, todėl ypač svarbu, kad jos būtų paskatintos spręsti skaitmeninimo keliamus iššūkius. EIB tyrime⁷ nurodoma, kad 2018 m. Europos MVĮ išlaidos skaitmeninimui siekė apie 57 milijardus eurų, tai sudaro 30 % visų metinių išlaidų informacinėms ir ryšių technologijoms (IRT) Europoje⁸. Prognozuojama, kad MVĮ išlaidos skaitmeninimui sparčiai augs ir iki 2022 m. pasieks 65 milijardus eurų (žr. **3 diagramą**), nors šie skaičiai gali keistis dėl koronaviruso pandemijos⁹.

⁴ https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/advanced-technologies_en

⁵ Europos Komisija (2017 m.), „Roundtable on Digitising European Industry: Working Group 1 - Digital Innovation Hubs“, 4 p.

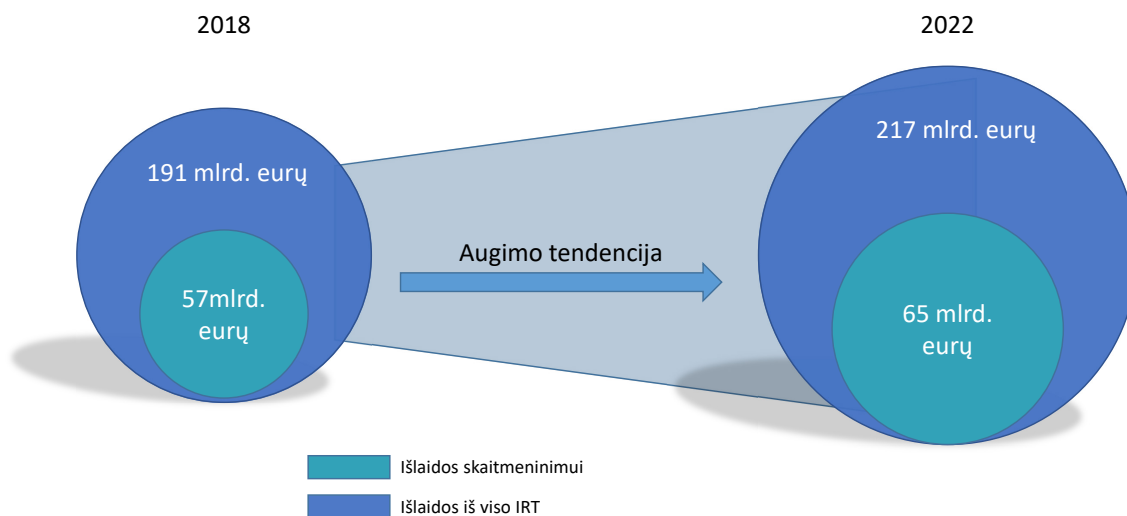
⁶ https://ec.europa.eu/growth/smes_en

⁷ Europos investicijų bankas „Financing the digitalisation of small and medium-sized enterprises: The enabling role of digital innovation hubs“. 2019 m. lapkričio 14 d.

⁸ EIB išlaidos IRT skirstomos į dvi dalis: įprastinės išlaidos įrangai, jungtims ir kt.; ir išlaidos skaitmeniniams „optimizavimo ir transformacijos“ projektams.

⁹ *IDC Market Perspective Report “COVID-19 Impact on European ICT Markets – Mid-March 2020 View”*.

3 diagrama. MVĮ metinių išlaidų skaitmeninimui augimo prognozė

Šaltinis: Audito Rūmai, pritaikyta pagal EIB duomenis. Duomenis surinko „Gartner“.

ES vykdoma politika ir iniciatyvos, susijusios su pramonės skaitmeninimu

08 „Europa 2020“ – ES strategija 2010–2020 metams. Viena iš jos pavyzdinių iniciatyvų „Europos skaitmeninė darbotvarkė“¹⁰ siekiama užtikrinti, kad įgyvendinant bendrąją skaitmeninę rinką būtų suteikta tvarios ekonominės ir socialinės naudos. Atsižvelgdama į tai, Komisija 2015 m. pradėjo įgyvendinti ES skaitmeninės bendrosios rinkos strategiją¹¹.

09 2016 m. balandžio mėn. Komisija, įgyvendindama bendrosios skaitmeninės rinkos strategiją ir paskatinta Europos Sąjungos Tarybos¹², pradėjo įgyvendinti Europos pramonės skaitmeninimo (EPS) iniciatyvą¹³. Pramonė – viena iš sričių, kuriose ES vaidmuo apsiriboja valstybių narių veiksmų rėmimu¹⁴. Todėl iniciatyva pagrįsta

¹⁰ Europos Komisija, COM(2010) 245 final/2, „Europos skaitmeninė darbotvarkė“, Briuselis, 2010 08 28.

¹¹ Europos Komisija, COM(2015) 192 final „Europos bendrosios skaitmeninės rinkos strategija“, Briuselis, 2015 05 06.

¹² Europos Sąjungos Taryba (2015 m.), 9340/15, Tarybos išvados dėl Europos pramonės skaitmeninės pertvarkos, 2015 05 29.

¹³ Europos Komisija (2016 m.), COM(2016) 180 final „Europos pramonės skaitmeninimas. Naudojimas visais bendrosios skaitmeninės rinkos privalumais“, Briuselis, 2016 04 19.

¹⁴ SESV, 6 straipsnis.

Komisijos komunikatu, o ne ES reglamentu. Komisijos tikslas – remti valstybes nares vystant ir įgyvendinant savo skaitmeninimo strategijas. Remiantis Komisija, komunikato pasirinkimas leido jai greitai užmegzti ryšius su valstybėmis narėmis ir privačiuoju sektoriumi, nors jis nesuteikia Komisijai jokių reglamentavimo įgaliojimų. Šia teisiškai neprivaloma iniciatyva siekiama „sustiprinti ES konkurencingumą skaitmeninių technologijų srityje ir užtikrinti, kad kiekviena įmonė Europoje, nesvarbu, kuriam sektoriui priklausytų, kur ir kokio dydžio būtų, gautų didžiausią skaitmeninių inovacijų naudą“. Kaip rašoma komunikate, įgyvendinant EPS iniciatyvą per penkerius metus nuo jos pradžios 2016 m. tikimasi sutelkti iki 50 milijardų eurų viešųjų ir privačiųjų investicijų ES, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis. Tiesiogiai valdoma ES finansavimo suma aiškiai paminėta, tačiau komunikate nenurodomos kitos ES finansavimo sumos.

10 EPS iniciatyva, kuri pagrįsta nacionalinėmis iniciatyvomis dėl pramonės skaitmeninimo ir jas papildo, suskirstyta į penkis pagrindinius ramsčius (žr. **4 diagramą**; išsamesnis kiekvieno ramsčio aprašymas pateikiamas **I priede**).

4 diagrama. EPS iniciatyvos ramsčiai

Šaltinis: Audito Rūmai, pritaikyta pagal Europos Komisijos duomenis.

11 Pagrindiniai Komisijos generaliniai direktoratai, ES lygmeniu dirbantys skaitmeninimo ir pramonės politikos srityse, yra:

- Ryšių tinklų, turinio ir technologijų generalinis direktoratas (CNECT GD), kuris vadovauja EPS iniciatyvos įgyvendinimui ir jį koordinuoja. Jis atsakingas už politiką ir teikia dalį finansinės paramos pagal bendrąją mokslinių tyrimų ir inovacijų programą „Horizontas 2020“, kurią tiesiogiai valdo Komisija;
- Konkurencijos generalinis direktoratas (COMP GD), kuris yra atsakingas už ES konkurencijos politikos rengimą ir vykdymą;
- Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas (EMPL GD), kuris yra atsakingas už ES užimtumo, socialinių reikalų, įgūdžių, darbo jėgos judumo politiką ir susijusias ES finansavimo programas, kurias įgyvendina valstybės narės ir kurios remiamos ESF taikant pasidalijamojo valdymo principą;
- Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ generalinis direktoratas (GROW GD), kuris yra atsakingas už prekių ir paslaugų vidaus rinkos sukūrimą;
- Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas (REGIO GD) yra atsakingas už ES ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos stiprinimą per ERPF ir Sanglaudos fondo programas, kurias valstybės narės įgyvendina pagal pasidalijamojo valdymo principą;
- Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinis direktoratas (RTD GD), kuris yra pagrindinis GD, vykdomas programą „Horizontas 2020“.

12 Siekdama prisidėti prie EPS iniciatyvos, 2018 m. Komisija 2021–2027 m. laikotarpiui pasiūlė pirmąją Skaitmeninės Europos programą¹⁵ – reglamentą, kurio biudžetas – 9,2 milijardo eurų, kurį administruoja Komisija. Šios programos biudžetu bus papildytas likęs pramonės skaitmeninimui 2021–2027 m. laikotarpiu, pavyzdžiui, pagal programą „Europos horizontas“ ir ESI fondus, skirtas finansavimas. Programa bus sutelkta į penkias sritis: itin našų skaičiavimą, dirbtinį intelektą, kibernetinį saugumą ir pasitikėjimą, aukšto lygio skaitmeninius įgūdžius ir diegimą, geriausią skaitmeninio pajėgumo išnaudojimą bei sąveikumą. Pagal pasiūlymą Komisija planuoja apie 10 % finansavimo skirti Europos skaitmeninių inovacijų centrums (SIC), kad visoje ES būtų

¹⁵ COM(2018) 434 Europos Parlamento ir Tarybos pasiūlymas dėl reglamento dėl 2021–2027 m. Skaitmeninės Europos programos sudarymo.

stiprinami pajėgumai. Šie SIC bus bendrai finansuojami su valstybėmis narėmis kaip kompetencijos centrai, skirti padėti vietos verslui plėtoti skaitmenines technologijas.

13 2020 m. balandžio mėn. Taryba ir Komisija bendrai pristatė Parlamentui koronaviruso pandemijos pasekmėms įveikti skirtas „Atkūrimo veiksmų gaires“, kurių pagrindinis tikslas – sukurti atsparesnę, tvaresnę ir sąžiningą Europą¹⁶. Gairėse skaitmeninimas ir perėjimas prie žaliosios ekonomikos įvardijami kaip atliekantys „esminį ir prioritetinį vaidmenį atgaivinant bei modernizuojant mūsų ekonomiką“.

Pramonės skaitmeninimo mastas Europos Sąjungoje

14 2014 m. Komisija, siekdama stebėti ES valstybių narių skaitmeninimo pažangą, parengė skaitmeninės ekonomikos ir visuomenės indeksą (DESI). DESI – tai sudėtinis indeksas, kuriuo apibendrinami Europos veiklos rezultatai skaitmeninėje srityje aktualūs rodikliai ir stebima valstybių narių pažanga skaitmeninio konkurencingumo srityje.

15 DESI sudarytas iš rodiklių, apimančių penkis pagrindinius „matmenis“¹⁷:

- 1) junglumą;
- 2) žmogiškąjį kapitalą;
- 3) naudojimąsi interneto paslaugomis;
- 4) skaitmeninių technologijų integravimą;
- 5) skaitmenines viešąsias paslaugas.

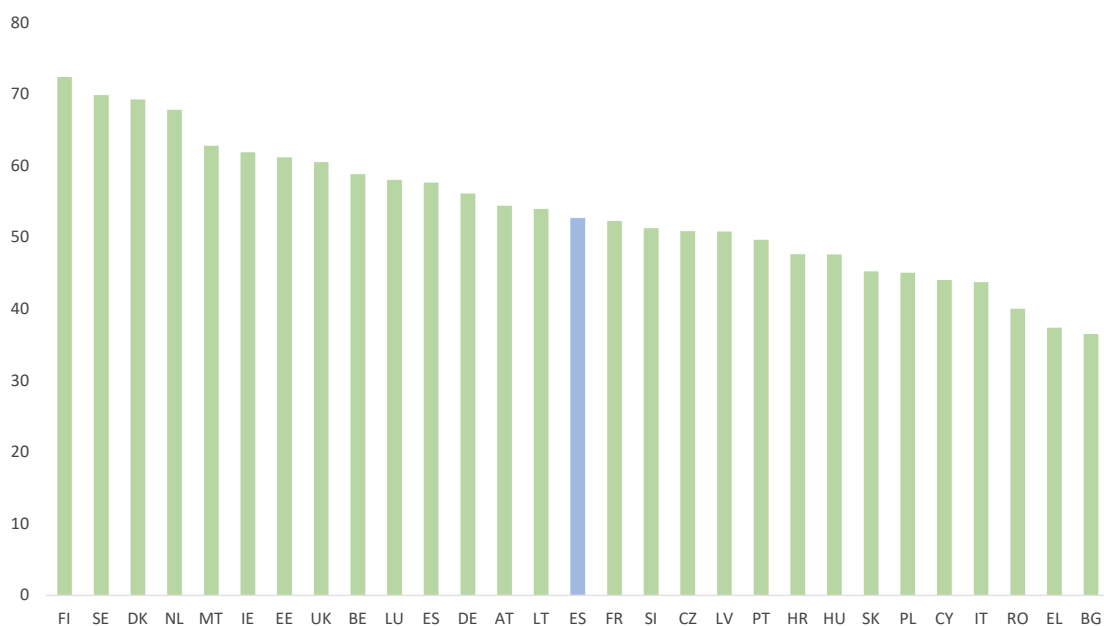
16 Manome, kad Europos pramonės skaitmeninimui svarbiausi matmenys – „junglumas“, „žmogiškasis kapitalas“ ir „skaitmeninių technologijų integravimas“.

5 diagrama rodo, kad skaitmeninimo lygis valstybėse narėse skiriasi.

¹⁶ <https://www.consilium.europa.eu/media/43384/roadmap-for-recovery-final-2020421.pdf>

¹⁷ Daugiau informacijos apie indeksui sudaryti naudotą metodiką pateikta <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>

5 diagrama. DESI 2020 m.

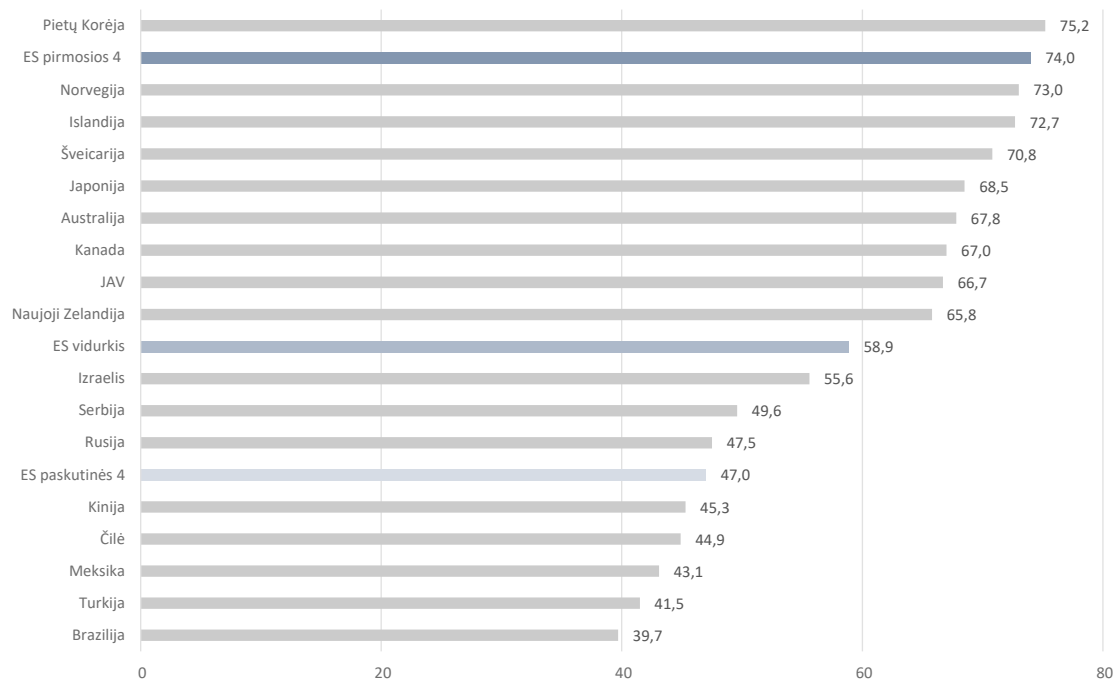

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis DESI duomenimis.

17 Naudojant tarptautinę DESI versiją (I-DESI)¹⁸ galima palyginti ES ir 17 ES nepriklausančių valstybių padėtį ir ją bendrai įvertinti (žr. [6 diagramą](#)).

¹⁸ Tarptautinis skaitmeninės ekonomikos ir visuomenės indeksas 2018 m., SMART(2017) 0052 galutinė ataskaita. ISBN 978–92-79–85 699–0.

6 diagrama. I-DESI 2018 m.

Pastaba: Šios vertės nėra tiesiogiai palyginamos su DESI vertėmis, nes nebuvo galimybės surinkti informacijos apie tuos pačius rodiklius iš visų šalių.

Šaltinis: Europos Komisija.

18 DESI teikiama informacija papildoma kasmet Komisijos skelbiamais šalių profiliais, kuriuose derinami kiekybiniai duomenys, gauti iš DESI rodiklių, su konkrečiai šaliai skirtomis politikos įžvalgomis ir geriausia patirtimi¹⁹. Atskira, konkrečiai EPS iniciatyvai skirta analizė pateikiama daugelyje šalių ataskaitų, kurias užsakė Komisija ir paskelbė 2017 m. spalio / lapkričio mėn.²⁰ ir 2019 m. liepos mėn.²¹.

¹⁹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/countries-performance-digitisation>

²⁰ <https://ec.europa.eu/futurium/en/implementing-digitising-european-industry-actions/national-initiatives-digitising-industry>

²¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/workshop-monitoring-progress-national-initiatives-digitising-industry>

Audito apimtis ir metodas

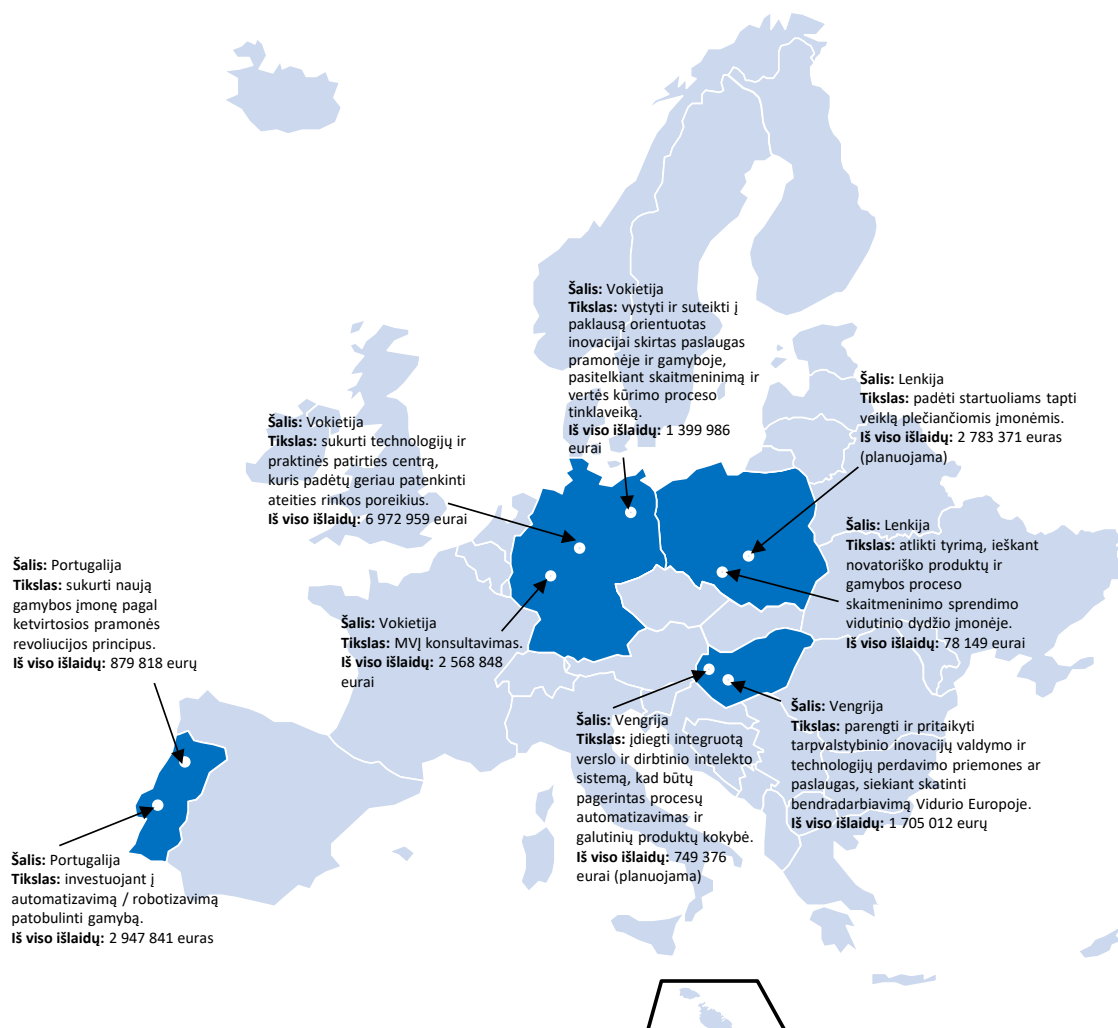
19 Tikrinome ES priemonių veiksmingumą remiant nacionalines pramonės skaitmeninimo strategijas ir skaitmeninių inovacijų centrus. Atsižvelgiant į tai, audito metu susitelkta į tris iš penkių EPS iniciatyvos ramsčių (žr. **4 diagramą** ir **I priedą**): 1-ąjį ramstį „Europos nacionalinių pramonės skaitmeninimo iniciatyvų platforma“, 2-ąjį ramstį „Skaitmeninės inovacijos visiems – skaitmeninių inovacijų centrai“ ir 4-ąjį ramstį „Skaitmeniniam amžiui pritaikyta reglamentavimo sistema“. Taigi nagrinėjome, ar:

- Komisija veiksmingai rėmė valstybes nares vystant ir įgyvendinant nacionalines pramonės skaitmeninimo strategijas;
- Komisija kartu su valstybėmis narėmis įvertino nacionalinių strategijų įgyvendinimą;
- Komisija ir valstybės narės veiksmingai rėmė SIC steigimą ir veiklą;
- Komisija veiksmingai prisidėjo prie pramonės skaitmeninimui palankios sistemos kūrimo, šalindama galimas reguliavimo kliūtis ir padėdama valstybėms narėms užtikrinti tinkamą junglumą.

20 Mūsų atliekamas auditas apėmė su EPS iniciatyva susijusių dokumentų tikrinimą, struktūruotus pokalbius su Komisijos ir nacionalinių / regioninių institucijų atstovais, SIC darbuotojais ir suinteresuotaisiais subjektais valstybėse narėse. Lankėmės keturiose valstybėse narėse – Vokietijoje, Vengrijoje, Lenkijoje ir Portugalijoje – ir surinkome informaciją iš 28 SIC, veikiančių minėtose valstybėse narėse. Šias valstybes nares pasirinkome norėdami pateikti subalansuotą požiūrį, atsižvelgiant į jų pasiektą pramonės skaitmeninimo pažangą ir geografinį pasiskirstymą.

21 Be to, peržiūrėjome aštuonias 2014–2020 m. veiksmų programas (programas) ir aptarėme su Komisija bei atitinkamomis valdymo institucijomis, kaip jos remia EPS iniciatyvą. Norėdami suprasti, kaip naudojamos ES lėšos skatinant pramonės skaitmeninimą valstybėse narėse, taip pat peržiūrėjome devynis projektus, atrinktus iš minėtų programų (žr. **7 diagramą** ir **II priedą**).

7 diagrama. Peržiūrėti projektai

Šaltinis: Audito Rūmai.

22 ES investuoja dideles sumas remdama įmonių, ypač MVĮ, skaitmeninę raidą tam, kad padėtų joms išlikti konkurencingomis pasaulinėje rinkoje. Šis tikslas tapo dar svarbesnis dėl koronaviruso pandemijos ir poreikio atgaivinti ekonomiką. Be to, kad mūsų ataskaita siekiama pateikti piliečiams ir sprendimus priimančioms asmenims ES veiksmų, kurių imtasi nuo EPS iniciatyvos pradžios, veiksmingumą, ja taip pat turi būti padedama užtikrinti, kad 2021–2027 m. programavimo laikotarpiui būtų parengtos tinkamos sąlygos.

Pastabos

EPS iniciatyva yra tinkamai pagrįsta ir remiama valstybių narių, bet Komisijos veiksmai turėjo ribotą poveikį daugumos mūsų aplankytų valstybių narių strategijoms

23 Tikrinome, ar Komisija:

- o parengė tinkamą iniciatyvą ES pramonės skaitmeninimui, įskaitant tinkamus tikslus ir preliminarų biudžeto paskirstymą, ir ar ši iniciatyva buvo remiama valstybių narių, pramonės ir suinteresuotųjų subjektų;
- o konsultavo ir teikė gaires valstybėms narėms svarbiais klausimais, įskaitant įgūdžių, finansavimo ir technologinės plėtros klausimus, pavyzdžiui, dėl dirbtinio intelekto, didžiųjų duomenų, 5G ryšio, blokų grandinės, debesijos kompiuterijos ir kibernetinio saugumo.

EPS iniciatyva tinkamai pagrįsta, bet joje trūksta informacijos apie numatomas išdavas ir finansavimą

24 Komisijos EPS iniciatyva parengta remiantis įvairiomis nacionalinėmis ir regioninėmis pramonės skaitmeninimo iniciatyvomis bei įvairiais tyrimais ir konsultacijomis su suinteresuotaisiais subjektais. Pavyzdžiui, 2015 m. lapkričio mėn. Išorės suinteresuotųjų subjektų grupės posėdžiui, surengtam rengiant komunikatą dėl EPS iniciatyvos, keletas pramonės atstovų pateikė pozicijas, kurios patvirtino EPS iniciatyvos svarbą ir kuriomis buvo palaikomi teikiami pasiūlymai, tokie kaip SIC.

25 Lankantis valstybėse narėse institucijų, pramonės atstovai ir suinteresuotieji subjektai, su kuriais kalbėjomės, palaikė EPS iniciatyvą ir laikėsi nuomonės, kad SIC idėja – veiksmingas atsakas į įmonių, ypač MVĮ, skaitmeninimo poreikius.

26 EPS iniciatyva – aukšto lygio iniciatyva, kuria atskleidžiamas viešojo sektoriaus intervencijos poreikis ir parodoma, kaip tarpusavyje susijusios įvairios politikos priemonės. Tačiau iniciatyvoje nenustatytos numatomos išdavas (rezultatai ir poveikis), taip pat atitinkami rezultatų rodikliai ir tikslai. Be to, nei komunikate dėl EPS iniciatyvos, nei susijusiose dokumentuose nėra gairių valstybėms narėms dėl to, kaip EPS iniciatyvą galima būtų įdiegti valstybėse narėse ir jų regionuose.

27 Vienas iš pagrindinių EPS iniciatyvos tikslų yra susijęs su indėliais: tikslas per 5 metus nuo 2016 m. sutelkti beveik 50 milijardų eurų viešųjų ir privačiųjų investicijų EPS iniciatyvos veiklai (žr. **09** dalį). Nežinoma, koks turi būti visas finansavimas, būtinas sukurti ir išlaikyti ES pramonės skaitmeninimo rėmimo pagrindą.

28 Išskyrus programos „Horizontas 2020“ įsipareigojimą skirti 500 milijonus eurų SIC ir 5 milijardus eurų viešojo ir privačiojo sektorių partnerystėms²², skaitmeninėms pramonės platformoms ir ekosistemoms tokiose srityse kaip dirbtinis intelektas, robotika, fotonika, 5G ir itin našus skaičiavimas bei daiktų internetas, pateikta tik nedaug informacijos apie finansavimo paskirstymą tarp viešųjų ir privačiųjų investicijų. Komunikate nurodyta, kad iniciatyvai remti būtų galima naudoti ESI fondus ir Europos strateginių investicijų fondą (ESIF). Vis dėlto komunikate, pristatant prieinamas sumas, pateikti tik su programa „Horizontas 2020“ susiję išsamūs skaičiai, bet nepabrėžiama, kad 2014–2020 m. laikotarpiu skaitmeninėms investicijoms iš ESI fondų, ypač Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), numatyta daugiau nei 20 milijardų eurų. Apklaustos valstybių narių institucijos išreiškė susirūpinimą dėl to, kaip jos finansuotų su EPS iniciatyva susijusią veiklą iš viešųjų ir privačiųjų šaltinių.

29 Ankstesnėje specialiojoje ataskaitoje atkreipėme dėmesį į aukšto lygio pareiškimų dėl politikos priemonių keliamą riziką, nes jais sukeliama nepagrįsti lūkesčiai²³. Remiantis Komisija, visos valstybės narės investuoja į skaitmeninę pramonės transformaciją. Tačiau, Komisijos nuomone, reikia, kad valstybės narės taikytų labiau struktūruotą metodą, kad būtų tiksliai nustatytos padarytos investicijos.

Komisijos veiksmai, kuriais buvo remiamos valstybės narės vystant ir įgyvendinant nacionalines skaitmeninimo strategijas, turėjo ribotą poveikį mūsų aplankytose valstybėse narėse

Komisijos gairės valstybėms narėms

30 DESI ir pagal jį sudaryti šalių profiliai (žr. **18** dalį) – pagrindinė Komisijos naudojama priemonė, skirta valstybių narių pramonės skaitmeninimo strategijų pažangai stebėti ir spragoms jose nustatyti. Šiose ataskaitose Komisija nustato

²² Daugiau informacijos apie viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę pateikta mūsų Specialiojoje ataskaitoje Nr. 09/2018 „Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė ES: daug trūkumų ir ribota nauda“.

²³ Specialioji ataskaita Nr. 05/2017 „Jaunimo nedarbas – ar kas pasikeitė įgyvendinus ES politikas?“, 78 ir 159 dalys.

pagrindinius skirtumus tarp geriausių rezultatą pasiekusių ir prastesnį nei vidurkis rezultatą pasiekusių valstybių narių / regionų. Ataskaitose taip pat teikiami pasiūlymai valstybėms narėms dėl veiksmų, skirtų skaitmeninimui paspartinti.

31 Be to, Komisija vis aktyviau pasitelkia Europos semestro procesą, kad paskatintų valstybes nares spręsti su skaitmeninimu susijusius sunkumus, dažniausiai teikdama konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas (KŠSR). Ilgainiui daugėja tiesiogiai su EPS iniciatyva susijusių KŠSR – 2020 m. tokios rekomendacijos teiktos beveik visoms valstybėms narėms (žr. *III priedą*).

32 Be KŠSR proceso, Komisija ėmėsi įvairių veiksmų, skirtų padėti valstybėms narėms vystyti ir įgyvendinti EPS iniciatyvą (žr. *1 langelį*).

1 langelis

Komisijos gairės valstybėms narėms dėl nacionalinės pramonės skaitmeninimo strategijos vystymo

Komisija ėmėsi tam tikrų veiksmų, kurie buvo skirti valstybių narių pastangoms vystant nacionalinę pramonės strategiją remti. Reikšmingiausi veiksmai:

- Darbo grupių su EPS iniciatyva susijusių aspektų klausimais kūrimas bei tolesnių posėdžių organizavimas:
 - 1 darbo grupė „Skaitmeninių inovacijų centrai, investicijos ir gebėjimai“;
 - 2 darbo grupė „Viešojo ir privačiojo sektoriaus partnerystė“ ir
 - 3 darbo grupė: „Skaitmeninės pramonės platformos ir standartizacija“.
- Pramonės skaitmeninimo suinteresuotųjų subjektų forumai, vykę 2017 m. Esene, 2018 m. Paryžiuje ir 2019 m. Madride.
- Skaitmeninių inovacijų centrų kasmetinis renginys, vykęs 2018 m. Varšuvoje.
- 2017 m. atlikta nacionalinių pramonės skaitmeninimo iniciatyvų analizė ir 2019 m. paskelbtos šalių ataskaitos dėl nacionalinių pramonės skaitmeninimo iniciatyvų pažangos stebėjimo.
- Įgyvendinant viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes teiktos gairės dėl besiformuojančių technologijų, pavyzdžiui, 5G ryšio, kibernetinio saugumo, robotikos ir pan. Šiuo metu sukurta 10 sutartinių viešojo ir privačiojo sektorių partnerysčių, turinčių strateginę reikšmę Europos pramonei.
- Ataskaitos ir tyrimai dėl besiformuojančių technologijų, pavyzdžiui, dirbtinio intelekto, didžiųjų duomenų, 5G ryšio, blokų grandinės, debesijos kompiuterijos ir kibernetinio saugumo, paskelbti bendrajai skaitmeninei rinkai skirtoje Komisija svetainėje (<https://ec.europa.eu/digital-single-market/>).

33 Valstybės narės patirtimi ir gerąja praktika keitėsi daugiausia per renginius, pavyzdžiui, Europos suinteresuotųjų šalių forumą, apskritojo stalo diskusijas ir aukšto lygio valdymo susitikimus. Tačiau atkreipėme dėmesį į tai, kad nei Komisija, nei aplankytos valstybės narės nesikeitė patirtimi dėl nesėkmingų metodų, kurie buvo panaudoti įgyvendinant pramonės skaitmeninimą. Tai galėjo duoti naudos kitoms valstybėms narėms vystant ir įgyvendinant savo strategijas, nes jos būtų galėjusios nekartoti tų pačių klaidų.

ESI fondų teiktos paramos iniciatyvai mastas

34 Nepaisant galimo 20 milijardų eurų siekiančio finansavimo iš ESI fondų (žr. **28** dalį), Komisija nesusisiekė nė su viena iš aštuonių valdymo institucijų, su kurių atstovais bendravome, tam, kad pasiūlytų gairių, kaip pasinaudoti šiuo finansavimo šaltiniu iniciatyvai remti. Dviejų valdymo institucijų atstovai mus informavo, kad apie EPS iniciatyvą sužinojo tik po to, kai į juos kreipėmės dėl audito.

35 2014–2020 m. laikotarpiu parama iš ESI fondų buvo skiriama 11 teminių tikslų. Mūsų nuomone, 11 teminis tikslas „Viešojo sektoriaus institucijų ir suinteresuotųjų subjektų institucinių gebėjimų stiprinimas ir veiksmingas viešasis administravimas“ galėjo tapti pagrindu siekiant iš ESI fondų remti valstybes nares, vystančias pramonės skaitmeninimo strategiją ar stiprinančias institucinius gebėjimus rengti EPS iniciatyva susijusius veiksmus. Vis dėlto Komisija neatkreipė valstybių narių dėmesio į šią galimybę.

Komisijos įtaka valstybių narių skaitmeninimo strategijoms

36 Komisija teikė valstybėms narėms bendrąsias gaires (**30–33** dalys). Tačiau, išskyrus atsakymą į vienos valstybės narės prašymą (žr. tolesnę dalį), ji nepasiūlė jokių priemonių, kuriomis būtų konkrečiai siekiama pagerinti valstybių narių, kurios pagal DESI vertinamos prasčiau, veiklos rezultatus.

37 Paramos struktūrinėms reformoms tarnyba – viena iš kelių Komisijos turimų priemonių, kurias pasitelkiant galima teikti konkrečiai valstybėms narėms pritaikytą pagalbą. Bet kurios valstybės narės prašymu tarnyba gali suteikti tikslinę paramą jos vykdomoms institucinėms, administracinėms ar augimą skatinančioms reformoms. Iki 2019 m. pabaigos tik viena valstybė narė – Lietuva – paprašė šios rūšies paramos dėl EPS iniciatyvos. 2019 m. Lietuvos pagal DESI užimama vieta buvo vos žemiau už ES vidurkį (žr. **5 diagramą**).

38 Nacionalinių institucijų atstovai, su kuriais kalbėjome, laikėsi nuomonės, kad Komisijos veiksmai turėjo tam tikrą poveikį nacionalinėms strategijoms, tačiau apskritai jie turėjo nedaug įtakos jų strategijų vystymui ir įgyvendinimui (žr. **2 langelį**). Iš dalies tokį rezultatą lėmė nevienoda skaitmeninimo pažanga valstybėse narėse. Pavyzdžiui, Vokietija – gerokai pažengusi, todėl Komisija, rengdama EPS iniciatyvą, galėjo remtis Vokietijos strategija „Industrie 4.0“.

2 langelis

Vėlavimai vystant valstybių narių strategijas

Audito metu, nuo EPS iniciatyvos pradžios praėjus trejiems metams, dviejose iš keturių aplankytų valstybių narių (Vengrijoje ir Lenkijoje) nebuvo parengtos visapusiškos pramonės skaitmeninimo strategijos:

- Vengrijoje audito metu buvo septynios sektorinės skaitmeninės strategijos (be veiksmų planų), kitos buvo rengiamos. Tačiau nė viena patvirtinta sektorinė strategija nebuvo skirta sektoriams, kuriuose buvo vėluojama įgyvendinant skaitmeninimą (turizmas, statybos pramonė, maisto pramonė ir logistika).
- „Lenkijos atsakingo vystymosi strategija“ – pagrindinis Lenkijos strateginis dokumentas, į kurį įtraukti Lenkijos ekonomikos ir pramonės skaitmeninimui aktualūs aspektai ir kuri buvo patvirtinta 2017 m. Šiuo atžvilgiu šioje strategijoje įvardijamas tik vienas susijęs strateginis projektas – sukurti „Lenkijos pramonės platformą“, kuria siekiama įgyvendinti Lenkijos pramonės skaitmeninimą. Iš pradžių planuota, kad platforma pradės veikti 2017 m. spalio mėn., bet dėl vėlavimų oficialiai veikti pradėjo tik 2019 m. antrajame ketvirtyje. Atliekant auditą, Lenkijos institucijose buvo rengiama nacionalinė „Darbo našumo strategija“, kuria siekiama pateikti Lenkijos pramonės skaitmeninimą platesniame darbo našumo veiksmų kontekste.

39 Dėl naudojimosi gerąja patirtimi padėtis panaši – aplankytose valstybėse narėse neradome aiškių įrodymų, kad buvo taikyta perduota geroji patirtis, pavyzdžiui, kad po Komisijos organizuotų renginių esamos strategijos buvo pakoreguotos.

40 Šalių ataskaitose dėl nacionalinių pramonės skaitmeninimo iniciatyvų pažangos stebėjimo nustatėme atvejų, kai Komisija atkreipė dėmesį į tai, kad reikia gerinti rezultatus, jei norima veiksmingiau įgyvendinti nacionalines strategijas (žr. [3 langelį](#)). Vis dėlto tokiais atvejais Komisija nepasiūlė taisomųjų veiksmų, o atitinkamos valstybės narės nesiėmė tolesnių veiksmų Komisijos įvardytoms problemoms spręsti.

3 langelis

Keturių aplankytų valstybių narių ataskaitose pabrėžtas poreikis gerinti rezultatus

- Pagrindiniai Vokietijos uždaviniai yra skaitmeninė infrastruktūra (visų pirma palyginti maža fiksuotojo itin didelio pralaidumo tinklo aprėptis) ir poreikis išsamiau paaiškinti, kaip įvairiuose sektoriuose galima panaudoti konkrečias technologines naujoves, pavyzdžiui, dirbtinį intelektą;
- Vengrijoje nemažai įmonių, ypač MVĮ, nežino apie strateginius dokumentus, susijusius su skaitmeninimu, todėl vienas iš pagrindinių vyriausybės laukiančių uždavinių – didinti priemonių žinomumą ir informuoti MVĮ apie skaitmeninimo teikiamą naudą;
- Sudėtinga viešųjų pirkimų procedūra, iš esmės nelankstūs ir neaiškūs teisės aktai ir ribotos paskatos inovacijų kūrėjams – pagrindinės Lenkijoje esančios reguliavimo kliūtys, ribojančios verslo galimybes kurti naujoves ir naudoti skaitmenines technologijas;
- Didžiausias uždavinys, su kuriuo turėjo susidoroti Portugalija, – nepakankami darbuotojų ir apskritai gyventojų skaitmeniniai įgūdžiai; nes tai yra kliūtis ne tik trukdanti perimti skaitmenines technologijas, bet ir stabdanti visą modernizacijos procesą.

Šaltinis: Nacionalinių pramonės skaitmeninimo iniciatyvų pažangos stebėjimas, 2019 m. šalių ataskaitos dėl Vokietijos, Vengrijos, Lenkijos ir Portugalijos.

Komisija ir valstybės narės negali nuodugniai įvertinti EPS iniciatyvos pažangos

41 Norėdami įvertinti, kiek Komisija ir valstybės narės galėjo stebėti pažangą, padarytą įgyvendinant nacionalines pramonės skaitmeninimo strategijas, tikrinome, ar Komisija:

- užtikrino, kad pagal programą „Horizontas 2020“ būtų remiamas EPS iniciatyvos įgyvendinimas;
- kartu su valstybėmis narėmis nustatė bendrus rodiklius, pagal kuriuos būtų stebima, kaip iš ESI fondų buvo remiamas EPS iniciatyvos įgyvendinimas, ir ar mūsų peržiūretose programose buvo sudarytos palankesnės sąlygos gauti paramą projektams, kuriuos įgyvendinant prisidėta prie pramonės skaitmeninimo.

42 Komisija, siekdama stebėti, kaip įgyvendinamos valstybių narių skaitmeninimo strategijos, daugiausia remiasi šalių ataskaitomis dėl pažangos įgyvendinant nacionalines pramonės skaitmeninimo iniciatyvas stebėjimo (žr. **18** dalį). Ataskaitose pateikiama finansinės informacijos apie finansavimą iš ES ir nacionalinių šaltinių. Tačiau, kaip pripažįstama ES lygmens tyrime, kuriuo papildomos šalių ataskaitos²⁴, kilo sunkumų nustatant sumas, kuriomis finansuojamos įvairios nacionalinės iniciatyvos, nes daugumoje valstybių narių trūksta skaidrios ir nuoseklios ataskaitų teikimo struktūros. Nacionaliniu lygmeniu vykdomas nacionalinių iniciatyvų stebėjimas valstybėse narėse labai skiriasi (žr. **4 langelį**).

4 langelis

Valstybių narių atliekamas nacionalinių pramonės skaitmeninimo iniciatyvų stebėjimas

- Vokietijos institucijų atstovai mums nurodė, kad yra sukurta stebėjimo sistema, skirta teikti informaciją, susijusią su Vokietijos pramonės skaitmeninimo strategijos įgyvendinimu, ir kad kas šešis mėnesius rengiama stebėjimo ataskaita, kuri pristatoma kanclerės kabineto posėdyje. Institucijų atstovai mus taip pat informavo, kad planuoja internete paskelbti visapusišką Vokietijos pramonės skaitmeninimo strategijos apžvalgą²⁵. 2020 m. kovo mėn. šis projektas dar nebuvo baigtas.
- Vengrijos institucijų atstovai pranešė, kad šalyje nėra sukurtos bendros stebėjimo sistemos, pagal kurią gali būti teikiama informacija apie pramonės skaitmeninimo strategijų įgyvendinimą. Prieinama tik informacija, kuri buvo gauta atliekant „Nacionalinės informacinių ryšių strategijos“, turinčios su Vengrijos pramonės skaitmeninimu susijusių elementų, stebėjimą. Tačiau vienintelė stebėjimo ataskaita buvo paskelbta 2016 m.
- Lenkijoje audito metu nevykdyta veiksmų, kuriais remiamas šalies pramonės skaitmeninimas, stebėjimas. Institucijų atstovai informavo, kad toks stebėjimas bus įgyvendintas tik po to, kai bus priimta nacionalinė „Darbo našumo strategija“.
- Portugalijoje reguliariai vykdomas nacionalinės pramonės skaitmeninimo strategijos įgyvendinimo stebėjimas ir teikiamos ataskaitos. Portugalijos verslo asociacijai pavesta rinkti informaciją iš subjektų, atsakingų už nacionalinėje strategijoje nurodytų priemonių įgyvendinimą (pavyzdžiui,

²⁴ *Study on Monitoring Progress in National Initiatives on Digitising Industry, Contract SMART 2018/0002.*

²⁵ <https://www.bundesregierung.de/breg-en/issues/umsetzungsstrategie-digital-1-679-944>

ministerijų, valstybinių agentūrų, valdymo institucijų ir privačių įmonių), ir kas du mėnesius teikti stebėjimo ataskaitas strateginiam komitetui, atsakingam už pramonės skaitmeninimo strategiją.

EPS iniciatyva remiama pagal programą „Horizontas 2020“

43 Vienas iš svarbiausių EPS iniciatyvai keliamų tikslų – sutelkti beveik 50 milijardų eurų viešųjų ir privačiųjų investicijų per penkerius metus nuo jos įgyvendinimo pradžios 2016 m. (žr. 27 dalį). Kalbant apie ES įnašą į šią sumą, komunikate dėl EPS iniciatyvos nurodyta, kokie ištekliai gauti pagal programą „Horizontas 2020“: 500 milijonų eurų remti SIC ir 5 milijardai eurų viešojo ir privačiojo sektorių partnerystėms (VPSP), susijusioms, pavyzdžiui, su robotika, fotonika, 5G ryšiu ir itin našiu skaičiavimu. Nuo 2016 m. įgyvendinant programą „Horizontas 2020“ paskelbti ir planuojami kvietimai teikti pasiūlymus atitinka 1 lentelėje nurodytus skaičius.

1 lentelė. SIC ir VPSP finansavimas iš programos „Horizontas 2020“ pagal EPS iniciatyvą

Paramos elementas	Paramos išteklius	Milijonais eurų
1)	Parama SIC, programa „Horizontas 2020“, 2016–2018 m.	266
2)	Parama SIC, programa „Horizontas 2020“, 2019–2020 m.	236
	Parama SIC, iš viso	502
3)	Sutartinės viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės tikslinėms sritims ir bendroji įmonė ECSEL*, programos „Horizontas 2020“ 2016–2017 m. ir 2018–2020 m. darbo programos.	4 357
4)	Sutartinės viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės tikslinėms sritims ir bendroji įmonė ECSEL, programos „Horizontas 2020“ 2014–2015 m. darbo programa (t. y. prieš paskelbiant ir patvirtinant EPS iniciatyvą).	980
	Per VPSP paskirstyta parama, iš viso	5 337
	Parama SIC ir VPSP iš programos „Horizontas 2020“, iš viso	5 839

* Bendroji įmonė ECSEL – viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė dėl elektroninių komponentų ir sistemų – finansuoja mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų projektus šių didelio poveikio technologijų srityje. <https://www.ecsel.eu/>

Pastaba: 5 milijardų eurų paramos VPSP tikslas pasiekiamas tik pridėjus paramą, suteiktą prieš patvirtinant ir paskelbiant EPS iniciatyvą (4 paramos elementas).

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos duomenimis.

44 Nors 2016–2017 m. su EPS iniciatyva susiję veiksmai buvo finansuojami pagal programą „Horizontas 2020“, tiesioginis susiejimas su iniciatyva buvo užtikrintas 2018–2020 m. Šiuo laikotarpiu pagal galiojančias SIC finansavimo taisykles reikalaujama, kad siūlomi projektai derėtų su nacionaline ar regionine pramonės skaitmeninimo iniciatyva. Vis dėlto nei darbo programoje, nei vertinimo taisyklėse nėra numatyta lygiavėčio reikalavimo finansavimui, teikiamam kitoms EPS iniciatyvos sritims, nesusijusioms su SIC, pavyzdžiui, sutartinėms viešojo ir privačiojo sektorių partnerystėms pagal tikslines sritis.

ESI fondai – dėl duomenų rinkimo tvarkos šiuo metu gaunama nedaug informacijos apie EPS iniciatyvą

45 Parama su EPS iniciatyva susijusiems projektams buvo suteikta pagal visose keturiose valstybėse narėse mūsų peržiūrėtas programas. Patikrinome devynis pagal šias programas įgyvendinamus projektus. Nors kai kurių projektų patvirtinimas ir įgyvendinimas vėlavo (žr. pavyzdį [5 langelyje](#)), visi peržiūrėti projektai buvo svarbūs EPS iniciatyvai.

5 langelis

Projekto patvirtinimo ir įgyvendinimo vėlavimai

Projektu siekta projektuoti ir diegti pramoninio automatizavimo sistemas, kurios sujungtų turimą įrangą į sistemą ir panaudotų surinktus duomenis dirbtinio intelekto atliekamai analizei bei procesų automatizavimui.

Pagal vieną iš kvietimo teikti pasiūlymus atrankos kriterijų reikėjo įvertinti, ar projektas techniškai įgyvendinamas ir ar siūlomas realistiškas galutinis terminas. Projekto paraiška buvo pateikta 2018 m. kovo mėn., o susitarimas dėl dotacijos pasirašytas tik praėjus metams, 2019 m. kovo mėn. Iš karto, 2019 m. balandžio mėn., jis buvo iš dalies pakeistas, nustatant galutinį įgyvendinimo terminą 2020 m. vasario mėn. Apie 25 % suteiktos dotacijos – kaip išankstinis išmokėjimas – paramos gavėjui jau buvo pervesta 2019 m. gegužės mėn.

Po mūsų audito vizito, vykusio 2019 m. spalio mėn., valdymo institucijai siūstame standartiniame rašte įvardijome riziką, kad projektas nebus baigtas iki galutinio termino, nustatyto jau pakeistu susitarimu dėl dotacijos.

2020 m. vasario mėn. paramos gavėjui buvo suteiktas antras galutinio įgyvendinimo termino atidėjimas iki 2021 m. vasario mėn.

46 Valstybių narių institucijos tiesiogiai nekeitė programų, kad sureaguotų į EPS iniciatyvą ir padidintų jai skiriamą dėmesį. Vis dėlto Lenkijoje vykdomoje programoje „Pažangus augimas“, kuri yra pagrindinė programa, skirta šalies ekonomikos novatoriškumui ir konkurencingumui skatinti, 2018 m. ir 2019 m. padaryta pakeitimų, kuriais suteikiama papildomų galimybių pramonės skaitmeninimui remti (žr. [6 langelį](#)). Mūsų peržiūretose programose Portugalijoje nebuvo numatyta jokių priemonių, kurios būtų tiesiogiai skirtos skaitmeninimui. Tačiau, institucijų nuomone, programose buvo numatyta reikalingo lankstumo, kad būtų įtraukti papildomi teminiai prioritetai, nustatomi programos įgyvendinimo eigoje. Nuo 2017 m. pradėti skelbti teminiai kvietimai teikti pasiūlymus, skirtus būtent ketvirtajai pramonės revoliucijai.

6 langelis

Programos pakeitimo, dėl kurio buvo leistas EPS iniciatyvai svarbių projektų bendras finansavimas, pavyzdys

Lenkijoje tikrinome projektą, susijusį su gamybos įmonės skaitmeninimo tyrimu.

Projektas finansuotas pagal programą „Pažangus augimas“, bet joje nebuvo numatyta priemonių remti tolesnį tyrimo įgyvendinimą.

Todėl įgyvendinimo dalis buvo suskaidyta ir priskirta keletui mažesnių projektų, finansuojamų pagal kitą regioninę programą, kurioje nebuvo numatyta galimybių finansuoti vieną reikiamos apimties projektą. Anot projekto paramos gavėjo, tikėtina, kad tai padvigubins numatomą įgyvendinimo laiką ir sumažins bendrą planuojamo skaitmeninimo apimtį.

2019 m. sausio mėn. valdymo institucija pakeitė vienai iš priemonių taikomus kriterijus ir tokiu būdu suteikė galimybę ateityje finansuoti reikiamos apimties skaitmeninimo sprendimų įgyvendinimą.

47 Kadangi EPS iniciatyva pradėta 2014–2020 m. programavimo laikotarpio viduryje, nebuvo teisinio reikalavimo valstybėms narėms stebėti EPS iniciatyvai svarbius projektus. Iš aplankytų valstybių narių tik Portugalijoje buvo įdiegta sistema, kurią naudojant galima stebėti ERPF teikiamo finansavimo, prisidedama prie iniciatyvos, įgyvendinimo (žr. [7 langelį](#)), o šešiose iš likusių septynių valdymo institucijų, su kurių atstovais kalbėjomės, lygiaverčių priemonių nebuvo.

7 langelis

Iš ERPF bendro finansavimo tvarka remiamų ketvirtajai pramonės revoliucijai skirtų projektų stebėjimas

Nuo 2017 m. Portugalijos institucijos stebėjo iš ERPF bendro finansavimo tvarka remiamų ketvirtajai pramonės revoliucijai skirtų projektų įgyvendinimą.

Vykdamas stebėjimą surinkta informacija, leidžianti apžvelgti visus su ketvirtąja pramonės revoliucija susijusius kvietimus teikti pasiūlymus, įskaitant informaciją apie gautų dotacijų paraiškų skaičių ir šiuose projektuose nurodytą bendrą investicijų sumą. Taip pat kiekvieno kvietimo atveju pateikiama informacija apie dotaciją gavusių projektų skaičių, bendrą investicijų sumą, reikalavimus atitinkančią sumą ir skirtas dotacijas.

48 Komisijai, iš valstybių narių negavus informacijos apie išlaidas 2014–2020 m. laikotarpiu, sunku nustatyti ESI fondų paramos EPS iniciatyvai apimtį. Pavyzdžiui, ERPF parama EPS iniciatyvai valstybėse narėse ir (arba) įgyvendinant programas registruojama skirtingais būdais. Stebėjimo ir ataskaitų teikimo tvarka buvo nustatyta programavimo laikotarpių pradžioje ir nebuvo parengta taip, kad būtų atsižvelgta į vėliau tuo laikotarpiu pradėtas įgyvendinti politikos iniciatyvas, pavyzdžiui, EPS iniciatyvą. Manome, kad lanksti stebėjimo sistema būtų galėjusi padėti Komisijai rinkti informaciją apie finansinę paramą projektams, kuriais remiama EPS iniciatyva²⁶. Tokia sistema galėjo būti naudinga kitoms svarbioms iniciatyvoms, pradėtoms įgyvendinti prasidėjus programavimo laikotarpiui.

49 Savo pasiūlyme dėl ESI fondų reglamento 2021–2027 m. laikotarpiui Komisija nustatė kodus, skirtus registruoti skaitmeninimui remti skirtas priemones²⁷. Jei ši nuostata bus įtraukta į priimtą reglamentą, ji padės nustatyti, kaip ESI fondų lėšomis prisidedama prie EPS iniciatyvos.

Komisija rėmė skaitmeninių inovacijų centrų koncepciją, bet veikla valstybėse narėse buvo ribota

50 Skaitmeninių inovacijų centrams keliamas (SIC) tikslas – padėti įmonėms, ypač MVĮ, pasinaudoti skaitmeninėmis galimybėmis. SIC turėtų teikti praktines žinias apie technologijas, testavimą, įgūdžius, verslo modelius, finansavimą, rinkos tyrimus ir tinklaveiką. SIC turėtų veikti pagal vieno langelio principą ir padėti jų regione ar už jo ribų veikiančioms įmonėms skaitmeninimo klausimais.

²⁶ 2016 m. panaši koncepcija įdiegta kaimo plėtros programose: 2016 m. lapkričio 15 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2016/1997, kuriuo dėl kaimo plėtros programų pakeitimo ir veiksmų, kuriais remiama trečiųjų šalių piliečių integracija, stebėsenos iš dalies keičiamas ir ištaisomas įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 808/2014. Ši sistema suteikė Komisijai galimybę nustatyti veiksmus, kurie galėtų padėti integruoti trečiųjų šalių piliečius.

²⁷ COM(2018) 375 final. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio ir migracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų priemonės finansinės taisyklės

51 Siekdami įvertinti, ar Komisija ir valstybės narės veiksmingai rėmė SIC steigimą ir veiklą, tikrinome, ar Komisija su valstybėmis narėmis:

- o teikė gaires ir nustatė kriterijus dėl SIC steigimo ir sukūrė mechanizmą, kuris leis užtikrinti, kad SIC atitiktų šiuos kriterijus, ir
- o apibrėžė gerą patirtį dėl SIC veiklos ir skatino ją naudoti, taip pat nustatė veiksmingą stebėjimo pagrindą pažangai vertinti, įskaitant vertinimą, kaip SIC panaudojamos lėšos, skirtos padėti įmonėms vykdančioms skaitmeninimą.

Komisija nuo EPS iniciatyvos pradžios stengėsi remti SIC, bet kai kuriose valstybėse narėse pažanga buvo ribota

SIC taikomi kriterijai

52 2017 m. spalio mėn. Komisija sukūrė internetinį SIC katalogą, kuris turėtų atlikti SIC „geltonųjų puslapių“ funkciją. Šio katalogo tikslas – apžvelgti SIC padėtį Europoje ir remti jų tinklų kūrimą bendradarbiaujant su regioninėmis, nacionalinėmis ir Europos pramonės skaitmeninimo iniciatyvomis. Kataloge nurodoma, kad 2019 m. pabaigoje ES buvo užregistruoti 498 SIC, iš jų 309 registruoti kaip veikiančios ir 189 – kaip kuriami (žr. [IV priedą](#)).

53 Komisija nustatė keletą bendrųjų charakteristikų ir kriterijų, kuriuos turi atitikti organizacija, siekianti SIC kataloge užsiregistruoti kaip centras (žr. [8 langelį](#)).

8 langelis

Registracijai SIC kataloge taikomos bendrosios charakteristikos ir kriterijai

- Dalyvauti regioninėje, nacionalinėje ar Europos politikos iniciatyvoje dėl pramonės skaitmeninimo;
- turėti ne pelno organizacijos statusą;
- turėti savo atstovybę tame regione ir pristatyti atnaujintą interneto svetainę, kurioje būtų aiškiai pristatyta SIC veikla ir skaitmeninimo paslaugos, teikiamos MVĮ / vidutinės kapitalizacijos įmonėms ar pramonės sektoriams, kuriuose šiuo metu nepakankamai naudojamos skaitmeninės technologijos;

- naudojantis viešai skelbiama informacija pateikti bent tris pavyzdžius, kaip SIC padėjo įmonei įgyvendinti skaitmeninimą, ir kiekviename iš jų įvardyti:
 - kliento profilį;
 - kliento poreikius;
 - tuos poreikius tenkinusį sprendimą.

Šaltinis: SIC katalogo internetinė svetainė.

54 Organizacijoms, norinčioms SIC kataloge užsiregistruoti kaip centrui, yra taikomas savideklaracijos reikalavimas patvirtinant, kad jos atitinka visus nustatytus kriterijus. Komisija, siekdama užtikrinti, kad registruoti SIC atitiktų minėtus kriterijus, tikrinimą atlikti sutartimi įpareigojo konsultantus, kurie įvykdė SIC pateiktos informacijos administracinį vertinimą. Anot mūsų apklaustų nacionalinių institucijų mūsų aplankytose valstybėse narėse, jos šiame patikrinime nedalyvavo.

55 2019 m. lapkričio mėn. Komisija, rengdama 2021–2027 m. Skaitmeninės Europos programą, paskelbė pasiūlymą dėl to, kaip programa galėtų būti pasitelkta kuriant visus Europos regionus apimančią SIC tinklą²⁸. Dokumente siūloma nauja dviejų žingsnių SIC atrankos tvarka – valstybių narių nacionalinės institucijos nurodo potencialius SIC, kuriems tada Komisija pateikia ribotą kvietimą teikti pasiūlymus ir paprašo į juos sureaguoti. Siūlomi nauji kriterijai, kuriuos valstybės narės turės taikyti atrinkdamos SIC (kurie bus vadinami Europos SIC), yra konkretesni nei tie, kurie įtraukti į SIC katalogą. 2020 m. kovo mėn. pateiktame atnaujintame pasiūlyme nustatomas mažiausias ir didžiausias SIC, tapsiančių Europinio tinklo dalimi ir finansuojamų iš Skaitmeninės Europos programos, skaičius kiekvienoje valstybėje narėje. Bendras skaičius bus reikšmingai mažesnis už dabartinį ir svyruos nuo 128 iki 260 centrų (žr. **V priedą**). Vis dėlto 2020 m. birželio mėn. naujoji procedūra dar nebuvo oficialiai patvirtinta.

SIC skirtos gairės

56 Komisija vykdo įvairius veiksmus, skirtus remti SIC. Tai, be kita ko, darbo grupių posėdžiai, mokymai ir konsultuojamasis ugdymas, taip pat konkrečios Komisijos tiesiogiai valdomos iniciatyvos, pavyzdžiui, I4MS ir SAE (kurios suteikia galimybių MVĮ pasinaudoti SIC projektais), „Pažangieji fabrikai“ ir DIHELP, kurios taip pat gavo finansavimą iš Europos Parlamento.

²⁸ *European Digital Innovation Hubs in Digital Europe Programme*, darbinio dokumento projektas, 2019 11 12.

57 Komisijos sukurtoje SIC darbo grupėje (žr. [1 langelį](#)) reguliariai aptariama su SIC veikla susijusi geroji patirtis. 2017 m. darbo grupėje nuspręsta dėl tokio minimalaus SIC teikiamų paslaugų rinkinio:

- gerinti informuotumą apie skaitmeninių technologijų teikiamas verslo galimybes;
- rinkti žinias apie inovacijas (inovacijų žvalgyba);
- remti strategijų vystymą (vizijų ir strategijų rengimas);
- vertinti įmonių skaitmeninę brandą, tiesiogiai su jomis dirbant, ir vystyti atitinkamus planus;
- tarpininkauti užmezgant santykius su galimais paslaugų teikėjais;
- teikti mentorystės paslaugas ir mokymus, taip pat
- suteikti ekonomiškai efektyvią prieigą prie specializuotų bandymų, testavimo ir gamybos priemonių.

58 Be to, šioje darbo grupėje buvo parengtos gairės subjektams, norintiems įkurti ar vystyti SIC (žr. [9 langelį](#)). Gairės buvo tobulinamos vėlesniuose darbo grupės posėdžiuose ir įgyvendinant SIC skirtas mokymo programas (žr. [56](#) dalį).

9 langelis

Darbo grupės parengtos gairės subjektams, norintiems įkurti ar vystyti SIC

- 1) nustatyti regione jaučiamą poreikį, jo ypatybes, specifiką ir apibrėžti modelį, kuris būtų geriausiai pritaikytas prie regioninių sąlygų;
- 2) parengti regiono skaitmeninimo viziją, numatyti vaidmenį, teksiantį skaitmeninių inovacijų centrui, ir vystyti gyvybingą verslo modelį;
- 3) įvertinti regione esančias prielaidas skaitmeninių inovacijų centrui;
- 4) apibrėžti paslaugas, kurias turėtų teikti centras;
- 5) užmegzti ryšį su kitais centrais tam, kad būtų gauta prieiga prie papildomų priemonių, užpildytos trūkstumų gebėjimų spragos ir bendradarbiaujant parengtos naujos paslaugos bei priemonės;
- 6) užmegzti ryšius su įmonėmis ir teikti paslaugas jų „veiklos vietoje“ naudojant arba specialiai tam skirtą finansavimą, arba apjungiant esamas iniciatyvas ar projektus.

Šaltinis: 1 darbo grupė dėl SIC. Skaitmeninių inovacijų klausimo integravimas į visus sektorius, 2017 m. birželio mėn.

59 Nepaisant Komisijos veiksmų, 2019 m. pabaigoje, praėjus beveik ketveriems metams nuo EPS iniciatyvos pradžios ir SIC koncepcijos sukūrimo, nė viena nacionalinė institucija mūsų aplankytose keturiose valstybėse narėse nepranešė, kad savarankiškai arba bendradarbiaudama su Komisija būtų parengusi SIC gerosios patirties atvejų, skirtų jų teritorijoje veikiančioms centrims. Kaip nurodė SIC atstovai, su kuriais kalbėjomės, tai varžo jų gebėjimus veiksmingai teikti paslaugas verslui.

Komisijos ir valstybių narių metodai dėl SIC nėra visapusiškai išplėtoti ir koordinuoti

SIC skirtas ES finansavimas

60 Darbo grupėje dėl SIC nustatyta, kad pagrindiniai SIC finansavimo šaltiniai – programa „Horizontas 2020“ ir ERPF. Iš 28 SIC, apie kuriuos surinkome duomenis, 16 pranešė, kad turėjo galimybę pasinaudoti programos „Horizontas 2020“ finansavimu

veiksmams, susijusiems su SIC veikla. Pagal šią SIC imtį, iš ERPF gauta mažiau paramos – vos 4 iš 28 SIC patvirtino, kad gavo finansavimo iš šio fondo.

61 2018 m. Komisijos atliktu vertinimu, SIC skaičius buvo per mažas 13 valstybių narių, daugiausia Vidurio ir Rytų Europos šalyse, kurios prie ES prisijungė 2004 m. ar vėliau²⁹. Todėl 2018 m. lapkričio mėn. Komisija rašte, skirtame šių šalių vyriausybėms, paragino toliau remti SIC galimai panaudojant ERPF lėšas.

SIC steigimas ir stebėjimas

62 Nustatėme pavyzdžių, kada Komisija ir valstybės narės taikė nekoordinuotą metodą dėl SIC steigimo ir veiklos. Lenkijos ir Vokietijos institucijos, atsakingos už nacionalines skaitmeninio strategijas, rėmė atskiro, nacionalinio SIC tinklo vystymą. Į šiuos nacionalinius tinklus ne visada buvo įtrauktos organizacijos, kurios užsiregistravo Komisijos sukurtame SIC kataloge.

- 2019 m. pabaigoje Komisijos kataloge buvo užregistruotos 55 organizacijos iš Vokietijos. Vokietijoje tiesiogiai remiami du SIC ar į juos panašių organizacijų tinklai – kompetencijos centrų tinklas³⁰ ir skaitmeninių centrų tinklas³¹. Tarp jų tik 9 iš 26 kompetencijos centrų ir 5 iš 12 skaitmeninių centrų registruoti Komisijos kataloge.
- 2019 m. rugpjūčio mėn. Lenkijos verslumo ir technologijų ministerija paskelbė pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl SIC šalies viduje³². Tuo metu Komisijos kataloge kaip SIC buvo užregistruota 13 organizacijų, kurios buvo dalyvavusios įvairiuose ES bendrai finansuojamuose projektuose, bet tik 2 iš jų pateko tarp 5 organizacijų, sėkmingai pasirodžiusių kvietime teikti pasiūlymus.

63 Kitas pavyzdys, kuriuo atskleidžiama koordinacijos tarp Komisijos ir valstybių narių stoka, susijęs su skaitmeninės brandos vertinimo (SBV) įrankių vystymu. Jie yra naudojami skaitmeninių inovacijų centrų, atliekant pirmąjį įmonės, kurią ketinama remti, skaitmeninio lygio vertinimą. Lenkijoje ir Vengrijoje nustatėme ne vieną SBV priemonę, kuris buvo sukurta tuo pačiu tikslu. Lenkijoje nustatėme vieną metodiką,

²⁹ Bulgarija, Čekija, Estija, Kroatija, Kipras, Latvija, Lietuva, Vengrija, Malta, Lenkija, Rumunija, Slovėnija ir Slovakija.

³⁰ <https://www.mittelstand-digital.de/>

³¹ <https://www.de-hub.de/>

³² <https://www.gov.pl/web/rozwoj/przemysl-4-0>

parengtą pagal Komisijos tiesiogiai valdomą projektą „Europos pažangios gamybos paramos centras“ (ADMA)³³, ir tris skirtingas nacionalines metodikas (įskaitant dvi, kurios buvo parengtos bendradarbiaujant su ministerija, atsakinga už nacionalinę skaitmeninio strategiją). Vengrijoje du SIC taikė metodiką, kuri buvo parengta ADMA projekto metu, du SIC – metodiką, kurią buvo parengę patys, o likusios trys organizacijos taiko bendrą atskirą SBV, parengtą įgyvendinant ES bendrai finansuojamą projektą.

64 Komisijos stebėjimo duomenimis, iki 2019 m. pabaigos SIC per programą „Horizontas 2020“ buvo suteikę paramos apie 2 000 MVJ, kurios testavo skaitmenines inovacijas. Tai sudaro labai mažą bendro MVJ skaičiaus ES dalį (mažiau nei 0,01 %). Išskyrus SIC veiklos, remiamos pagal programą „Horizontas 2020“, stebėjimą, šiuo metu ES lygmeniu nėra jokio kito pagrindo, leidžiančio vykdyti SIC stebėjimą. Todėl Komisija negali vertinti, ar SIC veikia veiksmingai. Stebėjimo sistemų, kurias taikant vertinama SIC veikla, nėra ir mūsų aplankytose valstybėse narėse. Vis dėlto Komisijos pasiūlyme kitam laikotarpiui (55 dalis) yra negalutinis privalomų pagrindinių veiklos rezultatų vertinimo rodiklių sąrašas, kuriuo remiantis ataskaitas bus privaloma teikti SIC, gavusiems paramą pagal Skaitmeninės Europos programą. Be to, Komisija rengia gaires dėl SIC ir jų įnašo į įmonių skaitmeninimą valstybėse narėse ir regionuose stebėjimo ir įvertinimo. Komisija šias gaires ketina paskelbti iki 2020 m. pabaigos.

Rengiamas tinkamas teisinis pagrindas, bet vėluojama pasiekti tinkamą plačiajuosčio ryšio junglumo lygį, kuris yra reikalingas pramonės skaitmeninimui

65 Europos Sąjungoje, siekiant pramonės skaitmeninės pažangos, privalu užtikrinti, kad būtų sukurta tinkama aplinka. Tai apima teisinio pagrindo ir gero lygio plačiajuosčio ryšio junglumo sukūrimą – dvi prielaidas, reikalingas įmonių skaitmeninio sėkmei užtikrinti. Todėl tikrinome, ar Komisija ėmėsi veiksmų, kuriais turėtų būti užtikrinta, kad teisinis pagrindas būtų palankus Europos pramonės skaitmeninimui, ir ar valstybės narės visoje Europoje užtikrina geresnį plačiajuosčio ryšio lygį. Atsakydami į pastarąjį klausimą, rėmėmės 2018 m. birželio mėn. parengta specialiąja ataskaita šia tema³⁴.

³³ <http://www.adma.ec/>

³⁴ Audito Rūmų specialioji ataskaita Nr. 12/2018 „Plačiajuostis ryšys ES valstybėse narėse – nepaisant pažangos, bus pasiekti ne visi strategijos „Europa 2020“ tikslai“.

Komisija imasi veiksmų, kad užtikrintų tinkamą EPS iniciatyvos teisinį pagrindą

66 2016 m. Komisijos paskelbtame komunikate dėl EPS iniciatyvos numatyta prievolė pačiai Komisijai iki 2020 m. patikrinti skaitmeninėms inovacijoms taikomą teisinį pagrindą tam, kad ji:

- galėtų pasiūlyti laisvo duomenų judėjimo ES iniciatyvą ir nuodugniau išnagrinėti kylančius duomenų nuosavybės, prieigos ir pakartotinio naudojimo taisyklių klausimus, be kita ko, susijusius su duomenimis pramoniniame kontekste ir ypač su duomenimis, generuojamais jutiklių;
- galėtų apsvarstyti autonominių sistemų ir daiktų interneto taikomųjų programų teises sistemas, ypač saugos ir atsakomybės taisykles, ir teises didelio masto testavimo realaus gyvenimo aplinkoje sąlygas;
- galėtų pradėti darbą, susijusį su taikomųjų programų ir kitos neįtaisytosios programinės įrangos, kuriai netaikomi sektoriai teisės aktai, sauga, ir įvertinti, ar reikia imtis tolesnių veiksmų ES lygmeniu.

67 Komisija, įgyvendindama šį įsipareigojimą, atliko tyrimų, poveikio vertinimą ir surengė viešas konsultacijas³⁵ dėl laisvo duomenų judėjimo ir tuo remdamasi 2018 m. patvirtino naują reglamentą³⁶. Be to, Komisija ėmėsi veiksmų dėl duomenų nuosavybės ir, taikydama direktyvą³⁷, užtikrino paprastesnę tvarką dėl duomenų, gautų pasitelkus viešąjį finansavimą, pakartotinio naudojimo komerciniais ir nekomerciniais tikslais. 2020 m. vasario mėn. Komisija paskelbė komunikatą dėl Europos duomenų strategijos³⁸ ir pranešė apie planus 2021 m. patvirtinti įgyvendinimo reglamentą,

³⁵ Išsamesnė informacija apie šiuos veiksmus pateikiama Komisijos svetainėje: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/free-flow-non-personal-data>.

³⁶ 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1807 dėl laisvo ne asmens duomenų judėjimo Europos Sąjungoje pagrindų.

³⁷ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1024 dėl atvirųjų duomenų ir viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo 2019/1024/EU (Atvirųjų duomenų direktyva).

³⁸ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos duomenų strategija“. COM(2020) 66 final, 2020 02 19.

kuriame būtų nurodytas sąrašas duomenų rinkinių, neatlygintai pateikiamų pakartotiniam naudojimui.

68 2018 m. birželio mėn. Komisija ėmėsi veiksmų dėl teisinių sistemų, kuriomis būtų reglamentuojamos autonominių sistemų ir daiktų interneto taikomųjų programų saugos ir atsakomybės taisyklės, ir sukūrė ekspertų grupę atsakomybės ir besiformuojančių skaitmeninių technologijų klausimais³⁹. 2019 m. gegužės mėn. buvo paskelbta grupės ataskaita⁴⁰. 2020 m. vasario mėn. Komisija paskelbė ataskaitą dėl dirbtinio intelekto, daiktų interneto ir robotikos poveikio saugai ir atsakomybei⁴¹.

69 Galiausiai Komisija, vykdydama įsipareigojimus, nurodytus komunikate dėl EPS iniciatyvos, pradėjo darbą dėl taikomųjų programų ir kitos neįtaisytosios programinės įrangos saugos. 2016 m. Komisija šia tema⁴² pradėjo viešas konsultacijas ir 2017 m. pasirašė sutartį su konsultantais, kurie turėjo išanalizuoti teisinę ir verslo padėtį bei naujų technologijų teikiamas galimybes ir keliamus sunkumus. Ši ataskaita buvo paskelbta 2019 m. balandžio mėn.⁴³

Tinkamas plačiajuosčio ryšio junglumo lygis kol kas nepasiektas

70 Prieiga prie greito ir patikimo plačiajuosčio ryšio – būtina pramonės skaitmeninimo prielaida. Ji būtina, kad būtų galima užtikrinti informacijos srautų perdavimą realiu laiku ir sujungti visus įmonės veiklos procesus. Be to, aukštos kokybės plačiajuosčio ryšys – vienas iš būdų, kuriuo gali būti sušvelnintas dėl išimtinių aplinkybių, pavyzdžiui, 2020 m. koronaviruso pandemijos, verslo patiriamas poveikis.

³⁹ Atsakomybės ir naujų technologijų ekspertų grupė (2018 m. birželio mėn.).

⁴⁰ Liability for Artificial Intelligence and other emerging digital technologies, ISBN 978–92-76–12 959–2.

⁴¹ Komisijos ataskaita Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui. Ataskaita dėl dirbtinio intelekto, daiktų interneto ir robotikos poveikio saugai ir atsakomybei. COM(2020) 64 final, 2020 02 19.

⁴² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/public-consultation-safety-apps-and-other-non-embedded-software>

⁴³ Study on Safety of non-embedded software; Service, data access, and legal issues of advanced robots, autonomous, connected, and AI-based vehicles and systems. ISBN 978–92-79–99 495–1 ir ISBN 978–92-79–99 496–8.

71 2010 m, įgyvendindama strategiją „Europa 2020“, Komisija išskėlė tris tikslus dėl plačiajuosčio ryšio įvedimo⁴⁴ ir 2016 m. patvirtino junglumo strategiją dėl „Europos gigabitinės visuomenės“⁴⁵, joje buvo nustatyti trys papildomi strateginiai tikslai, kurie turi būti pasiekti iki 2025 m. (žr. [10 langelį](#)).

⁴⁴ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos skaitmeninė darbotvarkė“, COM(2010) 245 final/2, 2010 8 28, patvirtintas 2012 m. Komisijos komunikatu Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos skaitmeninė darbotvarkė. Skaitmeninėmis technologijomis grindžiamas Europos augimas“, COM(2012) 784, 2012 12 18.

⁴⁵ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Junglumas – bendrosios skaitmeninės rinkos pagrindas. Kelias į Europos gigabitinę visuomenę“, COM(2016) 587 ir Komisijos tarnybų darbinis dokumentas SWD(2016) 300.

10 langelis

ES plačiajuosčio ryšio tikslai, nustatyti Komisijos 2010 m.

1 tikslas: iki 2013 m. pagrindinės plačiajuosčio ryšio funkcijos turi būti prieinamos visiems piliečiams. Tikslas pasiektas, nes palydovinis plačiajuosčio ryšis prieinamas (aprėptis – 100 %) visose valstybėse narėse;

2 tikslas: naujos kartos prieigos tinklo (NKP) aprėptis – 30 Mbps sparta iki 2020 m. turi būti prieinama visiems piliečiams;

3 tikslas: naujos kartos prieigos tinklo (NKP) naudojimas – 100 Mbps ar didesnė sparta iki 2020 m. turi būti prieinama bent 50 % namų ūkių.

2016 m. Komisijos nustatyti 2025 m. strateginiai ES plačiajuosčio ryšio tikslai

4 tikslas: 1 Gbps sparta turi būti prieinama visoms mokykloms, didiesiems transporto mazgams ir pagrindiniams viešųjų paslaugų teikėjams, taip pat skaitmeninei veiklai imlioms įmonėms;

5 tikslas: mažiausiai 100 Mbps duomenų atsisiuntimo sparta turi būti padidinta iki 1 Gbps visuose Europos namų ūkiuose;

6 tikslas: nepertraukiamas 5G belaidis plačiajuosčio ryšys turi būti prieinamas visose miesto teritorijose ir palei pagrindinius kelius bei geležinkelio bėgius.

Šaltinis: Europos Komisija, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/broadband-strategy-policy>.

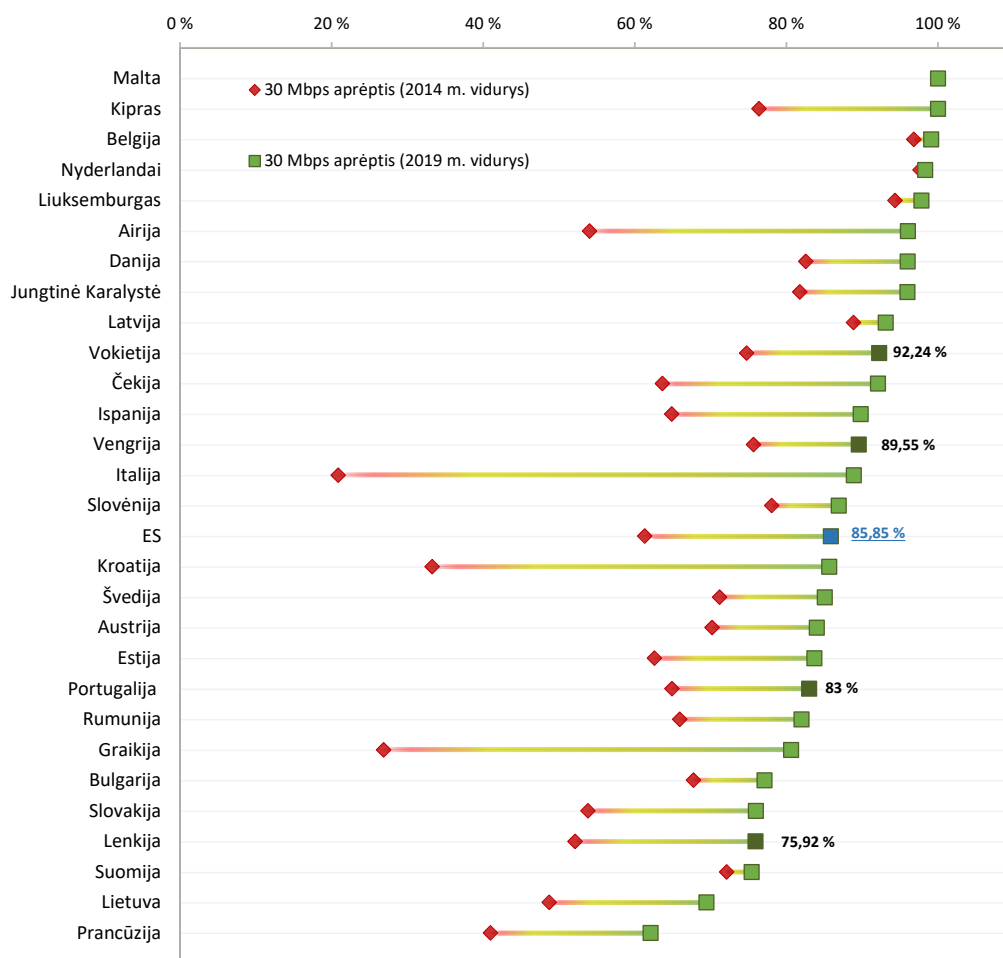
72 Komisija pasiūlė įvairių politikos ir reglamentavimo priemonių, taip pat finansinių programų ir priemonių privačiosioms ir viešosioms investicijoms į sparčius ir itin sparčius tinklus skatinti. Anksčiau minėtoje 2018 m. specialiojoje ataskaitoje pažymėjome, kad 2014–2020 m. laikotarpiu Komisija valstybėms narėms plačiajuosčio ryšio tikslams skyrė apie 15 milijardų eurų, iš jų 5,6 milijardo eurų sudaro Europos investicijų banko (EIB) paskolos. Savo ataskaitoje padarėme išvadą, kad visos valstybės narės pasiekė pagrindinių plačiajuosčio ryšio funkcijų aprėptį (1 tikslas), bet pabrėžėme sunkumus, kurie kilo siekiant kitų dviejų strategijos „Europa 2020“ tikslų (2 ir 3 tikslo).

Strategijos „Europa 2020“ junglumo tikslai

73 Remiantis DESI, iki 2019 m. vidurio prieigą prie plačiajuosčio ryšio jungties, kurios sparta didesnė nei 30 Mbps, turėjo 86 % namų ūkių Europoje (2 tikslas – 100 %), lyginant su 67 % 2014 m. (žr. **8 diagramą**). 2019 m. prieigą prie plačiajuosčio ryšio jungties, kurios sparta 100 Mbps ar didesnė, turėjo vos 26 % namų ūkių Europoje (3

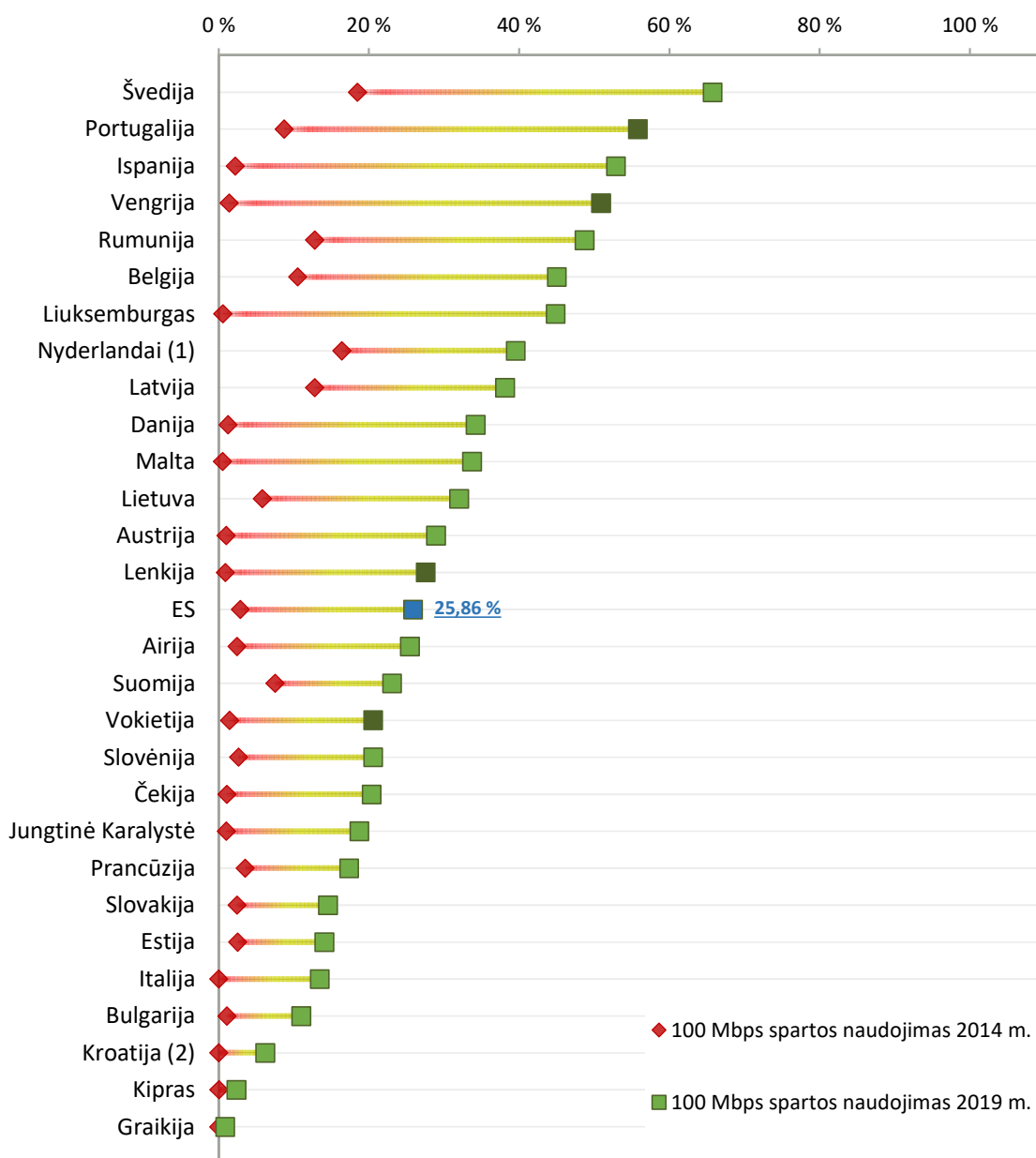
tikslas – 50 %), nors šis skaičius daug didesnis nei 2014 m., kai siekė 3 % (žr. [9 diagramą](#)). Nors duomenys rodo, kad plačiajuosčio ryšio prieinamumas ir naudojimas visoje ES toliau gerėja, mažai valstybių narių gali pasiekti visus 2020 m. tikslus.

8 diagrama. 2 tikslas: 30 Mbps spartos aprėptis namų ūkiuose (2014 ir 2019 m. viduryje)

Šaltinis: Audito Rūmų analizė, atlikta remiantis 2019 m. DESI rodikliu 1c1 sparčiojo plačiajuosčio ryšio (NKP) aprėptis, 2020 02 28.

9 diagrama. 3 tikslas: 100 Mbps spartos skverbtis namų ūkiuose (2014 ir 2019 m. viduryje)

1) Nyderlandai – pirmieji su skverbtimi susiję turimi duomenys yra 2016 m., ne 2014 m.

2) Kroatija – pirmieji su skverbtimi susiję turimi duomenys yra 2015 m., ne 2014 m.

Šaltinis: Audito Rūmų analizė, atlikta remiantis 2020 m. DESI rodikliu 1a2 ne mažesnės nei 100 Mbps spartos fiksuotojo plačiajuosčio ryšio skverbtis, 2020 06 15.

2025 m. gigabitinės visuomenės tikslai

74 2019 m. Komisija pradėjo valstybių narių nacionalinių plačiajuosčio ryšio diegimo planų (NPRDP) ir 2025 m. gigabitinės visuomenės plačiajuosčio ryšio tikslų tyrimą (**10 langelis**, 4, 5 ir 6 tikslai). Tyrime nustatyta, kad mažiau nei pusė valstybių narių

atnaujino turimus NPRDP, kad atspindėtų 2025 m. gigabitinės visuomenės tikslus. Likusios valstybės narės buvo numačiusios turimus NPRDP atnaujinti iki 2020 m. pabaigos, bet audito atlikimo metu daugiau prieinamos informacijos nebuvo. Atsižvelgiant į vėlavimus siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslų ir į tai, kad valstybių narių vykdomas gigabitinės visuomenės tikslų perkėlimas į NPRDP vyksta lėtai, bus sudėtinga pasiekti 2025 m. gigabitinės visuomenės tikslus.

75 Komisija atnaujino DESI (žr. 14 dalį) tam, kad būtų atsižvelgta į gero junglumo lygio svarbą ir strategijos „Europa 2020“ tikslus. Pavyzdžiui, 2019 m. ji įtraukė elementą, susijusį su itin sparčiu plačiajuosčiu ryšiu (3 tikslas) ir su parengtimi 5G ryšiu. Be to, 2020 m. DESI nustatytas reikalavimas teikti ataskaitas dėl tinklų, teikiančių 100 Mbps spartą, kurią galima padidinti iki gigabitinės spartos (5 tikslas). Tačiau DESI dar neatspindi kitų dviejų ES 2025 m. tikslų.

Valstybės pagalbos taisyklės, susijusios su plačiajuosčiu ryšiu

76 2018 m. paskelbtoje ataskaitoje rekomendavome, kad Komisija paaiškintų valstybėms narėms, kaip taikyti valstybės pagalbos gaires dėl 100 Mbps ir gigabitinės visuomenės tikslų, nes kai kuriose valstybėse narėse gairių aiškinimas galėjo riboti viešąjį finansavimą, skiriamą plačiajuosčiam ryšiui vietovėse, kuriose aprėptis jau siekia 30 Mbps⁴⁶. Komisija sutiko iki 2018 m. pabaigos šį klausimą, ypač kiek tai susiję su 100 Mbps ir gigabitinės visuomenės tikslais, paaiškinti atnaujinant valstybėms narėms skirtą „Investavimo į spartųjį plačiajuostį ryšį vadovą“, į kurį būtų įtraukta papildoma informacija dėl pagalbos teikimo vietovėms, kuriose veikia privatūs paslaugų teikėjai. 2020 m. birželio mėn. šis vadovas nebuvo išleistas.

77 Valstybių narių institucijų atstovų, su kuriais kalbėjome, manymu, valstybės pagalbos taisyklės vis dar nebuvo aiškios ir turėtų būti atnaujintos, atsižvelgiant į sparčiai vykstantį skaitmeninimą ir į tai, kad siekiant 2025 m. gigabitinės visuomenės tikslų reikės didelių viešųjų investicijų.

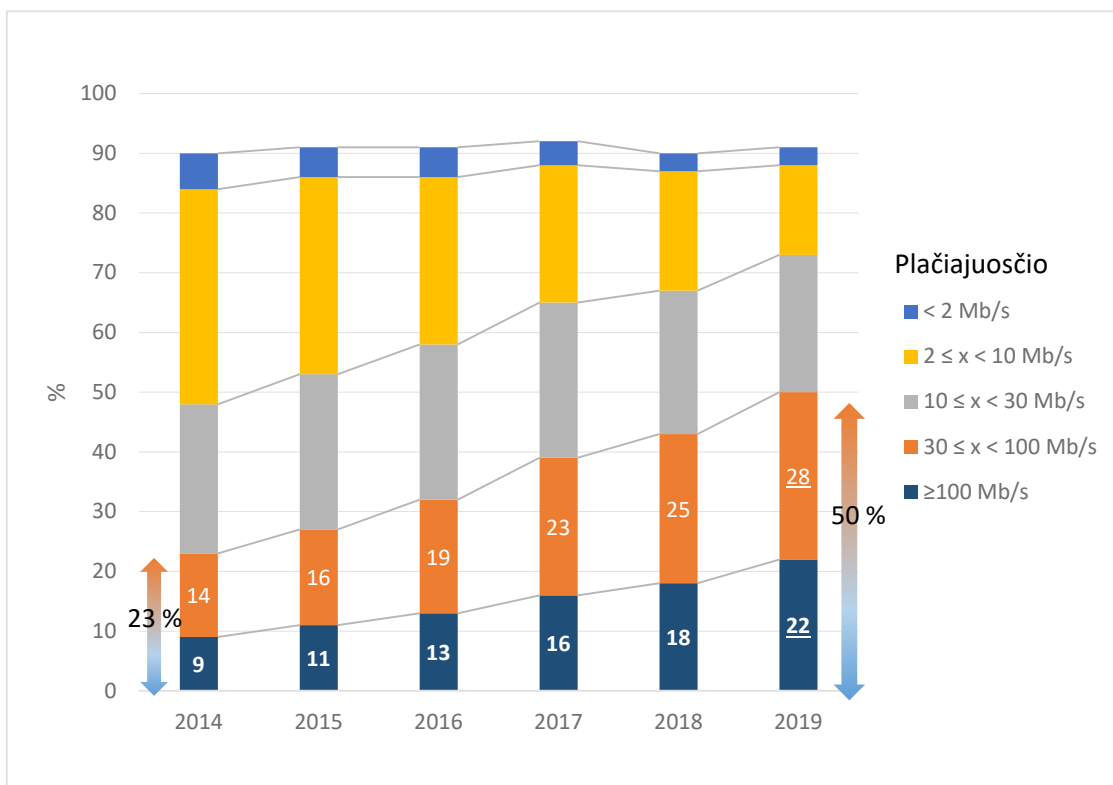
Spartesnio plačiajuosčio ryšio jungčių skverbtis įmonėse

78 Strategijos „Europa 2020“ tikslai (žr. 10 langelį) susiję su namų ūkiais. Sėkmingai EPS iniciatyvos išdava labai svarbus įmonių junglumas, tačiau nėra ES aprėpties tikslų, konkrečiai susijusių su įmonėmis. Nuo 2014 m. vis daugiau ES įmonių naudojasi sparčiu ir itin sparčiu plačiajuosčiu ryšiu. Vis dėlto 2019 m. pabaigoje 50 % visų įmonių buvo naudojamas plačiajuostis ryšys, kurio sparta lėtesnė nei 30 Mbps (žr. 10 diagramą).

⁴⁶ Audito Rūmų specialiosios ataskaitos Nr. 12/2018 85 dalis ir 5 rekomendacija.

2019 m. bent 30 Mbps spartos plačiajuosčiu ryšiu naudojosi 80 % didelių įmonių, o mažųjų įmonių – tik 46 %⁴⁷. Iš **11 diagramos** matyti, kad itin spartaus plačiajuosčio ryšio (daugiau nei 100 Mbps) skverbties mastas ES įmonėse ir namų ūkiuose yra panašus, bet skverbties augimas verslo srityje buvo lėtesnis.

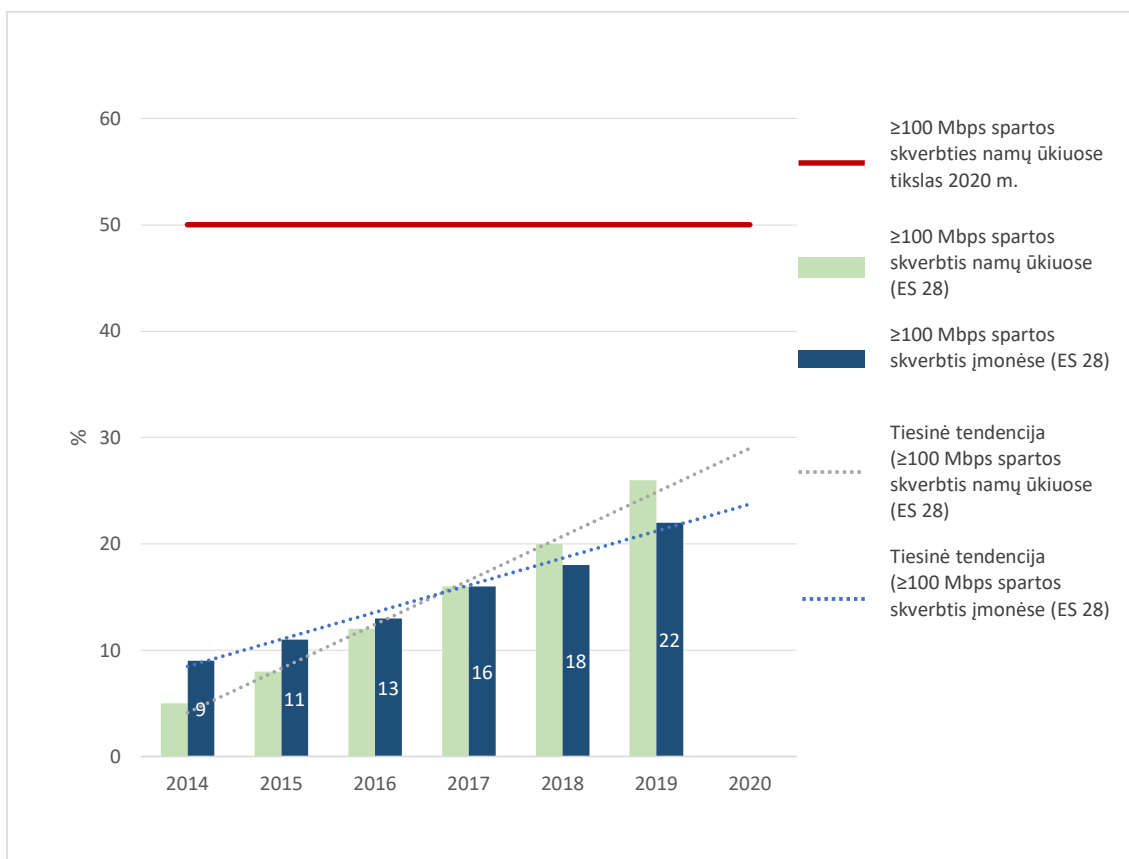
10 diagrama. Plačiajuosčio ryšio skverbtis ES įmonėse

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Eurostato duomenimis.

⁴⁷ Eurostatas (isoc_ci_it_en2).

11 diagrama. Itin spartaus plačiajuosčio ryšio interneto jungčių skverbtis ES namų ūkiuose ir įmonėse

Šaltinis: Audito Rūmai remiantis Eurostato ir 2019 m. DESI duomenimis (dėl skverbties namų ūkiuose).

Išvados ir rekomendacijos

79 EPS iniciatyvai, pagrįstai neįpareigojančios teisės priemone, keliamas tikslas – skaitmeninėmis inovacijomis sustiprinti ES pramonės konkurencingumą. Nepaisant Komisijos pastangų EPS iniciatyvą iš dalies įgyvendinti remiant nacionalines institucijas ir SIC, kai kuriose valstybėse narėse vystant ir įgyvendinant nacionalines skaitmeninimo strategijas ir kuriant SIC pasiekta ribota pažanga.

80 Komisijos Europos pramonės skaitmeninimo rėmimo strategija buvo tinkamai pagrįsta ir remiama valstybių narių, tačiau iniciatyvoje nebuvo nustatytos numatomos išdavos, atitinkami rezultatų rodikliai ir tikslai. Todėl Komisijai ir valstybėms narėms buvo sudėtingiau priimti patikimesne informacija pagrįstus sprendimus ir vykdyti tikslingą veiklą. Siekdama suteikti valstybėms narėms gaires, Komisija vykdė kelių rūšių veiklą, tačiau jų neskaitino iniciatyvą finansuoti iš ESI fondų lėšų. Nežinoma, koks turi būti visas finansavimas, būtinas sukurti ir išlaikyti ES pramonės skaitmeninimo rėmimo pagrindą. Daugumoje mūsų aplankytų valstybių narių Komisijos vykdomi rėmimo veiksmai turėjo ribotą poveikį (24–40 dalys).

1 ir 2 rekomendacijos. Teikti paramą valstybėms narėms nustatant jų finansavimo spragas ir atkreipti jų dėmesį į turimą ES finansavimą

- 1) Komisija turėtų teikti paramą valstybėms narėms nustatant jų finansavimo spragas, susijusias su pramonės skaitmeninimu, pavyzdžiui, atitinkamos 2021–2027 m. pažangiosios specializacijos strategijų įgyvendinimo sąlygos kontekste.

Terminas: 2021–2027 m. programavimo laikotarpiu.

- 2) Komisija turėtų geriau informuoti atitinkamas institucijas apie pagrindinius ES fondus, skirtus EPS iniciatyvai įgyvendinti, taip pat apie galimus bendrojo finansavimo reikalavimus.

Terminas: 2021 m. birželio 30 d.

81 Komisija ir valstybės narės negali pilnai įvertinti EPS iniciatyvos pažangos. Programa „Horizontas 2020“ naudojama iniciatyvai remti; nuo 2016 m. įgyvendinant programą „Horizontas 2020“ paskelbti ir planuojami kvietimai teikti pasiūlymus nuosekliai dera su sumomis, kurios buvo įvardintos komunikate dėl EPS iniciatyvos. Visose peržiūretose Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) programose nustatėme

priemonių, kuriomis galimai remiama EPS iniciatyva. Vis dėlto, turint omenyje ESI fondus, valstybėms narėms nebuvo taikomas teisinis reikalavimas stebėti projektų, kurie yra susiję su EPS iniciatyva. Todėl pagal daugelyje valstybių narių galiojančią duomenų rinkimo tvarką nerenkama informacija apie EPS iniciatyvą, ir neįmanoma užtikrinti stebėjimo valstybės narės ir ES lygmeniu. Komisijos nuomone, reikia, kad valstybės narės taikytų labiau struktūruotą metodą, kad būtų tiksliai nustatytos padarytos investicijos. Tai reiškia, kad Komisijai sunku gauti šią informaciją, kad ji galėtų įvertinti, kaip investicijų apimtis atitinka pradiniam komunikate dėl EPS iniciatyvos išdėstytus planus (42–49 dalys).

3 ir 4 rekomendacijos. Nustatant tinkamus rezultatų rodiklius ir stebint išlaidas gerinti EPS iniciatyvos stebėjimą

- 3) Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, turėtų užtikrinti, kad būtų įdiegta sistema, skirta stebėti pagal pasidalijamojo valdymo principą valdomų ES lėšų panaudojimą svarbioms iniciatyvoms, kurios nėra įgyvendinamos programavimo laikotarpio pradžioje, kai Komisija nustato, kad tokį koregavimą reikia atlikti.

Terminas: 2021 m. gruodžio 31 d.

- 4) Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, turėtų paaiškinti numatomas EPS iniciatyvos išdavas, nustatydamas bendrus rezultatų rodiklius ir siektinas vertes, kad būtų galima įvertinti įgyvendinimą valstybėse narėse ir ES lygmeniu.

Terminas: 2021 m. birželio 30 d.

82 SIC – viena svarbiausių EPS iniciatyvos įgyvendinimo priemonių, ir nuo iniciatyvos pradžios Komisija atliko keletą paramos veiksmų, skirtų SIC steigimui ir veiklai. Tačiau veiksmai valstybėse narėse buvo riboti. Valstybėse narėse, kuriose lankėmės, praėjus ketveriems metams nuo EPS iniciatyvos pradžios, SIC ribotai naudojo ES finansavimą ir nustatė nekoordinuotų metodų pavyzdžių. Išskyrus pagal programą „Horizontas 2020“ finansuojamą veiklą, vis dar nėra išsamaus SIC stebėjimo pagrindo ES lygmeniu. Remiantis surinkta informacija, parama įmonių skaitmeninimui buvo ribota. 2021–2027 m. laikotarpiui Komisija pasiūlė naują Skaitmeninės Europos programą, kurioje išdėstomi kriterijai, pagal kuriuos valstybės narės atrenka Europos SIC ir stebi jų veiklą, kai jie gauna paramą pagal šią programą. 2020 m. birželio mėn. ši siūloma programa vis dar buvo svarstoma (52–64 dalys).

5–7 rekomendacijos. Nustatyti Europos skaitmeninių inovacijų centrų tinklo, kuris apimtų visus Europos regionus, pagrindą, atlikti su tuo susijusį koordinavimo darbą ir šį pagrindą patvirtinti

Komisija, koordinuodama veiksmus su valstybėmis narėmis, turėtų:

- 5) patvirtinti atrankos kriterijus, taikomus organizacijoms, kurios bus paskirtos nacionalinių institucijų ir pripažįstamos kaip Europos SIC.

Terminas: 2020 m. gruodžio 31 d.

- 6) nustatyti minimalų paslaugų rinkinį, kurį turėtų teikti visi Europos SIC, įskaitant išdirbius ir rezultatus.

Terminas: 2020 m. gruodžio 31 d.

- 7) parengti nuoseklų Europos SIC veiklos išdirbių ir rezultatų stebėjimo pagrindą, kuris būtų privalomai taikomas tuo atveju, kai SIC yra bet kokių ES fondų paramos gavėjai.

Terminas: 2021 m. birželio 30 d.

83 Komisija, atsižvelgdama į visus komunikate dėl EPS iniciatyvos įvardytus teisės aktus, tęsia tinkamam teisiniam pagrindui užtikrinti reikalingus veiksmus. Gero lygio plačiajuosčio ryšio junglumas būtinas pramonės skaitmeninimui, ypač po 2020 m. koronaviruso pandemijos. Strategijos „Europa 2020“ tikslus pasieks tik keletas valstybių narių, o pasiekti ES 2025 m. gigabitinės visuomenės tikslus bus dar sunkiau. ES pramonės skaitmeninimui labai svarbus įmonių junglumas. 2019 m. plačiajuosčiu ryšiu, kurio sparta bent 30 Mbps, naudojami 80 % didelių įmonių ir vos 46 % mažų įmonių (66–78 dalys).

8 ir 9 rekomendacijos. Imtis tolesnių veiksmų remiant tinkamo lygio plačiajuosčio ryšio junglumo siekį

- 8) Komisija turėtų baigti rengti ir paskelbti „Investavimo į spartųjį plačiajuostį ryšį vadovą“, įskaitant papildomą informaciją dėl pagalbos teikimo vietovėms, kuriose veikia privatūs paslaugų teikėjai, ypač dėl 100 Mbps ir gigabitinės visuomenės tikslų, ir skleisti reikalingą informaciją valstybėse narėse.

Terminas: 2020 m. gruodžio 31 d., priklausomai nuo diskusijų dėl DFP užbaigimo datos.

- 9) Komisija, pritariant valstybėms narėms, turėtų patvirtinti ir konsoliduoti savo stebėjimo ir ataskaitų teikimo pagrindą dėl siekiamų 2025 m. gigabitinės visuomenės tikslų.

Terminas: 2021 m. gruodžio 31 d.

Šią ataskaitą priėmė Audito Rūmų narės Ilianos Ivanovos vadovaujama II kolegija 2020 m. liepos 15 d. Liuksemburge įvykusiame posėdyje.

Europos Audito Rūmų vardu

Klaus-Heiner Lehne
Pirmininkas

Priedai

I priedas. Europos pramonės skaitmeninimo iniciatyvos ramsčiai

01 Pirmuoju ramsčiu (Europos nacionalinių iniciatyvų platforma dėl pramonės skaitmeninimo) siekiama koordinuoti įvairias nacionalines ir regionines pramonės skaitmeninimo iniciatyvas visoje ES. 2017 m. kovo mėn. Komisija įkūrė valdymo struktūrą, kad i) palengvėtų ES ir nacionalinių skaitmeninimo iniciatyvų koordinavimas, ii) būtų sutelkti suinteresuotieji subjektai ir ištekliai visoje vertės grandinėje bendrosios skaitmeninės rinkos sukūrimo veiksams, remiantis esamais įvairių suinteresuotųjų šalių dialogais, ir iii) būtų keičiamasi gerąja patirtimi.

02 Skaitmeninių inovacijų skatinimas visuose sektoriuose apima 2 ir 3 ramsčius:

- o Antruoju ramsčiu (Skaitmeninės inovacijos visiems – skaitmeninių inovacijų centrai (SIC) siekiama padėti įmonėms, ypač MVĮ, pasinaudoti skaitmeninėmis galimybėmis. Skaitmeninių inovacijų centrai (SIC) gali padėti įmonėms (ypač mažesniosioms ir startuoliams) skaitmeninėmis inovacijomis patobulinti vykdomą veiklą, gamybos procesus, produktus ir paslaugas. Komisija planavo sukurti SIC pasinaudojant esamais privačiais ar viešais kompetencijų centrais⁴⁸ (pavyzdžiui, universitetų fakultetais) visoje Europoje. Trečiuoju ramsčiu (Skaitmeninės inovacijos visiems – stiprinti lyderystę kuriant partnerystes ir pramonines platformas) siekiama užtikrinti skaitmeninių inovacijų pasiūlą ir standartizaciją. Komisija planuoja remti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes (VPSP) ir pramonės platformas, kad jose būtų vystomos ateities skaitmeninių technologijų sudedamosios dalys. Šiuo tikslu Komisija, įgyvendindama programą „Horizontas 2020“, yra įsteigusi VPSP ir bendrųjų įmonių svarbiausiose skaitmeninių technologijų srityse, pavyzdžiui, 5G ryšio, didžiųjų duomenų, itin našaus skaičiavimo, kibernetinio saugumo, fotonikos, robotikos ir elektroninių komponentų bei sistemų.

03 Ketvirtuoju ramsčiu (Skaitmeniniam amžiui pritaikyta reglamentavimo sistema) Komisija siekia įvertinti, ar reikia atnaujinti reglamentavimo pagrindą, ar jis parengtas skaitmeniniam amžiui. Suinteresuotieji subjektai pažymėjo, kad reikia išsamiau paaikškinti tokius aspektus: i) duomenų, kurie buvo sukurti pramoniniame kontekste,

⁴⁸ Kompetencijos centrai – bendradarbiaujantys subjektai, kuriuose dirba aukštos kvalifikacijos mokslininkai. Jie vykdo pramonei naudingus kryptingus mokslinius tyrimus.

naudojimas ir nuosavybė; ii) autonomiškai veikiančios sistemos ir iii) neįtaisytoji programinė įranga.

04 Penktuoju ramsčiu (Ruošti europiečius skaitmeninei ateičiai) prisidedama prie Komisijos iniciatyvų, kuriomis remiamas skaitmeninis švietimas ir skaitmeniniai gebėjimai, reikalingi europiečiams ruošiantis skaitmeninei ateičiai. Tarp tokių iniciatyvų paminėtina:

- Skaitmeninių įgūdžių ir užimtumo koalicija⁴⁹, kuri pradėjo veikti 2016 m. gruodžio 1 d. kaip viena iš pagrindinių iniciatyvų Komisijos naujoje Europos įgūdžių darbotvarkėje⁵⁰;
- Skaitmeninių galimybių stažuočių iniciatyva⁵¹, kuriai pagal programą „Horizontas 2020“ skirta 10 milijonų eurų;
- Skaitmeninio švietimo veiksmų plano⁵² patvirtinimas tam, kad būtų remiamas skaitmeninių gebėjimų, kurių reikia gyvenimui ir darbui sparčių skaitmeninių pokyčių eroje, ugdymas.

⁴⁹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-skills-jobs-coalition>.

⁵⁰ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Nauja Europos įgūdžių darbotvarkė. Drauge dirbant didinti žmogiškąjį kapitalą, įsidarbinimo galimybes ir konkurencingumą“. COM(2016) 381 final.

⁵¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-opportunity-traineeships-boosting-digital-skills-job>.

⁵² Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl skaitmeninio švietimo veiksmų plano. COM(2018) 22 final.

II priedas. Peržiūrėti projektai

Valstybė narė	Finansavimo šaltinis	Projekto aprašymas	Bendra suma		ES įnašas	
			Planuota (eurais)	Faktinė (eurais)	Planuotas (eurais)	Faktinis (eurais)
Vokietija	OP 2014DE16RFOP003	Skaitmeninio tinklo centro įgyvendintu projektu siekta inovacijų pramonėje ir gamyboje vystyti ir suteikti į paklausą orientuotas paslaugas, pasitelkiant skaitmeninimą ir vertės kūrimo proceso tinklaveiką.	1 405 010	1 399 986	702 505	699 993
Vokietija	OP 2014DE16RFOP007	Įgyvendinant projektą siekta sukurti technologijų ir praktinės patirties centrą, kuris padėtų geriau patenkinti ateities rinkos poreikius. Centras turėtų padėti gaminti naujus produktus ir sutrumpinti planavimo bei gamybos laiką, ypač automobilių pramonės sektoriuje, bet taip pat globalių inovacijų, pavyzdžiui, ketvirtosios pramonės revoliucijos ir bendradarbiaujamosios robotikos srityje.	6 506 100	6 972 959	650 600	650 600
Vokietija	OP 2014DE16RFOP007	Paramos gavėjo bendrasis tikslas buvo remti MVĮ, vadovaujantis „prižiūrinčio konsultanto“ koncepcija. Projektu siekta surengti 2 484 konsultacijų dienas iš viso 339-ioms MVĮ.	2 504 182	2 568 848	1 252 090	1 074 982 Deklaruota nuo 2019 12 31

Vengrija	OP 2014HU16M0OP001	Igyvendinant projektą siekta įdiegti integruotą verslo ir dirbtinio intelekto sistemą, kuri gamybos įrankiuose ir įrangoje naudoja jutiklius ir saugo surinktus duomenis, kurie gali būti panaudojami įvairiems tyrimams. Tikslas – pagerinti procesų automatizavimą ir galutinių produktų kokybę.	749 376 ⁵³	Atliekant auditą projektas nebuvo užbaigtas.	299 750	74 937 Deklaruota nuo 2019 12 31
Vengrija	OP 2014TC16RFTN003	Igyvendindamos šį projektą, 11 organizacijų partnerių iš 6 šalių parengė ir pritaikė tarpvalstybinio inovacijų valdymo ir technologijų perdavimo priemones ar paslaugas, kad būtų skatinamas bendradarbiavimas Vidurio Europoje. Viena netiesioginė projekto išdava yra SIC sukūrimas.	1 713 132	1 705 012	Nėra informacijos (skiriasi projekto partnerių bendro finansavimo procentinis dydis (80–85 %))	Nėra informacijos (skiriasi projekto partnerių bendro finansavimo procentinis dydis (80–85 %))
Lenkija	2014PL16RFOP001	Igyvendinant projektą siekta padėti vystyti novatoriškiems startuoliams, bendradarbiaujant su patirties sukaupusiomis įmonėmis (vidutinio dydžio ir didelėmis įmonėmis), technologijos inovacijų gavėjomis srityse, į kurias patenka ketvirtoji pramonės revoliucija (pavyzdžiui, daiktų internetas, papildyta realybė ir dirbtinis intelektas). Tikslas – padėti 38 startuoliams tapti veiklą plečiančiomis įmonėmis (trimis etapais) ir iki 2022 m. sukurti aštuonias įdiegimui paruoštas technologijų inovacijas.	2 783 371 ⁵⁴	Atliekant auditą projektas nebuvo užbaigtas.	2 469 717	17 434 Deklaruota nuo 2019 m. gegužės mėn.

⁵³ ECB 2019 m. lapkričio 8 d. pagrindinis valiutos keitimo kursas.

⁵⁴ ECB 2019 m. birželio 27 d. pagrindinis valiutos keitimo kursas (4,2515).

Lenkija	2014PL16RFOP001	Igyvendinant projektą atliktas tyrimas dėl novatoriško produktų ir gamybos procesų skaitmeninimo sprendimo vidutinio dydžio įmonėje.	78 149 ⁵⁵	78 149	44 475	33 356
Portugalija	OP 2014PT16M3OP001	Paramos gavėjas siekė įgyvendinant šį projektą pakeisti bendrovės įrangą ir įsigyti naujų įrengimų tam, kad, investuojant į automatizavimą / robotizavimą, galėtų padidinti gamybos pajėgumus ir pagerinti bendrą gamybos procesą.	3 767 500	2 947 841	2 810 625	1 973 875
Portugalija	OP 2014PT16M2OP001	Igyvendinant projektą siekta sukurti naują ir šiuolaikinę gamybos įmonę, kurios veikla būtų grindžiama ketvirtosios pramonės revoliucijos principais ir būtų sukurta infrastruktūra, skirta gaminti šiuolaikinio novatoriško dizaino baldus Ispanijos ir Šiaurės Afrikos rinkoms pagal naujajį nacionalinį vartotojo profilį.	975 926	879 818	471 252	424 843

Šaltinis: Valdymo institucijos.

⁵⁵ ECB 2019 m. birželio 28 d. pagrindinis valiutos keitimo kursas (4,2496).

III priedas. Konkrečiai šaliai skirtos rekomendacijos (KŠSR), svarbios EPS iniciatyvai

Valstybės narės nuo 2019 12 31	2016	2017	2018	2019	2020
Belgija	✓	✓	-	✓	✓
Bulgarija	-	-	✓	✓	✓
Čekija	-	-	✓	✓	✓
Danija	✓	-	✓	✓	✓
Vokietija	✓	✓	✓	✓	✓
Estija	✓	✓	✓	✓	✓
Airija	-	✓	✓	✓	✓
Graikija ¹	-	-	-	✓	✓
Ispanija	✓	✓	✓	✓	✓
Prancūzija	✓	✓	✓	✓	✓
Kroatija	-	-	-	✓	✓
Italija	-	-	✓	✓	✓
Kipras	-	-	-	✓	✓
Latvija	✓	-	-	✓	✓
Lietuva	✓	✓	✓	✓	✓
Liuksemburgas	✓	✓	✓	✓	✓
Vengrija	-	-	-	✓	✓
Malta	-	-	-	✓	✓
Nyderlandai	-	-	✓	✓	✓
Austrija	-	✓	✓	✓	✓
Lenkija	-	-	✓	✓	✓
Portugalija	-	✓	✓	✓	✓
Rumunija	-	-	✓	✓	✓
Slovėnija	-	-	-	✓	✓
Slovakija	-	-	✓	✓	✓
Suomija	-	-	-	✓	✓
Švedija	-	-	-	✓	✓
Jungtinė Karalystė	-	-	-	✓	✓

¹ 2016–2018 m. nebuvo Graikijai skirtų KŠSR, nes šalyje vykdyta ekonominio koregavimo programa.

✓	KŠSR tiesiogiai susijusios su EPS iniciatyva (pavyzdžiui, dėl pramonės skaitmeninimo, skaitmeninių įgūdžių ir (arba) skaitmeninės infrastruktūros)
✓	KŠSR netiesiogiai susijusios su EPS iniciatyva (pavyzdžiui, dėl inovacijų)
-	KŠSR nesusijusios su EPS iniciatyva

Šaltinis: Audito Rūmų analizė, pagrįsta KŠSR.

IV priedas. Kataloge užregistruoti SIC

Valstybė narė	Veikiantys	Kuriami	Iš viso
Belgija	15	14	29
Bulgarija		4	4
Čekija	7	3	10
Danija	6	3	9
Vokietija	29	26	55
Estija	4	2	6
Airija	6	6	12
Graikija	9	5	14
Ispanija	51	18	69
Prancūzija	24	22	46
Kroatija	7	4	11
Italija	38	16	54
Kipras	1	2	3
Latvija	3	1	4
Lietuva	14	1	15
Liuksemburgas	1	4	5
Vengrija	7	2	9
Malta		2	2
Nyderlandai	23	18	41
Austrija	7	5	12
Lenkija	6	7	13
Portugalija	5	2	7
Rumunija	4	2	6
Slovėnija	9		9
Slovakija		3	3
Suomija	13	4	17
Švedija	7	6	13
Jungtinė Karalystė	13	7	20
ES 28	309	189	498

Šaltinis: SIC katalogas 2019 m. pabaigoje

V priedas. SIC, kuriuos turėtų paskirti valstybės narės, siūlomas skaičius

Valstybės narės nuo 2020 m. kovo mėn.	Mažiausias rekomenduojamas SIC skaičius	Didžiausias rekomenduojamas SIC skaičius
Belgija	4	8
Bulgarija	3	6
Čekija	4	8
Danija	3	5
Vokietija	18	35
Estija	1	3
Airija	2	5
Graikija	4	8
Ispanija	11	22
Prancūzija	14	29
Kroatija	2	4
Italija	14	28
Kipras	1	2
Latvija	1	3
Lietuva	2	4
Liuksemburgas	1	2
Vengrija	4	8
Malta	1	2
Nyderlandai	5	11
Austrija	3	7
Lenkija	9	19
Portugalija	4	8
Rumunija	6	12
Slovėnija	1	3
Slovakija	3	5
Suomija	3	5
Švedija	4	8
Iš viso ES	128	260

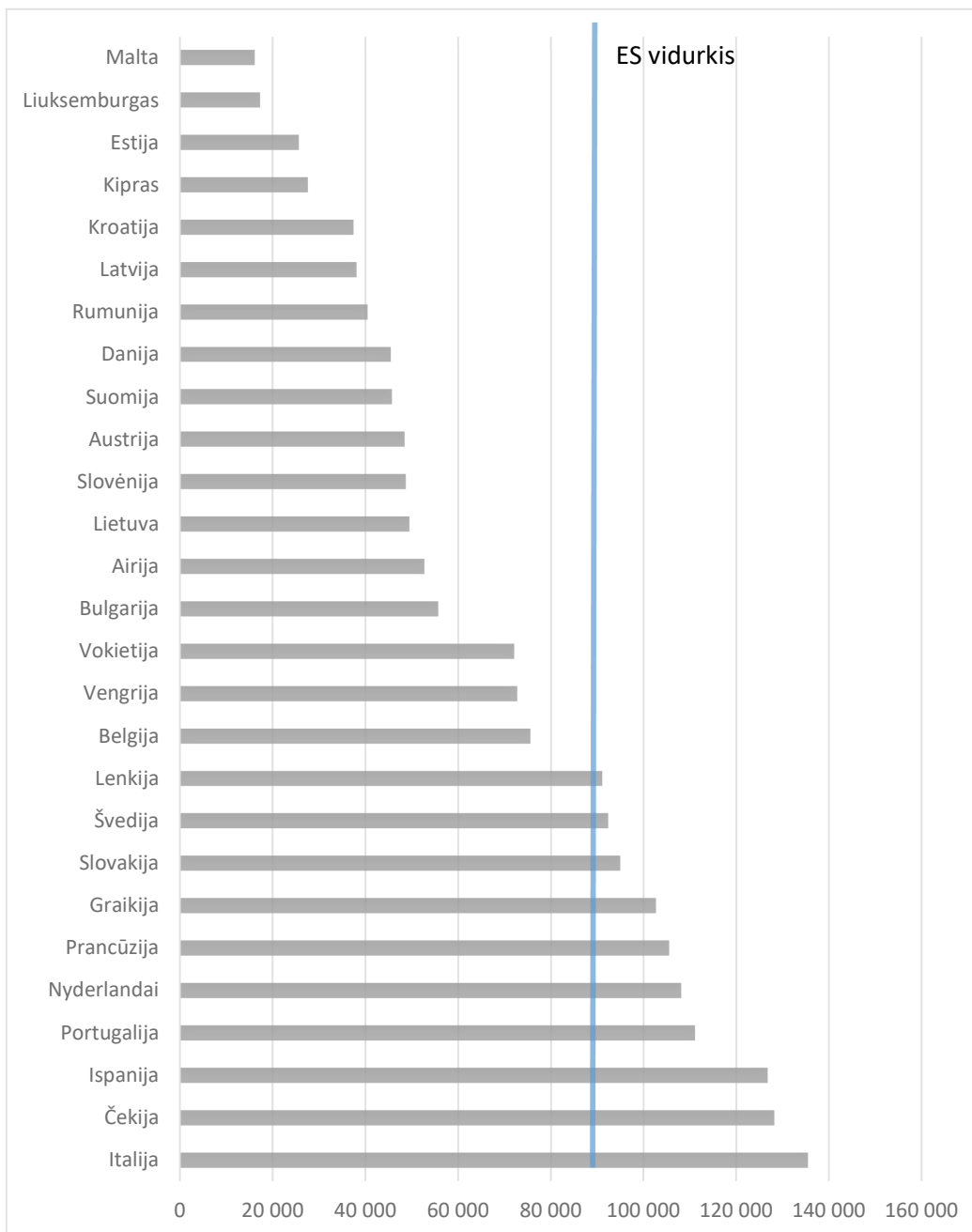
Šaltinis: *European Digital Innovation Hubs in Digital Europe Programme*, darbinio dokumento projektas, 2020 03 30.

ES yra apie 23 milijonai MVĮ⁵⁶. Teoriškai tai reikštų, kad visoms valstybėms narėms paskyrus didžiausią galimą skaičių SIC, kurie būtų finansuojami pagal Skaitmeninės

⁵⁶ 2018 / 2019 m. metinė ataskaita dėl MVĮ. ISBN 978–92–9202–641-7.

Europos programą, vidutiniškai vienas SIC tektų maždaug 88 tūkstančiams MVJ. Tačiau šiuo vidurkiu neparodomi reikšmingi skirtumai tarp valstybių narių.

MVJ / didžiausio rekomenduojamo SIC skaičiaus santykis

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Smulkiojo verslo akto Europai 2019 m. informacijos suvestine ir Komisijos darbo dokumentu dėl SIC, 2020 m. kovo 30 d.

Žodynėlis, akronimai ir santrumpos

5G: 5G tinklai – visų atitinkamų tinklo infrastruktūros elementų, skirtų judriojo ir belaidžio ryšio technologijai, naudojami junglumui ir pridėtinės vertės paslaugoms teikti, rinkinys, pasižymintis tokiomis pažangiomis veikimo savybėmis kaip labai didelė duomenų perdavimo sparta ir pralaidumas, nedidelės delsos ryšys, itin didelis patikimumas arba galimybė veikti prijungus daug įrenginių. Šie tinklai gali apimti senesnius tinklo elementus, pagrįstus ankstesnių kartų, pavyzdžiui, 4G arba 3G, mobiliojo ir belaidžio ryšio technologija. 5G tinklai turėtų būti suprantami kaip apimantys visas atitinkamas tinklo dalis.

Adityvioji gamyba: dar vadinama trimačiu spausdinimu – tai kompiuterio kontroliuojamas procesas, kurio metu nuosekliai pridedant medžiagas, dažniausiai sluoksnį ant sluoksnio, sukuriama trimačiai objektai.

Daiktų internetas: tai platus tinklas, kurio jungiami fiziniai objektai turi gebėjimą jausti savo aplinką ir su ja sąveikauti, komunikuoti tarpusavyje, su kita įranga ar kompiuteriais.

Debesijos kompiuterija: debesijos kompiuterija – tai duomenų ir programų saugojimas ir naudojimas internete, o ne asmeniniuose kompiuteriuose ar įmonės tinkle. Todėl naudotojui nereikia investuoti į nuosavą infrastruktūrą. Duomenys laikomi ir apdorojami debesijoje, o ne naudotojo patalpose ar naudotojo įrenginyje.

Didieji duomenys ir jų analizė: didieji duomenys – tai daugybės įvairių šaltinių labai greitai sukurti dideli duomenų kiekiai. Didieji duomenys gali būti perduodami, renkami, kaupiami ir analizuojami tam, kad suteiktų įžvalgų dėl vykstančių procesų ir žmogaus elgesio. Didieji duomenys ir duomenų analizė gali padėti nustatyti efektyvumą, kurį galima pasiekti įvairiuose sektoriuose, ir paskatinti kurti novatoriškus produktus ir paslaugas, stiprinti konkurencingumą ir skatinti ekonomikos augimą.

DIHELP: skaitmeninių inovacijų centrų tobulinimosi programa (DIHELP) – mentorystės ir konsultuojamojo ugdymo programa, kurios metu 9 mėnesius teikta parama 30-čiai skaitmeninių inovacijų centrų vystant ir / arba plečiant vykdomą veiklą.

Dirbtinis intelektas: dirbtinis intelektas (DI) žmogaus intelekto imitavimas mašinos.

EPS iniciatyva: Europos pramonės skaitmeninimo iniciatyva.

Europos strateginių investicijų fondas (ESIF): investicijų paramos mechanizmas, sukurtas Europos investicijų banko (EIB) ir Komisijos, kaip Investicijų plano Europai

dalis, telkti privačiojo sektoriaus investicijas į projektus, kurie yra strategiškai svarbūs ES.

Europos struktūriniai ir investicijų fondai (ESI fondai): ESI fondai – tai penki atskiri fondai, kurių tikslas – sumažinti regionų disbalansą Europos Sąjungoje, remiantis politikos programomis, nustatytomis daugiametės finansinės programos (DFP) septynerių metų biudžeto laikotarpiui. Fondai yra šie: Europos regioninės plėtros fondas (ERPF), Europos socialinis fondas (ESF), Sanglaudos fondas (SF), Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas (EJRŽF).

I4MS: IRT inovacijos gaminančioms MVĮ (I4MS) – tai Europos Komisijos remiama programa, skirta išplėsti gaminančių MVĮ skaitmenines inovacijas Europoje.

Išdavos: pokytis, kuris atsiranda įgyvendinant intervenciją ir paprastai yra susijęs su šios intervencijos tikslais. Išdavos apima rezultatus ir poveikį. Išdavos gali būti numatomos arba nenumatomos, teigiamos arba neigiamos (pavyzdžiui, naujas greitkelis, pritraukiantis investuotojus į regioną, tačiau sukeliantis nepriimtina taršos lygį teritorijose, per kurias jis nutiestas).

Itin našios kompiuterinės sistemos (angl. HPC): tai didelės spartos kompiuterija, įgyvendinama kaip daugiaprocesis klasteris, kartu pasitelkiant spartaus ryšio tinklus ir klasterio programinę įrangą. Superkompiuterių e. infrastruktūra suteikia galimybę spręsti sudėtingus šiuolaikinio mokslo ir pramonės uždavinius, kuriems reikia daug duomenų, naudojantis naujais skaičiavimo ir modeliavimo pajėgumais.

Kibernetinės fizinės sistemos: tai sistemos, pasižyminčios griežtu sistemos skaičiavimo ir fizinio elemento deriniu ir koordinavimu. Literatūroje taip pat vadinamos „pramoniniu daiktų internetu“.

Kibernetinis saugumas: kibernetinis saugumas – tai saugumas kibernetinėje erdvėje, kada pati kibernetinė erdvė suprantama kaip objektų ryšių ir santykių darinys, kuriame prieiga prie objektų ar jų darinių vykdoma per bendruosius telekomunikacijų tinklus ir per tų objektų darinių sąsajas, suteikiančias galimybę nuotoliniu būdu prisijungti prie tų objektų, jų duomenų ar vykdyti kibernetinėje erdvėje juos valdančius veiksmus.

Konkrečiai šaliai skirtos rekomendacijos (KŠSR): tai dokumentai, Europos Komisijos parengti kiekvienai šaliai, kuriuose analizuojama jos ekonominė padėtis ir pateikiamos rekomendacijos dėl priemonių, kurias ji turėtų patvirtinti 12–18 mėnesių laikotarpiu.

Mažos ir vidutinės įmonės (MVĮ): dydžio apibrėžtis, taikoma įmonėms ir kitoms organizacijoms, remiantis įdarbintų darbuotojų skaičiumi ir tam tikrais finansiniais kriterijais. Mažose įmonėse dirba mažiau kaip 50 darbuotojų, o apyvarta arba bendra

balanso suma neviršija 10 milijonų eurų. Vidutinėse įmonėse dirba mažiau nei 250 darbuotojų, apyvarta neviršija 50 milijonų eurų, o bendra balanso suma – 43 milijonų eurų.

Pažangios gamyklos: 2017 m. gegužės mėn. pradėtas projektas „Pažangios gamyklos naujosiose ES valstybėse narėse“, EP vardu valdomas Komisijos CONNECT GD. Europos pramonės skaitmeninimo iniciatyvos kontekste jį įgyvendinant prisidedama prie Europoje kuriamo Skaitmeninių inovacijų centrų (SIC) tinklo.

Robotika: robotika – tai robotų ir juos valdančių kompiuterinių sistemų projektavimas, gamyba, valdymas ir naudojimas. Robotika – greitai besivystanti rinka, kurioje gausu pasikeitimų dėl naujų produktų sukūrimo ir esamų tobulinimo labai įvairiose srityse, pavyzdžiui, gamybos, paieškos, gelbėjimo ir susigrąžinimo, patikros ir stebėjimo, chirurgijos, sveikatos priežiūros, namų ir automobilių, transporto ir logistikos, žemės ūkio ir kt. srityse.

SAE: tikslas „pažangus visur ir visada“ (SAE) – tai iniciatyva, kuria siekiama padėti MVĮ, startuoliams ir vidutinės kapitalizacijos įmonėms patobulinti produktus ir paslaugas integruojant novatoriškas skaitmenines technologijas.

SIC: skaitmeninių inovacijų centrai.

Sistemų integravimas: tai procesas, kurio metu ar kurio viename iš etapų atskiri posistemiai ar komponentai sujungiami į vieną didelę sistemą.

Veiksmų programa (programa): programa, kurioje nustatomi valstybės narės prioritetai ir konkretūs tikslai ir aprašoma, kaip siekiant finansuoti projektus nustatytu laikotarpiu (paprastai 7 metų) bus naudojamas finansavimas (ES ir nacionalinis viešojo ir privačiojo sektorių bendras finansavimas). Programos projektai turi prisidėti įgyvendinant tam tikrą skaičių tikslų, kurie ES lygmeniu yra nurodomi programos prioritetinėje kryptyje. Programa gali būti finansuojama iš ERPF, SF ir (arba) ESF. Valstybė narė parengia programą ir Komisija turi ją patvirtinti prieš atliekant bet kokius mokėjimus iš ES biudžeto. Programos gali būti keičiamos jų programavimo laikotarpiu tik jei abi šalys dėl to susitaria.

GALUTINIAI EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ SPECIALIOSIOS ATASKAITOS

„EUROPOS PRAMONĖS SKAITMENINIMAS. PLATAUS UŽMOJO INICIATYVA, KURIOS SĖKMĖ PRIKLAUSO NUO NUOLATINIO ES, VYRIAUSYBIŲ IR ĮMONIŲ ĮSIPAREIGOJIMO“ PASTABAS

SANTRAUKA

I. Komisijos Pirmininkė Ursula Von der Leyen aiškiai išdėstė prioritetus, kad Europa taptų skaitmenine, technologijų ir pramonės lydere ir taip būtų užtikrintas Europos technologinis suverenumas ir sustiprinta jos bendroji rinka. Europos pramonės konkurencingumą lemia jos gebėjimas valdyti perėjimą prie skaitmeninimo ir inovacijų, taip pat jos tvarumas.

Todėl skaitmeninė transformacija yra Europos Komisijos vykdomų politikos veiksmų pagrindas. Per pastarąją krizę ekonomikos skaitmeninimas pasirodė esąs dar svarbesnis, nes skaitmeniniais darbo būdais užtikrinta nauja normali padėtis.

Dar prieš šią krizę Komisija pasiūlė keletą skaitmeninės lyderystės užtikrinimo veiksmų, visų pirma pagal Europos pramonės skaitmeninimo iniciatyvą.

II. 2015 m. priimtos Bendrosios skaitmeninės rinkos strategijos trečiasis uždavinys – „maksimalus <...> skaitmeninės ekonomikos augimo potencialo padidinimas“. Praėjus mažiau nei vieniems metams, Komisija pasiūlė Europos pramonės skaitmeninimo (EPS) iniciatyvą, kad būtų galima gauti naudos iš pridėtinės vertės, kuriamos diegiant skaitmenines inovacijas visuose sektoriuose veikiančių įmonių (toliau – pramonė) produktuose, procesuose ir verslo modeliuose.

Šiems veiksams numatomos didelės investicijos ir jais skatinami skaitmeniniai moksliniai tyrimai ir inovacijos, skaitmeninių darbo būdų įsisavinimas visos ES įmonėse, pagal programą „Horizontas 2020“ imantis skaitmeninių inovacijų centrų projektų, taip pat ugdomi skaitmeniniai įgūdžiai ir skatinama reglamentavimo sistemą pritaikyti prie Europos bendrosios skaitmeninės rinkos.

Lyderystę skaitmeninės pramonės srityje galima užtikrinti tik kartu, plėtojant bendradarbiavimą, susijusį su strateginėmis technologijomis ir daugelio subjektų vertės grandinėmis. Komunikatu dėl EPS iniciatyvos Komisijai suteikta galimybė greitai užmegzti ryšius su valstybėmis narėmis ir privačiuoju sektoriumi sprendžiant ES ekonomikos skaitmeninimo klausimus. EPS iniciatyva grindžiama kitomis Komisijos iniciatyvomis, kuriomis siekiama kurti pasaulinio lygio tinklo infrastruktūrą, pavyzdžiui, gigabitinę visuomenę.

Siūlomose 2021–2027 m. programose, pavyzdžiui, programoje „Europos horizontas“ arba Skaitmeninės Europos programoje (SPE), taip pat 2020 m. Komisijos darbo programoje aiškiai nurodyta, kad šios pastangos bus dedamos tinkamai, kartu su valstybėmis narėmis, pramonės atstovais ir akademinė bendruomene. Iš tiesų, 2016 m. išlaikytas metodas buvo grindžiamas visų suinteresuotųjų subjektų gebėjimu greitai, konstruktyviai ir patikimai užmegzti ryšius su Komisija.

IV. Visa sistema grindžiama bendru EPS iniciatyvos tikslu – *sustiprinti ES konkurencingumą skaitmeninių technologijų srityje ir užtikrinti, kad kiekviena Europos įmonė, kad ir kokio dydžio, kad ir kurio sektoriaus, kad ir kur esanti, galėtų gauti visokeriopą skaitmeninių inovacijų naudą, kad galėtų kurti didesnės vertės produktus, tobulinti savo procesus ir pritaikyti savo verslo modelius*. Taip pat pasiūlyta konkrečių tikslų ir veiksmų, kuriais siekiama per artimiausius penkerius metus sutelkti beveik 50 mlrd. EUR viešųjų ir privačiųjų investicijų, iširti ir prireikus pritaikyti teisinę sistemą ir sustiprinti pastangų, kuriomis skaitmeniniame amžiuje užtikrinami įgūdžiai ir kokybiškos darbo vietos, koordinavimą.

Komisija pasiūlė šias investicijas, kad būtų sustiprintas poveikis skaitmeninių inovacijų kūrimui ir įsisavinimui visoje ES. Jomis buvo remiamas informuotumo apie skaitmeninę lyderystę Europoje didinimas ir jos padėjo įtvirtinti skaitmeninius prioritetus, visų pirma tam tikrose programose. Komisija taip pat konkrečiai pasiūlė Skaitmeninės Europos programą Europos skaitmeniniam pajėgumui didinti.

Siekdama paskatinti valstybes nares investuoti į skaitmeninimą, Komisija taip pat dėjo konkrečias pastangas, visų pirma kūrė informacinius portalus ir teikė techninę paramą, taip pat įvairiais lygmenimis su valstybėmis narėmis dalijosi gairių dokumentais. Tai ypač pasakytina apie skaitmeninių inovacijų centrų (SIC) veikimą arba regionų, kuriuose SIC nėra, sutelkimą, kad jie prisijungtų ir investuotų pagal Europos Parlamento remiamas mentorystės programas. Kalbant konkrečiai apie ESI fondus, keletas visuomenės ir ekonomikos skaitmeninimo tikslų yra įtraukti į 2014–2020 m. pagrindiniuose aktuose nustatytus investavimo prioritetus ir įtvirtinti 2021–2027 m. laikotarpiui skirtuose pasiūlymuose.

Komisija taip pat mano, kad, nepaisant privalomos teisinės galios neturinčiomis priemonėmis grindžiamo metodo trūkumų, rėmimo veiksmai darė vis didesnę poveikį valstybėms narėms, kurios ėmėsi nacionalinių skaitmeninimo iniciatyvų ar priemonių, taip pat ruošė organizacijas kandidatės tapti Europos SIC.

V. Kad būtų įvertinta nacionalinių skaitmeninimo iniciatyvų pažanga, Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, pradėjo vykdyti specialius stebėjimo tyrimus, kuriais papildomas nuo 2014 m. rengiamas skaitmeninės ekonomikos ir visuomenės indeksas. Nors dabartinė stebėjimo sistema neužtikrina nuodugnaus ir visiškai tikslaus stebėjimo, Komisija turėjo galimybių įvertinti įvykdytas atitinkamas viešąsias ir privačiąsias investicijas visoje ES, net ir neturėdama teisinio pagrindo įpareigoti teikti nacionalines ataskaitas.

Komisija mano, kad Europos struktūrinių ir investicijų (ESI) fondų reglamentavimo sistema turi būti griežtai ir subalansuotai stebima. ESI fondų stebėjimo ir ataskaitų teikimo reikalavimai iš tiesų yra nustatyti atitinkamuose pagrindiniuose aktuose ir atitinkamai įgyvendinami. Pagal šią sistemą informacija, susijusi su ESI fondų parama skaitmeninimui, yra renkama taikant įvairius sąnaudų, produkto ir rezultato rodiklius.

VI. Nuo 2016 m. EPS iniciatyva skatino organišką, principu „iš apačios į viršų“ grindžiamą skaitmeninių inovacijų centrų kūrimą, o tai turėjo tam tikro poveikio. Teikdama pirmumą pagal programą „Horizontas 2020“ vykdomai inovacinei veiklai, kad pagal ją būtų remiamas SIC projektų vystymas, Komisija kartu su valstybėmis narėmis sudarė sąlygas pagal siūlomą Skaitmeninės Europos programą geriau suderinti ir koordinuoti Europos SIC kūrimą visoje ES. Europos Komisija, Parlamentas ir Taryba pasiekė bendrą dalinį susitarimą dėl SEP reglamento.

Įgyvendindama EPS iniciatyvą Komisija toliau laikosi metodo, pagal kurį vykdamas pagal programą „Horizontas 2020“ finansuojamus SIC projektus būtų remiami itin novatoriški eksperimentai, kurie gali būti pakartojami juos įsisavinant rinkoje pasibaigus projektui. Atsižvelgdama į tai, Komisija nemano, kad programos „Horizontas 2020“ SIC projektų rezultatai atspindi bendrai iš viešųjų ir privačiųjų investicijų finansuojamą skaitmeninimo veiklą.

Dėl SIC, kuriuos iš dalies arba visiškai finansuoja valstybės narės ir regionai, pagal EPS iniciatyvą nenustatyta reguliavimo įgaliojimų įpareigoti valstybes nares teikti palyginamas nacionalinių ir (arba) regioninių SIC pasiekimų ataskaitas. Tačiau kai kurios valstybės narės įdiegė stebėjimo sistemą, nors šie konkretūs skaičiai nėra toliau apibendrinami ES lygmeniu. Vis dėlto toks ataskaitų teikimas numatytas siūlomame SEP reglamente.

Šiuo atžvilgiu siūlomu SEP reglamentu iš esmės keičiamas Europos SIC steigimas ir jų tinklų kūrimas visoje ES, taip neabejotinai daugiausia dėmesio skiriant įmonių skaitmeninimo pajėgumo didinimui

visoje ES. Siūlomu SEP reglamentu iš tiesų įpareigojama taikyti priemones, atrankos kriterijus, stebėjimą ir rodiklius kartu su bendrojo finansavimo reikalavimais.

Komisija pažymi, kad SIC koncepcija valstybėse narėse primama vis sparčiau, ypač nuo tada, kai buvo pasiūlyta Skaitmeninės Europos programa, kaip rodo valstybių narių dalyvavimas reguliariai rengiamuose koordinavimo posėdžiuose ir nacionalinių veiksmų rengimas.

VII. Komisija ne tik atsižvelgė į visus komunikate dėl EPS iniciatyvos nurodytus teisės aktus, bet ir dar labiau sustiprino EPS iniciatyvą ES savarankiškumui itin svarbių perversminių pagrindinių skaitmeninių technologijų, tokių kaip dirbtinis intelektas, srityje.

Remdamasi komunikatu dėl gigabitinės visuomenės, Komisija sustiprino savo pastangas junglumo srityje: nuo tada, kai buvo priimta Audito Rūmų 2018 m. specialioji plačiajuosčio ryšio ataskaita, Komisija toliau rengė naujas politikos ir reguliavimo priemones, taip pat finansines programas ir priemones, kad paskatintų privačiojo ir viešojo sektoriaus subjektus investuoti į itin didelio pralaidumo tinklus.

Spartaus ir itin spartaus plačiajuosčio ryšio aprėptis ES toliau sparčiai auga.

2020 m. ES junglumo tikslai susiję su namų ūkiais, ir manoma, kad Komisijos stebimi namų ūkių aprėpties rodikliai gerai atspindi junglumo prieinamumą MVI, t. y. didžiąjai daugumai įmonių.

VIII. Pirma įtrauka. Komisija **pritaria rekomendacijai** teikti paramą valstybėms narėms ir geriau informuoti apie EPS iniciatyvai įgyvendinti skiriamas pagrindines ES lėšas.

Iš tiesų EPS iniciatyva buvo siekiama politiškai skatinti valstybes nares, taip pat keistis informacija ir aptarti gerą patirtį, be kita ko, naudojantis valdymo struktūra. Komisija planuoja toliau didinti informuotumą apie galimą paramą ir, gavusi oficialų prašymą, toliau teikti paramą valstybėms narėms per paramos struktūrinėms reformoms tarnybas.

Antra įtrauka. Komisija **pritaria** Audito Rūmų **rekomendacijai** nustatyti bendrus rezultato rodiklius, kad būtų galima vertinti įgyvendinimą valstybėse narėse ir ES lygmeniu. Tai bus daroma tobulinant bendrą metodiką ir rodiklius, dėl kurių konkrečiai susitarta pagal valstybių narių skaitmeninio stebėjimo ir ataskaitų teikimo sistemą.

Komisija pritaria Audito Rūmų rekomendacijai užtikrinti, kad būtų įdiegta sistema, skirta stebėti, kaip ES lėšos, kurioms taikomas pasidalijamasis valdymas, naudojamos svarbioms iniciatyvoms, kurios nėra nustatytos programavimo laikotarpio pradžioje, kai Komisija nustato, kad tokio koregavimo reikia.

2021–2027 m. programavimo laikotarpiu struktūrinių fondų stebėjimo sistema apims atitinkamas visas su EPS iniciatyva susijusias veiklas, kuri gali būti remiama pagal sanglaudos politiką, finansinių asignavimų, produktų ir rezultatų rodiklius.

Trečia įtrauka. Komisija **pritaria rekomendacijai** nuo 2021 m. sukurti Europos SIC tinklo pagrindą, kaip nustatyta Skaitmeninės Europos programos 16 straipsnio 2 ir 3 dalyse. Komisija kartu su valstybėmis narėmis iš tiesų kuria tokį pagrindą pagal Skaitmeninės Europos programos reglamentą.

Ketvirta įtrauka. Komisija **pritaria rekomendacijai** ir planuoja imtis įvairių veiksmų, kuriais būtų remiamos valstybių narių pastangos pasiekti tinkamą plačiajuosčio ryšio junglumo lygį, pavyzdžiui:

- atnaujinti Investavimo į plačiajuosčių ryšių vadovą, kuris turi būti užbaigtas netrukus po to, kai bus priimta 2021–2027 m. DFP;
- pagyventi plačiajuosčio ryšio kompetencijos biurų tinklo veiklą, įskaitant kasmetinį ES plačiajuosčio ryšio apdovanojimų konkursą, per kurį siekiama dalytis gerą patirtimi;
- nuolat tobulinti DESI stebėjimo sistemą palaipsniui įtraukiant naujus pagrindinius rodiklius, atspindinčius atitinkamas ES iniciatyvas ir tikslus. Tobulindama DESI Komisija ištrauks į

diskusiją su BEREC, COCOM, bendrosios skaitmeninės rinkos strategine grupe ir Eurostatu, kad tolydžio būtų daroma pažanga, pradedant nuo pagrindinių viešųjų paslaugų teikėjų, tokių kaip mokyklos ir ligoninės.

IŽANGA

Nuo pirmosios iki ketvirtosios pramonės revoliucijos – Europos pramonės skaitmeninimas

Bendras atsakymas į 1–18 dalių pastabas.

2015 m. priimtos Bendrosios skaitmeninės rinkos strategijos trečiasis uždavinys – „maksimalus <...> skaitmeninės ekonomikos augimo potencialo padidinimas“ – apima visas pagrindines paskatas gerinti pramonės skaitmeninimą. Nors ši iniciatyva prasidėjo nuo gamybos pramonės, kurios skaitmeninimas yra aiškiai pagrįstas, pagal Europos pramonės skaitmeninimo iniciatyvą atsižvelgiama į būtinybę skaitmeninti visų sektorių, be kita ko, turizmo ir kūrybos pramonės, įmones (toliau – pramonė).

Praėjus mažiau nei vieniems metams po bendrosios skaitmeninės rinkos strategijos priėmimo, Komisija pasiūlė konkrečių veiksnių ir didelių investicijų, kad sustiprintų bendrosios skaitmeninės rinkos strategijos pramonės ir inovacijų ramstį. Tuo komunikatu Komisijai suteikta galimybė greitai užmegzti ryšius su valstybėmis narėmis ir privačiuoju sektoriumi sprendžiant ES ekonomikos skaitmeninimo klausimus, o pagal tos pačios srities reglamentą procesas vykta lėčiau.

Europos pramonės skaitmeninimo iniciatyva nustatyta politikos priemonių, kuriomis siekiama gauti naudos iš pridėtinės vertės, kuriamos diegiant skaitmenines inovacijas produktuose, procesuose ir verslo modeliuose. Pagal EPS iniciatyvą taip pat siūlomos kelios pagrindinės technologijos, į kurias ES turi investuoti siekdama pirmauti, taip pat partnerystės ryšiais, platformomis ir ekosistemomis grindžiamas metodas.

EPS iniciatyva grindžiama kitomis Komisijos iniciatyvomis, kuriomis skatinama kurti pasaulinio lygio tinklo infrastruktūrą, pavyzdžiui, gigabitinę visuomenę. Gigabitinis junglumas sudaro sąlygas duomenims tekėti, o žmonėms bendradarbiauti ir naudotis paslaugomis bei prekėmis, kad ir kur būtų, taip pat prijungti prie interneto daugiau objektų.

Pagal iniciatyvą išsamiai nurodomas ES finansavimas, kuriam taikomas tiesioginis valdymas ir kuriam turi būti teikiamas pirmumas¹, ir privačiojo sektoriaus, taip pat nacionalinio ir regioninio lygmenų pastangų, kurių reikia siekiant užtikrinti tiesiogines ES investicijas, mastas, tačiau neįpareigojama rinktis konkretaus finansavimo šaltinio.

PASTABOS

26. Bendras EPS iniciatyvos tikslas – suteikti viziją ir sukurti bendrą sistemą. Komunikate dėl EPS Komisija nustatė iki 2020 m. atliktinus veiksmus ir jų tikslus bei vertinimo nuostatas, visų pirma susijusius su parama moksliniams tyrimams ir inovacijoms. Konkrečiai pagal valstybių narių skaitmeninimo stebėjimo atsižvelgiant į EPS iniciatyvos tikslus sistemą Komisija nustatė bendrą šalies stebėjimo ir ataskaitų teikimo metodiką ir rodiklius.

28. Skatindama valstybes nares, regionus ir privačius subjektus investuoti, Komisija nurodė pastangų, kurių reikia siekiant užtikrinti tiesiogines ES investicijas, mastą, tačiau neįpareigojo rinktis konkretaus finansavimo šaltinio. Taip pat buvo skatinama naudotis ESI fondais. Atsižvelgdama į tai, Komisija

¹ 500 mln. EUR skaitmeninių inovacijų centrams, taip pat maždaug 5 mlrd. EUR investicija į lyderystę skaitmeninių technologijų srityje pagal programą „Horizontas 2020“, mezgant partnerystės ryšius, kuriant platformas ir skiriant dėmesio prioritetinėms sritims.

pažymi, kad veiksmų programos buvo pakankamai lanksčios ir pagal jas buvo investuojama į SIC funkcijas, taip pat į MVĮ skaitmeninimą ir novatorišką skaitmeninių technologijų įsisavinimą. 2021–2027 m. ESI fondų programavimo laikotarpiu skaitmeninimo vaidmuo bus sustiprintas visų pirma nustatant specialų konkretų tikslą „pasinaudoti skaitmeninimo teikiama nauda piliečiams, įmonėms ir vyriausybėms“². Skaitmeninimas taip pat bus neatsiejama pažangiosios specializacijos dalis, kuria sudaromos sąlygos veiksmingai ir efektyviai įgyvendinti šį konkretų tikslą, ir bus plačios stebėjimo sistemos dalis.

30. Valstybių narių skaitmeninei pažangai stebėti Komisija naudoja DESI ir su juo susijusias šalių ataskaitas. Šios ataskaitos yra faktinio pobūdžio.

DESI ir su juo susijusios šalių ataskaitos įtraukiamos į Europos semestro procesą, kuris apima konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas. Šiose rekomendacijose valstybėms narėms siūloma įgyvendinti tam tikras priemones.

33. Komisija ėmėsi tam tikros veiklos, kad paremtų valstybių narių pastangas parengti savo pramonės strategiją, įskaitant dalijimąsi praktika ir patirtimi, nepaisant privalomos teisinės galios neturinčiomis priemonėmis grindžiamo metodo trūkumų. Šiuo atžvilgiu Komisija daugiausia dėmesio skyrė tam, kad valstybės narės keistųsi teigiama patirtimi. Nors neigiamos patirties pavyzdžiai nebuvo aiškiai atmesti, nė viena valstybė narė nepanoro specialiose Komisijos pateiktose sistemose pasidalyti tokia patirtimi su kitomis valstybėmis narėmis.

34. Komisija, laikydama sutartos valdymo tvarkos, kreipėsi į valstybes nares, kurios yra pagrindinės EPS iniciatyvos dalyvės. Apie naudojimąsi ESI fondais Komisija valstybėms narėms pranešė net du kartus: pavyzdžiui, ataskaitoje, kurioje pateikta konkrečiai šaliai skirta informacija apie ESI fondus (<https://ec.europa.eu/futurium/en/content/digitising-european-industry-catalogue-initiatives>), ir Komisijos narės M. Gabriel rašte 13 šalių atitinkamiems ministrams, kad paskatintų toliau remti SIC savo šalyje ir regione, galbūt naudojantis ERPF lėšomis.

Komisija per Europos regionų ir miestų savaitę taip pat organizavo techninės paramos teikimą ir rengė seminarus, siekdama didinti vadovaujančiųjų institucijų informuotumą apie Europos pramonės skaitmeninimo iniciatyvos prioritetus, ir pabrėžė galimybę naudotis iš ESI fondų teikiama technine parama.

35. Komisija mano, kad su ES įmonių skaitmeninimu susiję keli ESI fondų teminiai tikslai: pavyzdžiui, gerinti prieigą prie informacijos ir ryšių technologijų (11 teminis tikslas), galimybę jomis naudotis bei jų kokybę (2 teminis tikslas), stiprinti mokslinius tyrimus, technologijų plėtrą ir inovacijas (1 teminis tikslas), stiprinti MVĮ konkurencingumą (3 teminis tikslas), taip pat su energetika ir judumu susiję tikslai (4 ir 7 teminiai tikslai)³.

Pagal 11 teminį tikslą gali būti remiami valdžios institucijų ir suinteresuotųjų subjektų instituciniai gebėjimai ir viešojo administravimo reformos įvairiose srityse, tokiu būdu taip pat prisidedant prie įvairių Komisijos iniciatyvų ir ypač padedant spręsti su viešojo administravimo reforma susijusius uždavinius, nurodytus per Europos semestrą pateiktose konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose. 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu svarbų vaidmenį atliko 2013 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos ir Komisijos tarnybų pozicijos dokumentuose nustatyti konkretūs investavimo prioritetai, susiję su administravimo reforma.

² Žr. COM(2018) 375 *final*, ypač jo 4 ir 11 straipsnius; COM(2018) 372 *final*, ypač jo 2 straipsnį.

³ Žr., pavyzdžiui, https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/priorities/digital-age ir <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/-/mapping-eu-investments-in-ict-description-of-an-online-tool-and-initial-observations?inheritRedirect=true&redirect=%2Fdigital-agenda-and-ict>.

36. Europos semestras ir konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos yra pagrindinė priemonė, kuria naudojantis valstybėms narėms teikiamos rekomendacijos, be kita ko, dėl jų skaitmeninio konkurencingumo remiantis DESI.

Vis dėlto analitiniu požiūriu būtų sunku iš DESI parengti surinktų duomenų aiškiai nustatyti tikslus veiklos rezultatų atotrūkio pagrindus ir priežastis, todėl būtų sudėtinga pasiūlyti atitinkamų tobulinimo priemonių.

Be to, pagal EPS iniciatyvą sukurta valdymo struktūra, kuria siekiama sudaryti palankesnes sąlygas valstybėms narėms tarpusavyje ir su Komisija keistis informacija ir teikti pagalbą apskritai ir dvišaliu pagrindu. Tai taip pat apėmė paramos strateginėms reformoms tarnybų pranešimus.

Be to, Komisija valstybėms narėms teikė konkrečius patvirtinamuosius dokumentus ir suteikė galimybių diskutuoti dėl skaitmeninių inovacijų centrų.

38. EPS iniciatyva padarė nevienodą poveikį valstybių narių, taip pat Norvegijos ir Šveicarijos skaitmeninimo strategijoms. Yra keletas pavyzdžių, kaip sustiprintos organizacijos pagal Skaitmeninės Europos programą tapo Europos skaitmeninių inovacijų centrais arba kibernetinio saugumo centrais. Pagal EPS iniciatyvos valdymo tvarką valstybės narės taip pat sustiprino savo dirbtinio intelekto strategijas, o tai yra viena iš pagrindinių ES technologių savarankiškumą užtikrinančių skaitmeninių technologijų.

42. Komisija ir valstybės narės EPS iniciatyvos įgyvendinimo pažangą vertina remdamosi DESI ir specialiais stebėjimo tyrimais, o nacionalinės ir regioninės investicijos nurodomos nevienodai išsamiai.

Bendras skaitmeninimo iniciatyvų stebėjimas vykdomas tvirtai remiant valstybėms narėms. Toks stebėjimas kol kas leidžia tinkamai įvertinti skaitmeninimo pažangą visoje ES, kad būtų galima formuoti politiką.

44. Komisija pirmumą teikė EPS iniciatyvos finansavimui pagal programą „Horizontas 2020“, visų pirma konkrečius su SIC, platformomis ir bandomaisiais projektais susijusius pakeitimus priskirdama prie 2018–2020 m. darbo programos Europos pramonės ir paslaugų skaitmeninimo ir pertvarkymo prioritetinės srities, taip pat užtikrindama sąsajas kitose darbo programos dalyse, susijusiose su „dirbtiniu intelektu ir technologijomis Europos pramonei ir ekonomikai skaitmeninti“. Programa „Horizontas 2020“, be kita ko, grindžiama pažangumo ir poveikio kriterijais, o Komisija pabrėžė regioninio pagrindo aspektą, kad SIC projektai būtų aktualesni, ir kartu akcentavo su kitais veiksmais susijusį bendrą pramonės inovacijų kontekstą⁴.

45. Komisija pažymi, kad visi Audito Rūmų peržiūrėti projektai buvo susiję su EPS iniciatyva.

48. Komisija pareiškia, kad nors stebėjimo sistema su EPS susijusioms skaitmeninimo išlaidoms ESI fonduose stebėti buvo įdiegta nuo 2014–2020 m. laikotarpio pradžios, galimybių ją tobulinti buvo.

49. 2021–2027 m. ESI fondų programavimo laikotarpiui Komisija pasiūlė nustatyti specialų konkretų tikslą „pasinaudoti skaitmeninimo teikiama nauda piliečiams, įmonėms ir vyriausybėms“. Struktūrinių fondų stebėjimo sistema apims atitinkamus visos su EPS susijusios veiklos, kuri gali būti remiama pagal sanglaudos politiką, finansinių asignavimų, produktų ir rezultatų rodiklius.

Taigi, atsižvelgdama į Komisijos pradėtą 2021–2027 m. sanglaudos politikos programos esminį supaprastinimą, Komisija mano, kad šiuo metu siūloma stebėjimo sistema yra tinkama.

⁴ 2018–2020 m. darbo programa, https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2018-2020/main/h2020-wp1820-leit-ict_en.pdf, ypač p.10 ir toliau.

50. Imdamasi EPS iniciatyvos, Komisija kartu pradėjo vystyti skaitmeninių inovacijų centrų koncepciją – vieno langelio principą, kad įmonės galėtų pasinaudoti novatoriškais skaitmeninėmis galimybėmis. Nuo 2016 m. Komisija propagavo ir įgyvendino skaitmeninių inovacijų centrų koncepciją, o jos priėmimas valstybėse narėse vis spartėja, visų pirma dėl siūloma Skaitmeninės Europos programa sukurtų paskatų.

54. Be SIC savideklaracijos ir atitikties kriterijams išorinio tikrinimo, kad organizacija būtų įtraukta į katalogą, Komisija surengė kelis praktinius seminarus su valstybių narių atstovais, kad nustatytų galimus SIC, o vėliau patikrintų, ar SIC yra tiksliai nurodyti jų šalies kataloge, be to, nustatytų trūkstamus SIC.

55. Nuo 2016 m. EPS iniciatyva skatino organišką SIC kūrimą, įgyvendinant inovacijų projektus pagal programą „Horizontas 2020“ ir vykdant tolesnius rėmimo veiksmus.

Komisija pasiūlė Skaitmeninės Europos programą nustatyti reglamentu siekdama įpareigoti taikyti priemones, kriterijus ir rodiklius, kad būtų sistemingai kuriamas Europos SIC tinklas, į kurį Komisija bendrai investuotų kartu su valstybėmis narėmis ir regionais.

59. Dėl dalijimosi SIC geriausios patirties pavyzdžiais Komisija nori pabrėžti, kad šią propagavimo užduotį ji pirmiausia skyrė patiems SIC. Komisijos surengti praktiniai seminarai buvo labai populiarūs, be kita ko, per Regionų ir miestų savaitę juose daugiausia dalyvavo vadovaujančiųjų institucijų atstovai. Daugelis centrų norėjo pristatyti, kaip vykdo SIC funkcijas. Vis dėlto ne visi politikos formuotojai, dalyvaujantys rengiant SIC programas, žinojo apie šiuos praktinius seminarus.

Todėl Komisija šiuo metu rengia regioninės, nacionalinės ir RIS3 įgyvendinimo politikos formuotojams skirtą praktinį vadovą ir gerosios patirties pavyzdžių rinkinį. Projektas pateikiamas adresu https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=66604, taip pat jis buvo perduotas valstybėms narėms, kad jos pateiktų pastabų ir taip galutinė redakcija joms būtų kuo naudingesnė. Valstybių narių buvo paprašyta pasidalyti šiuo vadovu su politikos formuotojais, jis taip pat bus viešinamas per Regionų ir miestų savaitę.

62. Iš įvairių rūšių veiklos, kuria siekiama remti SIC, Komisija norėtų pabrėžti pagal programą „Horizontas 2020“ remiamos inovacinės veiklos vaidmenį organiškai vystant SIC tinklą. Remiantis nuo 2016 m. įgyta su SIC susijusia patirtimi, Skaitmeninės Europos programoje suformuluota Europos skaitmeninių inovacijų centrų koncepcija, pagal kurią bus derinamas ir koordinuojamas SIC kūrimas visoje ES, naudojantis nacionaline parama SIC.

Katalogas buvo sudarytas kaip valstybių narių SIC ir kitų SIC apžvalga, nesiejant su jokia finansavimo rūšimi ir remiantis savideklaracija. Atsižvelgdama į tai, Komisija pažymi, kad katalogo tikslas buvo pasiektas.

63. Visoje ES tiek privačiajame, tiek viešajame sektoriuose parengta keletas skaitmeninės brandos vertinimo (SBV) priemonių, kuriomis dažnai siekiama skirtingų tikslų, pavyzdžiui, pritraukti naujų klientų arba didinti MVI informuotumą apie skaitmenines galimybes, arba spręsti konkrečius skaitmeninės brandos klausimus.

Skaitmeninėms ekosistemoms priemonių ir metodų įvairovė yra naudinga. Tačiau Skaitmeninės Europos programos reglamentams įgyvendinti Komisija planuoja parengti ir naudoti bendrą skaitmeninės brandos vertinimo metodiką, grindžiamą dabartinių SIC atliekamo skaitmeninės brandos vertinimo patirtimi. Taip bus užtikrinta darni atitiktis reglamente nustatytiems programos tikslams, tačiau tai neužkirs kelio kitoms organizacijoms kurti su SEP nesusijusias adaptuotas SBV priemones.

64. Vykdamas pagal programą „Horizontas 2020“ finansuojamus SIC projektus remiami itin novatoriški eksperimentai, kurie gali būti pakartojami juos įsisavinant rinkoje pasibaigus projektui.

Atsižvelgdama į tai, Komisija nemano, kad 2 000 itin novatoriškų MVĮ, pasinaudojusių pagal programos „Horizontas 2020“ SIC projektus teikiamomis paslaugomis ir veikiančių kaip pirmiečiai, rodikliai atspindi viešųjų ir privačiųjų investicijų (pvz., IRT išlaidų) į visos ekonomikos skaitmeninimą rodiklius.

Dėl SIC, kuriuos iš dalies arba visiškai finansuoja valstybės narės ir regionai, Komisija primena, kad pagal EPS iniciatyvą nenustatyta reguliavimo įgaliojimų įpareigoti valstybes nares teikti palyginamas nacionalinių ir (arba) regioninių SIC pasiekimų ataskaitas. Tačiau kai kurios valstybės narės įdiegė stebėjimo sistemą, nors šie konkretūs skaičiai nėra toliau apibendrinami ES lygmeniu.

Vis dėlto toks ataskaitų teikimas numatytas siūlomame SEP reglamente. Šiame Komisijos pasiūlyme kitam programavimo laikotarpiui pateikiamas negalutinis privalomų pagrindinių veiklos rezultatų vertinimo rodiklių sąrašas, kuriuo remiantis ataskaitas bus privaloma teikti SIC, gavusiems paramą pagal Skaitmeninės Europos programą. Be to, Komisija rengia gaires, kaip stebėti ir vertinti SIC ir jų indėlį į įmonių, regionų ir valstybių narių skaitmeninimą.

65. Komisija ne tik atsižvelgė į visus komunikate dėl EPS iniciatyvos nurodytus teisės aktus, remdamasi metais anksčiau už EPS iniciatyvą priimta Bendrosios skaitmeninės rinkos strategija, bet ir dar labiau sustiprino EPS iniciatyvą ES savarankiškumui itin svarbių perversminių pagrindinių skaitmeninių technologijų, tokių kaip dirbtinis intelektas, srityje. 2018 m. Komisija iš tiesų pasiūlė plataus užmojo dirbtinio intelekto strategiją, o 2020 m. vasario mėn. Baltąja knyga dėl dirbtinio intelekto pradėjo konsultacijas. Tai gali būti pirmas žingsnis prieš imantis specialaus teisinio darbo, kad ES būtų užtikrintas į žmogų orientuotas ir etiškas dirbtinis intelektas, atsižvelgiant į įvairias nuo 2018 m. paskelbtas aukšto lygio ekspertų grupės dirbtinio intelekto klausimais publikacijas.

Kadangi pripažinta, kad galimybė naudotis pasaulinio lygio skaitmenine infrastruktūra yra EPS iniciatyvos įgyvendinimo prielaida, Komisija ėmėsi specialių iniciatyvų, kuriomis siekiama užtikrinti tokią infrastruktūrą, pavyzdžiui, paskelbė komunikatą dėl gigabitinės visuomenės.

73. Komisija norėtų pabrėžti, jog tikimasi, kad plačiajuosčio ryšio prieinamumas ir naudojimas toliau sparčiai didės, nes namų ūkių, kurie naudojami itin sparčiais tinklais, procentinė dalis taip pat auga (jų jau daugiau kaip 68 %) ir atsiranda paslaugų pasiūla. Tikimasi, kad prie šios tendencijos prisidės ir keliose valstybėse narėse taikomos naujos paramos įsisavinimui priemonės.

Be to, 2019 m. DESI duomenys rodo, kad ES vidurkį viršijo 19 valstybių narių: kai kurios jau pasiekė daugiau kaip 90 %, o kelios – 100 %, sudarydamos sąlygas naudotis sparčiojo plačiajuosčio ryšio paslaugomis, grindžiamomis fiksuotojo ryšio technologijomis (VDSL, VDSL2 nukreipimo, FTTP, DOCSIS 3.0, DOCSIS 3.1). Iš DESI junglumo ataskaitos taip pat matyti, kad 4G ryšio paslaugos teikiamos 99,4 % Europos teritorijos. EK taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad, dėl COVID-19 krizės labai padidėjus junglumo poreikiui, NKP paslaugų aprėptis ir skverbtis didinamos papildomomis priemonėmis ir tikimasi, kad dėl to daugumos, o gal net visų valstybių narių rodikliai iki 2020 m. pabaigos pagerės.

75. Europos 5G stebėjimo centre Komisija jau teikia ataskaitas dėl 5G tinklo diegimo ir kitą susijusią informaciją. Kadangi 5G ryšys Europoje diegiamas vis intensyviau, Komisija pradės teikti ataskaitas, kuriose vis daugiau dėmesio bus skiriama faktiniam 5G ryšio paslaugų prieinamumui ir tinklo infrastruktūros diegimui.

77. Komisija pažymi, kad ir toliau reguliariai teikia gaires dėl valstybės pagalbos taisyklių valdžios institucijoms, kurios dalyvauja rengiant ir įgyvendinant su plačiajuosčiu ryšiu susijusio rėmimo veiksmus per plačiajuosčio ryšio kompetencijos biurų tinklą. Be to, Komisija valstybėms narėms toliau teikia išsamias gaires naudodamasi išankstiniais pranešimais pagal valstybės pagalbos taisykles.

Be to, COMP GD sukūrė specialią platformą „eState aid Wiki“, kuria naudojamosi visos valstybės narės gali užduoti klausimų apie Bendrojo bendrosios išimties reglamento (BBIR) taikymą ir valstybės pagalbos tinklėlius.

Komisija taip pat teikia gaires remdamasi savo valstybės pagalbos bylų praktika. Visgi 2020 m. birželio mėn. Komisija oficialiai pradėjo valstybės pagalbos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros diegimui taisyklių vertinimą, kad išnagrinėtų, kaip iki šiol veikė plačiajuosčio ryšio gairės. Šiuo vertinimu bus remiamasi imantis bet kokių tolesnių veiksmų, kurių Komisija gali nuspręsti imtis atsižvelgdama į tai, ar galima esamų valstybės pagalbos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros diegimui taisyklių peržiūra gali būti laikoma būtina.

78. 10 langelyje aprašyti 2020 m. ES junglumo tikslai susiję su namų ūkiais. Tačiau manoma, kad Komisijos stebimi namų ūkių aprėpties rodikliai gerai atspindi junglumo prieinamumą MVĮ.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

79. Komisija pripažįsta, kad reikėtų atsižvelgti į laiką, kurio valstybėms narėms reikia, kad parengtų pakankamo biudžeto nacionalinę skaitmeninio strategiją.

Komisija taip pat mano, kad, nepaisant privalomos teisinės galios neturinčiomis priemonėmis grindžiamo metodo trūkumų, ji pasiekė keletą tikslų remdamasi nacionalinėmis iniciatyvomis. Vykdydama šalių stebėjimą Komisija pripažino, kad šalies skaitmeninio srityje įvairiose valstybėse narėse padaryta nevienoda pažanga.

Komisija mano, kad nuo tada, kai buvo pateiktas Skaitmeninės Europos programos reglamento pasiūlymas, nacionalinių skaitmeninio iniciatyvų įgyvendinimas paspartėjo: šiuo metu visos valstybės narės rengiasi organizacijų kandidačių tapti Europos skaitmeninių inovacijų centrais nacionalinei atrankai.

80. Visa sistema grindžiama bendru EPS iniciatyvos tikslu – *sustiprinti ES konkurencingumą skaitmeninių technologijų srityje ir užtikrinti, kad kiekviena Europos įmonė, kad ir kokio dydžio, kad ir kurio sektoriaus, kad ir kur esanti, galėtų gauti visokeriopą skaitmeninių inovacijų naudą, kad galėtų kurti didesnės vertės produktus, tobulinti savo procesus ir pritaikyti savo verslo modelius*. Taip pat pasiūlyta konkrečių tikslų ir veiksmų, kuriais siekiama per artimiausius penkerius metus sutelkti beveik 50 mlrd. EUR viešųjų ir privačiųjų investicijų, iširti ir prireikus pritaikyti teisinę sistemą ir sustiprinti pastangų, kuriomis skaitmeniniame amžiuje užtikrinami įgūdžiai ir kokybiškos darbo vietos, koordinavimą.

Komisija pasiūlė šias investicijas, kad būtų sustiprintas poveikis skaitmeninių inovacijų kūrimui ir įsisavinimui visoje ES. Jomis buvo remiamas informuotumo apie skaitmeninę lyderystę Europoje didinimas ir jos padėjo įtvirtinti skaitmeninius prioritetus, visų pirma tam tikrose programose. Komisija taip pat konkrečiai pasiūlė Skaitmeninės Europos programą Europos skaitmeniniam pajėgumui didinti.

Komisija ir toliau mano, kad ragino skirti ESI fondų lėšų visuomenės ir ekonomikos skaitmeninimui, kaip matyti ir iš to, kad į teisinį pagrindą įtraukti keli susiję tikslai: tiek 2014–2020 m., tiek į pasiūlymą dėl 2021–2027 m. laikotarpio.

Dėtos konkrečios pastangos, visų pirma užtikrinta, kad vadovaujančiosios institucijos galėtų naudotis informaciniais portalais ir gauti techninę paramą, taip pat organizuoti įvairūs praktiniai seminarai, kuriuose – ypač per Regionų ir miestų savaitę – dalyvavo vadovaujančiųjų institucijų atstovai, ir rengti specialūs posėdžiai. Be to, įvairiais lygmenimis su valstybėmis narėmis pasidalyta keliais gairių dokumentais dėl lūkesčių, o ypač dėl SIC veikimo arba regionų, kuriuose skaitmeninių inovacijų centro nėra, sutelkimo, kad tokie regionai prisijungtų ir investuotų pagal mentorystės programas.

Komisija taip pat mano, kad, nepaisant privalomos teisinės galios neturinčiomis priemonėmis grindžiamo metodo trūkumų, rėmimo veiksmai darė vis didesnę poveikį valstybėms narėms, kurios ėmėsi nacionalinių skaitmeninimo iniciatyvų ar priemonių, taip pat ruošė organizacijas kandidatės tapti Europos SIC.

1 ir 2 rekomendacijos. Finansavimas

1) Komisija **pritaria rekomendacijai** teikti paramą valstybėms narėms.

Iš tiesų EPS iniciatyva buvo siekiama politiškai skatinti valstybes nares, taip pat keistis informacija ir aptarti gerą patirtį, be kita ko, naudojantis valdymo struktūra. Komisija planuoja toliau didinti informuotumą apie galimą paramą ir, gavusi oficialų prašymą, toliau teikti paramą valstybėms narėms per paramos struktūrinėms reformoms tarnybas.

2) Komisija **pritaria rekomendacijai** geriau informuoti apie EPS iniciatyvai įgyvendinti skiriamas pagrindines ES lėšas, visų pirma teikiant informaciją apie pagrindines finansavimo galimybes.

81. Komisija pritaria, kad skaitmeninimas visoje ES turi būti stebimas nuodugniau ir duomenys turi būti renkami kokybiškai, – jau kelis dešimtmečius tai yra ilgalaikis ekonomistų tyrimų prioritetas.

Kad būtų įvertinta nacionalinių skaitmeninimo iniciatyvų pažanga, Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, pradėjo vykdyti specialius stebėjimo tyrimus, kuriais papildomas DESI.

Atsižvelgdama į tai, Komisija turėjo galimybių įvertinti visoje ES įvykdytų investicijų mastą, pavyzdžiui, tai, kad 2019 m. valstybės narės investuoja beveik 3 mlrd. EUR⁵, kaip ir numatyta komunikate dėl EPS.

Nors dabartinė stebėjimo sistema neužtikrina nuodugnaus ir visiškai tikslaus stebėjimo, pagal ją gauta įrodymų, kad 50 mlrd. EUR tikslas tuoj bus pasiektas.

Be to, kaip minėta pirmiau, po 2020 m. skaitmeninimui skiriama daugiau dėmesio – būsimuose sanglaudos politikos fonduose įdiegta patikima rodiklių sistema. Pagal šiuos rodiklius bus gaunama patikimų duomenų, kuriais remiantis bus galima daryti pranešimus ir aiškiai nustatyti projektus.

3 ir 4 rekomendacijos. Stebėjimas

3) Komisija **pritaria rekomendacijai**.

Kalbant apie 2016 m. priimtą EPS iniciatyvą, sanglaudos politikos po 2020 m. teisinėje sistemoje skaitmeninimui skiriama daugiau dėmesio. Ši sistema apima specialų konkretų tikslą, skaitmeninimo intervencinių priemonių kategorijas (010, 011, 012, 013), taip pat specialius produkto ir rezultato rodiklius (RCO 12, 13, 14 ir RCR 11, 12, 13, 14). Šie rodikliai bus tvirtas pagrindas stebėti sanglaudos politikos indėlį siekiant ES skaitmeninimo tikslų.

⁵ Remiantis specialiu stebėjimo tyrimu, kuris turi būti paskelbtas 2020 m., preliminari visa EPS iniciatyvų finansavimo valstybėse narėse suma 2019 m. siekė maždaug 3,26 mlrd. EUR. Ši suma neapima išimtinai finansinės paramos mechanizmų, tokių kaip mokesčių paskatos ir amortizacijos schemos, nes juos sunku palyginti ir trūksta skaidrumo. Į 3,26 mlrd. EUR sumą taip pat neįtrauktos mažiausios iniciatyvos ir iniciatyvos, pagal kurias vykdomi ne vien skaitmeninimo projektai, nes duomenys nebuvo suskirstyti taip, kad tokiais atvejais galėtume atskirti skaitmeninimo biudžetą.

Komisija mano, kad visam programos laikotarpiui nustatyta pastovi intervencinių priemonių kategorijų ir rodiklių sistema suteikia teisinio tikrumo, padeda siekti supaprastinimo tikslų ir mažina programų valdytojams ir paramos gavėjams tenkančią administracinę naštą. Tačiau Komisija pripažįsta, kad tais atvejais, kai gerokai pasikeičia veiklos, kuri gali būti remiama pagal sanglaudos politiką arba Sąjungos politinius prioritetus, mastas, intervencinių priemonių kategorijas gali reikėti pakoreguoti. Komisijos pasiūlyme dėl Bendrųjų nuostatų reglamento numatyta galimybė deleguotuoju aktu patikslinti jo 1 priedą (kuriame išvardytos intervencinių priemonių kategorijos), kai Komisija nustato, kad toks patikslinimas yra būtinas.

4) **Komisija pritaria** Audito Rūmų rekomendacijai nustatyti bendrus rezultato rodiklius ir numatomų rezultatų siektinas reikšmes, kad būtų galima vertinti įgyvendinimą valstybėse narėse ir ES lygmeniu. Tai bus daroma tobulinant bendrą metodiką ir rodiklius, dėl kurių konkrečiai susitarta pagal valstybių narių skaitmeninio stebėjimo ir ataskaitų teikimo sistemą.

82. Nuo 2016 m. EPS iniciatyva skatino organišką, principu „iš apačios į viršų“ grindžiamą skaitmeninių inovacijų centrų kūrimą, o tai turėjo tam tikro poveikio. Teikdama pirmumą pagal programą „Horizontas 2020“ vykdomai inovacinei veiklai, kad pagal ją būtų remiamas SIC projektų vystymas, Komisija kartu su valstybėmis narėmis sudarė sąlygas pagal siūlomą Skaitmeninės Europos programą geriau suderinti ir koordinuoti Europos SIC kūrimą visoje ES.

Komisija pažymi, kad SIC koncepcija valstybėse narėse priimama vis sparčiau, ypač nuo tada, kai buvo pasiūlyta Skaitmeninės Europos programa, kaip rodo valstybių narių dalyvavimas reguliariai rengiamuose koordinavimo posėdžiuose ir nacionalinių veiksmų rengimas.

Įgyvendindama EPS iniciatyvą Komisija toliau laikosi metodo, pagal kurį vykdamas pagal programą „Horizontas 2020“ finansuojamus SIC projektus būtų remiami itin novatoriški eksperimentai, kurie gali būti pakartojami juos įsisavinant rinkoje pasibaigus projektui. Atsižvelgdama į tai, Komisija nemano, kad programos „Horizontas 2020“ SIC projektų rezultatai atspindi bendrai iš viešųjų ir privačiųjų investicijų finansuojamą skaitmeninio veiklą.

Dėl SIC, kuriuos iš dalies arba visiškai finansuoja valstybės narės ir regionai, Komisija primena, kad pagal EPS iniciatyvą nenustatyta reguliavimo įgaliojimų įpareigoti valstybes nares teikti palyginamas nacionalinių ir (arba) regioninių SIC pasiekimų ataskaitas. Tačiau kai kurios valstybės narės įdiegė stebėjimo sistemą, nors šie konkretūs skaičiai nėra toliau apibendrinami ES lygmeniu. Vis dėlto toks ataskaitų teikimas numatytas SEP reglamente.

Šiuo atžvilgiu SEP reglamentu iš esmės keičiamas Europos SIC steigimas ir jų tinklų kūrimas visoje ES, taip neabejotinai daugiausia dėmesio skiriant įmonių skaitmeninio pajėgumo didinimui visoje ES. SEP reglamentu iš tiesų įpareigojama taikyti priemones, atrankos kriterijus, stebėjimą ir rodiklius kartu su bendrojo finansavimo reikalavimais.

5–7 rekomendacijos. Skaitmeninių inovacijų centrai

5) Komisija **pritaria rekomendacijai** nuo 2021 m. patvirtinti Europos SIC atrankos kriterijus.

Komisija kartu su valstybėmis narėmis iš tiesų rengia šiuos atrankos kriterijus ir procedūrą pagal Skaitmeninės Europos programos reglamentą – tą pripažino ir Audito Rūmai.

6) Komisija **pritaria rekomendacijai** nuo 2021 m. nustatyti minimalų Europos SIC paslaugų rinkinį.

Siūlomame Skaitmeninės Europos programos reglamente nustatomas toks minimalių paslaugų rinkinys. Kad būtų galima stebėti programos veiksmingumą ir efektyvumą, rengiami rezultato ir produkto rodikliai.

7) Komisija **pritaria rekomendacijai** pagal siūlomą Skaitmeninės Europos programą parengti nuoseklų Europos SIC veiklos išdirbių ir rezultatų stebėjimo pagrindą.

SEP reglamento pasiūlyme kitam programavimo laikotarpiui iš tiesų pateikiamas negalutinis privalomų pagrindinių veiklos rodiklių sąrašas, kuriuo remiantis ataskaitas bus privaloma teikti Europos SIC, gavusiems paramą pagal Skaitmeninės Europos programą. Be to, Komisija rengia gaires, kaip stebėti ir vertinti Europos SIC ir jų indėlį į įmonių, regionų ir valstybių narių skaitmeninimą. Komisija ketina šias gaires paskelbti iki 2020 m. pabaigos.

83. Komisija nori pabrėžti, kad ėmėsi veiksmų ne tik tinkamam teisiniam pagrindui užtikrinti, bet ir EPS iniciatyvai dar labiau sustiprinti ES technologiniam savarankiškumui itin svarbių perversminių pagrindinių skaitmeninių technologijų, tokių kaip dirbtinis intelektas, srityje.

Atsižvelgdama į komunikatą dėl gigabitinės visuomenės, Komisija pažymi, kad nors ne visos valstybės narės pasieks strategijoje „Europa 2020“ nustatytus tikslus, nemažam skaičiui valstybių narių trūks labai nedaug, taip pat daugelis valstybių narių jau daro didelę pažangą siekdamos 2025 m. tikslų. COVID-19 krizė taip pat paskatino daugelyje valstybių narių imtis naujų iniciatyvų, kuriomis siekiama paspartinti diegimą ir įsisavinimą.

Komisija konkrečiai stebi ir teikia ataskaitas, kiek įmonių naudojami plačiajuosčiu ryšiu (92 %) ir sparčiuoju plačiajuosčiu ryšiu (44 %) ir ar įmonės yra patenkintos turimu plačiajuosčiu ryšiu.

8 ir 9 rekomendacijos. Plačiajuostis ryšys

8) Komisija **pritaria rekomendacijai** paskelbti investavimo į spartųjį plačiajuostį ryšį vadovą ir tai įgyvendins, kaip nurodyta toliau.

Paskelbus naują Investavimo į plačiajuostį ryšį ir valstybės pagalbos vadovą bus pateiktos gairės, kaip rengti ir įgyvendinti projektus, kuriais remiamas plačiajuosčio ryšio diegimas atsižvelgiant į ES 2025 m. tikslus, be kita ko, susijusius su galimybe naudotis 100 Mbps spartos ryšiu. Vadove bus nurodytos visos naujojoje DFP numatytos ES finansavimo programos ir priemonės, taip pat glaustai išdėstyti pagrindiniai pakeitimai valstybės pagalbos srityje.

Kai tik bus parengtas, vadovas bus kelis kartus pristatytas ir aptartas su plačiajuosčio ryšio kompetencijos biurų tinklo nariais, siekiant užtikrinti pagalbą planuojant ir įgyvendinant plačiajuosčio ryšio priemones ir sudarant palankesnes sąlygas gerosios patirties sklaidai.

Šiuo metu Komisija jau yra paskelbusi naują Plačiajuosčio ryšio diegimo kaimo ir atokiose vietovėse problemų sprendimo vadovą (<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/broadband-handbook-facing-challenges-broadband-deployment-rural-and-remote-areas>), kuriuo Europos investavimo į spartųjį plačiajuostį ryšį vadovas papildomas ne technine kalba parengtu dokumentu ir gerosios patirties pavyzdžių rinkiniu.

2019 m. sausio 7 d. Komisija, vadovaudamasi Komisijos geresnio reglamentavimo gairėmis, pradėjo taisyklių vertinimą. Vis dėlto į vadovą nebus įtraukti valstybės pagalbos sistemos pakeitimai, padaryti atlikus pradėtą tinkamumo patikrą arba minėtąjį Valstybės pagalbos plačiajuosčiam ryšiui gairių vertinimą, jeigu vadovas, kaip numatoma, bus paskelbtas iki jų užbaigimo.

Be to, Komisija ir toliau reguliariai teiks gaires dėl valstybės pagalbos taisyklių valdžios institucijoms, kurios dalyvauja plačiajuosčio ryšio kompetencijos biurų tinkle, kaip aprašyta Specialiojoje ataskaitoje Nr. 12/2018 „Plačiajuostis ryšys ES valstybėse narėse“.

9) Komisija **pritaria rekomendacijai** pritaikyti ir konsoliduoti savo vykdomą 2025 m. gigabitinės visuomenės tikslų įgyvendinimo stebėjimą ir ataskaitų teikimą.

Komisija taiko išsamią stebėjimo sistemą ir skaitmeninės ekonomikos ir visuomenės indekso ataskaitose kasmet praneša apie valstybių narių pažangą kuriant skaitmeninę ekonomiką ir visuomenę.

Pagrindinis su plačiajuosčio ryšio aprėpties rodikliais susijusių duomenų šaltinis – plačiajuosčio ryšio aprėpties Europoje tyrimas, grindžiamas metine telekomunikacijų operatorių, reguliavimo institucijų ir atitinkamų ministerijų apklausa.

Kalbant apie **4 tikslą**, Komisija nuo 2011 m. teikė ataskaitas dėl FTTP aprėpties namų ūkiuose, o tai gerai atspindi socialinės ir ekonominės pažangos variklių bendrą aprėptį. Šiuo metu atskirų ataskaitų dėl gigabitinio junglumo kiekvienam socialinės ir ekonominės pažangos varikliui neteikiama. Komisija įsitrauks į diskusiją su BEREC, COCOM, bendrosios skaitmeninės rinkos strategine grupe ir Eurostatu, kad tolydžio būtų daroma pažanga, pradedant nuo pagrindinių viešųjų paslaugų teikėjų, tokių kaip mokyklos ir ligoninės.

2020 m. Komisija pradėjo teikti ataskaitas dėl itin didelio pralaidumo fiksuotojo plačiajuosčio ryšio tinklo aprėpties (**5 tikslas**), ir ta ataskaita taip pat buvo įtraukta į 2020 m. DESI ataskaitą.

Kalbant apie **6 tikslą**, Komisija apie pasirengimą diegti 5G ryšį pranešė 2019 ir 2020 m. DESI. Per kitą plačiajuosčio ryšio aprėpties tyrimą, kuris bus atliekamas 2020 m. ketvirtąjį ketvirtį, bus renkami 5G ryšio aprėpties duomenys ir pateikiami 2021 m. DESI ataskaitoje.

Be to, Komisija valstybėms narėms toliau teikia išsamias gaires naudodamasi išankstiniais pranešimais pagal valstybės pagalbos taisykles, savo specialia platforma „eState aid Wiki“ ir COMP GD interneto svetaine.

Audito grupė

Specialiosiose ataskaitose Europos Audito Rūmai pateikia savo auditų, susijusių su ES politikomis ir programomis arba su konkrečių biudžeto sričių valdymo temomis, rezultatus. Audito Rūmai audito užduotis atrenka ir nustato taip, kad jos turėtų kuo didesnį poveikį, atsižvelgdami į neveiksmingumo ar neatitikties teisės aktams rizikas, susijusių pajamų ar išlaidų lygį, būsimus pokyčius ir politinį bei viešąjį interesą.

Šį veiklos auditą atliko Audito Rūmų narė Ilianos Ivanovos vadovaujama II audito kolegija, atsakinga už investicijų sanglaudai, augimui ir įtraukčiai išlaidų sritis. Auditui vadovavo Audito Rūmų narė Iliana Ivanova, jai padėjo kabineto vadovas Mihail Stefanov ir kabineto atašė James Verity, pagrindinis vadybininkas Niels-Erik Brokopp, užduoties vadovas Paolo Pesce, užduoties vadovo pavaduotojas Rafal Gorajski, auditoriai Dieter Böckems, Mariya Byalkova, Francisco Carretero Llorente, Zuzana Gullova, Kristina Maksinen, Janka Nagy-Babos, Rene Reiterer ir Nikolaos Zompolas.

Dėl COVID-19 pandemijos ir griežtų izoliacijos sąlygų audito grupės nuotrauka negalėjo būti pateikta.

Tvarkaraštis

Įvykis	Data
Audito planavimo memorandumą (APM) priėmimas / Audito pradžia	2019 04 30
Ataskaitos projekto oficialus išsiuntimas Komisijai (ar kitam audituojamam subjektui)	2020 05 20
Galutinės ataskaitos priėmimas po prieštaravimų procedūros	2020 07 15
Visomis kalbomis gauti Komisijos (ar kito audituojamo subjekto) oficialūs atsakymai	2020 08 11

AUTORIŲ TEISĖS

© Europos Sąjunga, 2020 m.

Europos Audito Rūmų (EAR) pakartotinio naudojimo politika įgyvendinama pagal [Europos Audito Rūmų sprendimą Nr. 6–2019](#) dėl atvirųjų duomenų politikos ir pakartotinio dokumentų naudojimo.

Jeigu nenurodyta kitaip (pavyzdžiui, atskiruose pranešimuose dėl autorių teisių), ES priklausantis EAR turinys yra licencijuojamas pagal [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#) licenciją. Tai reiškia, kad pakartotinis naudojimas yra leidžiamas, jeigu tai tinkamai pažymima ir nurodomi padaryti pakeitimai. Pakartotinai naudojantis subjektas negali iškreipti pirminės dokumentų prasmės ar minties. EAR nėra atsakingi už bet kokius pakartotinio naudojimo padarinius.

Jūs privalote išsiaiškinti papildomas teises, jeigu tam tikrame turinyje vaizduojami privatūs asmenys, kurių tapatybę galima nustatyti, pavyzdžiui, EAR darbuotojų nuotraukose, arba jame pateikti trečiųjų asmenų kūriniai. Kai gaunamas leidimas, juo panaikinamas pirmiau minėtas bendrasis leidimas ir jame aiškiai nurodomi naudojimo apribojimai.

Siekiant naudoti ar atgaminti turinį, kuris nepriklauso ES, gali reikėti prašyti leidimo tiesiogiai iš autorių teisių turėtojų.

Programinei įrangai ar dokumentams, kuriems taikomos pramoninės nuosavybės teisės, pavyzdžiui, patentams, prekių ženklams, registruotiems dizainams, logotipams ir pavadinimams, EAR pakartotinio naudojimo politika netaikoma ir leidimai dėl jų jums nesuteikiami.

Europos Sąjungos institucijų europa.eu domeno svetainėse pateikiamos nuorodos į trečiųjų asmenų svetaines. EAR jų nekontroliuoja, todėl raginame peržiūrėti jose pateiktas privatumo ir autorių teisių politikas.

Europos Audito Rūmų logotipo naudojimas

Europos Audito Rūmų logotipas negali būti naudojamas be išankstinio Europos Audito Rūmų sutikimo.

PDF	ISBN 978-92-847-5225-6	1977-5725	doi:10.2865/388052	QJ-AB-20-020-LT-N
HTML	ISBN 978-92-847-5214-0	1977-5725	doi:10.2865/915209	QJ-AB-20-020-LT-Q

Skaitmeninimas siejamas su geresniais verslo rezultatais, tačiau ES įmonėse neišnaudojamos visos pažangiųjų technologijų teikiamos galimybės diegti inovacijas. 2016 m. Komisija pradėjo Europos pramonės skaitmeninimo iniciatyvą, kurios tikslas – stiprinti ES konkurencingumą skaitmeninių technologijų srityje ir užtikrinti, kad visos Europos įmonės galėtų visapusiškai pasinaudoti skaitmeninėmis inovacijomis.

Nustatėme, kad Komisijos sukurta Europos pramonės skaitmeninimo rėmimo strategija buvo tinkamai pagrįsta ir remiama valstybių narių, tačiau jos poveikis daugumos aplankytų valstybių narių strategijoms buvo ribotas, be to, trūko informacijos apie numatomas išdavas. Komisija ėmėsi keleto veiksmų, skirtų paremti skaitmeninių inovacijų centrų (SIC) steigimą ir veikimą valstybėse narėse. Tačiau SIC sulaukė ribotos daugumos aplankytų valstybių narių paramos.

Geras plačiajuosčio ryšio junglumo lygis yra būtina skaitmeninimo sąlyga. Pastaraisiais metais padaryta pažanga, tačiau tikėtina, kad ne visos valstybės narės pasieks ES 2020 m. plačiajuosčio ryšio tikslus, o pasiekti 2025 m. tikslus bus dar sunkiau.

Rekomenduojame Komisijai kartu su valstybėmis narėmis imtis tolesnių veiksmų, susijusių su finansavimu, stebėjimu, SIC ir plačiajuosčio ryšio junglumu.

Audito Rūmų specialioji ataskaita pagal SESV 287 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą.

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Europos Sąjungos
leidinių biuras

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide de Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Užklauskos: eca.europa.eu/lt/Pages/ContactForm.aspx
Interneto svetainė: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors